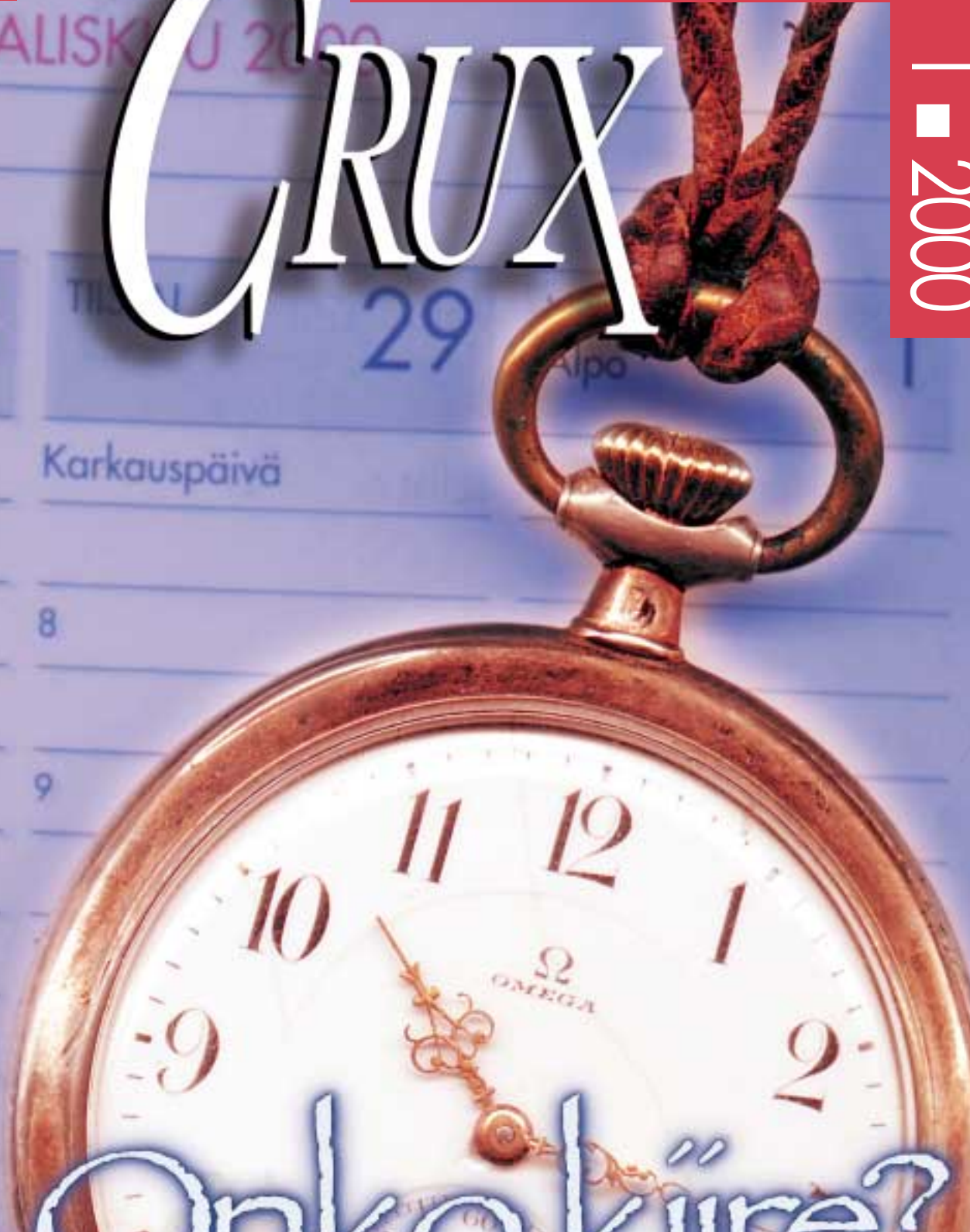

GRUX

1 ■ 2000

Onko kääre?

SIVUT 34-35

VASTAAVA TOIMITTAJA

Jukka Huttunen
(09) 150 2466. Sähköposti:
jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

TOIMITUSKUNTA

Jukka Huttunen, past. (pj.)
Leena Huovinen, korkeakoulupastori
Hillevi Hiironniemi, diakonissa
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Kati Turtiainen, diakoni
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.inet.fi
Postisiirtotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
Sähköposti:
timo.saarinen@pelagus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniaityöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653. Sähköposti:
heli.meinola@pappisliitto.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
Sähköposti: kanttori-urkuriliitto
@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Kalenterit auki ja hallintaan

Työuupumuskeskustelun välttämätön osa on miettiä kukin tykönsä omia työtapojaan, omaa ajankäyttöään ja sen suunnittelua. Cruxkaan ei halua vain voihkia uupumusasioita, vaan tuomme keskusteluun myös erilaisia kokemuksia uupumuksen estämiseksi ja ajankäytön hallitsemiseksi.

Eräs sellainen on tietenkin työajan käytön suunnittelu, suhde ajankäyttöön ylipäänsäkin. Neljä työtoveria on avannut omalla persoonallisella tavallaan kalenteriaan muiden luettavaksi. Jos jokin asia niistä saa lukijan mietteisiin oman kalenterinsa äärellä, niin hyvä. Emme ole vain kalenterin vietävissä.

Alajan Pekka, työtoverini Espoosta, lähestyy ajankäytön kysymyksiä pitkän työohjauskokemuksensa pohjalta. Ja Diakoniaityöntekijöiden Liiton uusi puheenjohtaja Leena Vannekin käsittelee teemaa puheenjohtajan palstallaan.

Olisiko mahdollista, että teemasta keskusteltaisiin mahdollisimman avoimesti myös seurakuntien työyhteisöissä.

Vuosituhanneksen ensimmäisen Cruxin myötä vaihtuu myös Työntekijän näkökulmasta -palstan pappiskirjoittaja. Kiitos näkökulmistasi, Heikki Mäntylä.

Tervetuloa näkökulmien avaajaksi Maarit Hytönen, seurakuntapastori ja teologian tohtori Kotkasta.

Toivotan Sinulle levollista lukuaikaa tämän lehden äärellä. Palautettakin juttuihin saa lähettää...

Kolmas kristillinen vuosituhat?

Jouluna paavi aloitti juhlallisesti kirkkonsa pyhän vuoden ja kulki ensimmäisenä avaamastaan pyhästä ovesta. Miljoonat ihmiset eri puolilla maailmaa näkivät raihnaisen vanhuksen, joka liikkui vain vaivoin tai toisten tukemana, mutta jonka sanotaan edelleen olevan tahdonvoimaltaan vahva ja haluavan määrätietoisesti johtaa laumaansa kohti uuden vuosituhaten haasteita.

Kuva, joka näin muodostui kirkosta ja kristillisestä uskosta, oli monin tavoin oikea ja näköinen. Kirkko on ääni menneestä, se edustaa ihmiselle traditiota, taustaa ja jatkuvuutta. Näitä kaikkia tarvitaan tuomaan turvaa epävarmassa maailmassa. Mutta mikä kirkko on kohtaamaan aivan uusia ja tuntemattomia kysymyksiä tai vastaamaan niihin? Ja yhtä hyvin voi kysyä, mihin tämä maailma kuvittelee tarvitsevansa kirkkoja tai muita uskonnollisia ryhmittymiä.

Maailmankatsomuksen, arvojen ja etiikan merkitys on korostunut viime vuosien julkisessa keskustelussa. Tätä puolta on otettu esille myös kotoisessa presidentinvaalissa. Jos tässä suhteessa arvioi oman kirkkomme tilaa, voidaan kai sanoa

sen pärjänneen kohtalaisen hyvin. Sillä itsellään on ollut valmiutta antaa panoksensa näihin kysymyksiin ja sen ääntä on myös haluttu kuunnella yhteiskunnassa. Kirkon arvoja koskevat kannanotot ovat useimmiten konservatiivisia, ääniä menneisyydestä ja niissä on vahva perinteen tuoksahdus. Sinänsä hyvä niin, mutta toisinaan tämä johtaa siihen, että nykyajan keskustelu ja kirkon panos eivät kohtaa riittävällä tavalla.

Ajattelivatpa yksittäiset ihmiset tykönään mitä tahansa, kirkko joutuu kaikkialla kohtaamaan maallistuneen yhteiskunnan. Jo vuosisatoja sitten alkanut prosessi ei taatusti pääty uuden vuosisadan aikana. Yhä enemmän ja useammin kirkot joutuvat tekemisiin ihmisten kanssa, jotka puhuvat aivan eri kieltä kuin kirkon perinteinen »liturgia» ja jotka eivät kovinkaan kiinteästi sitoudu kirkon oppiin. Yhä useammin he eivät sitoudu myöskään kirkon käsityksiin hyvästä elämästä, vaan tekevät moraaliset ratkaisunsa vapaasti ja yksilöllisesti. Tästä näkökulmasta kirkon tie eteenpäin ei voi olla paikallaan levähtämistä, vaan jatkuvaa kulkemista, telttakansan elämää.

Saattaa olla, että kirkon ja kristinuskon aseman ratkaisee lopulta kaksi kysymystä, kirkon yhteiskunnallinen sanoma ja kirkon työn onnistuminen kaupunkiyhteisössä.

Kantojen luominen yhteiskunnallis-poliittisiin kysymyksiin ei ole millekään kirkolle minään aikana ollut aivan helppoa. On ollut turvallisempaa keskittyä omaan erikoisalueeseen, hengelliseen elämään. Yhteiskunnallisissa kysymyksissä on mahdollisuus myös hassata kaikki tilanteet ja tehdä vahinkoa omalle asialleen. Liiallinen sitoutuminen ja liiallinen vetäytyminen ovat ne ääripäät, joiden välissä kirkkojen tulee löytää tilansa.

Maaseutumaisessa yhteisössä ja elämänmuodossa kirkolla oli luonteva sijansa ja paikkansa ihmisten elämässä. Raju kaupunkien kasvu on vienyt kirkot kriisiin, josta ulospääsyä on etsitty jo ainakin vuosisadan ajan. Uudet työmuodot ja sanoman sopeuttaminen ihmisten muuttuneisiin elämäntiloihin on ollut kirkkoille todella vaikeaa. Tulokset eivät toistaiseksi ole olleet kehuttavat. Omassa maassamme tilanne on sentään kohtalaisesti hallinnassa, mutta kriisi on paljon syvempi jo keskisessä Euroopassakin. Onneksi työhön on mahdollisuuksia ja resursseja, samoin intoa ja motivaatiota.

Tulee mieleen myös vanha sanonta, että kirkolla on aikaa. Vai onko sitä enää vuosituhatenkaan verran?

Uusi julkisuuslaki

Huomioithan, että uusi julkisuuslaki on tullut voimaan 1.12.1999. Kirkkohallitus on lähettänyt yleiskirjeen (nro 24/1999), jossa selvitetään julkisuuslainsäädännön uudistumista. Laki sisältää säädökset mm. asiakirjan julkisuudesta, tiedonsaantioikeudesta sekä salassapitovelvoitteesta ja vaitiolovelvollisuudesta.

Veroilmoitus vuodelta 1999

Täydennyksenä Cruxin 7/1999 verokirjoitukseen ilmoitetaan, että verohallitus on antanut uuden suosituksen työhuonevähennyksen määristä:

Ryhmä 1: Työhuone välttämätön pääansiotulon hankkimiseksi 3.300 mk (v. 1998 3.000 mk)

Ryhmä 2: Työhuone käytössä osapäiväisesti pääansiotulojen hankkimiseksi, esim. papit 1.600 mk (1.450 mk)

Ryhmä 3: Työhuone satunnaisten sivutulojen hankkimiseksi 900 mk (800 mk)

Molemmat aviopuoliset kuuluvat ryhmään 2 — työhuonevähennys yhteensä 2.700 mk (2.450 mk).

Työturvallisuusohjeita

Diakoniatyöntekijöiden Liitto on uudistamassa diakoniatyöntekijöiden työturvallisuutta koskevaa suositustaan. Mikäli seurakunnassasi on jo kirjattu ohjeet työturvallisuudesta, lähettäisikö ne myös liitolle. Postin voit osoittaa liiton toimistoon os. Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki.

Kanttori-urkuri-liiton varsinainen liittokokous

Liiton hallitus on päättänyt, että kuluvan vuoden varsinainen liittokokous pidetään 5.–6. kesäkuuta 2000 Kauhavalla. Kokousjärjestelyistä tullaan tiedottamaan tarkemmin seuraavassa Crux-lehdessä.

Timo Saarinen

Käsikirjakomitea pyytää palautetta kirkollisten toimitusten uusista ehdotuksista.

Anna palautetta kirkollisten toimitusten uusista kaavoista

Ehdotukset kasteen, avioliittoon vihkimisen ja hautaan siunaamisen uusiksi kaavoiksi ovat nyt nähtävissä internetissä. Niistä toivotaan laajaa palautetta seurakuntalaisilta. Kirkolliset toimitukset ovat suomalaisille tärkein kirkon kuulumisen syy.

Uusi jumalanpalvelusjärjestys otetaan käyttöön Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa vuoden päästä 1. adventtisunnuntaina vuonna 2000. Uudistukset eivät lopu tähän. Käsikirjakomitea jatkaa työtään kirkollisten toimitusten uudistamiseksi. Komitean puheenjohtajana toimii piispa **Olavi Rimpiläinen**.

Käsikirjakomitea julkaisee tässä vaiheessa ehdotuksensa tutuimmista kirkollisista toimituksista: kasteen, avioliittoon vihkimisen, hautaan siunaamisen ja maahan kätkemisen kaavoiksi. Palautteen pohjalta muokataan lopullinen ehdotus, joka jätetään kirkolliskokoukselle alkuvuodesta 2001.

Toimitusten kaavojen uudistamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin jumalanpalvelusten kirjan uudistamisessa: lisä-

tään vaihtoehtoista materiaalia ja tarjotaan seurakuntalaisille mahdollisuutta osallistua toimitusten toteutukseen.

Esimerkiksi kastekaavan esirukoukseen voidaan haluttaessa liittää vanhempien, kummien, sisarusten ja isovanhempien rukous. Kaikissa toimituksissa Raamatun tekstejä voi lukea muikin kuin pappi. Vihkikaavassa on otettu huomioon kahden sormuksen käyttömahdollisuus. Hautauskaavan siunaussanoiksi ehdotetaan uuden raamatunkäännöksen muotoa. Nykyinen muoto kielellisesti muokattuna säilyy vaihtoehtona.

Lisää kaavaehdotuksia tulee internetiin sitä mukaa kuin komitea saa ne valmiiksi. Työn alla ovat esimerkiksi aikuiskasteen kaava, hätäkaste, rukoushetkiä sairaan luona, rukoushetkiä surussa ja avioliiton siunaaminen.

Kaavaehdotukset löytyvät kirkon kotisivulta www.evl.fi, mistä niihin on linkki. Palautetta kaavoista voi antaa komitean sihteeri Timo Komulaiselle sähköpostiosoitteella timo.komulainen@evl.fi toukokuun loppuun mennessä. (KT 15.12.1999)

Vuoden kanttori-palkinto

Viime vuonna ensimmäistä kertaa liiton historiassa jaetun Vuoden kanttori-palkinnon sai Pekka Laakkonen Keravan seurakunnasta. Rovaniemellä kesäkuussa pidetyn liittokokouksen yhteydessä hänelle luovutettiin Urkurakentamo Veikko Virtasen lahjoittama Principal-urkupilli ja Leonia Pan-kin 3.000 markan rahapalkinto.

Vuoden kanttori-palkinto huomioitiin tiedotusvälineissä varsin näyttävästi mm. sanomalehti Lapin Kansassa ja Yleisradion *Tänään iltapäivällä* -lähetyksessä. Liiton kotisivulla on niin ikään tietoa palkinnonsaajasta valokuvineen.

Alaosastojen kirjalliset esitykset (perusteluineen!) Vuoden kanttoriksi tulee tänä vuonna toimittaa liiton toimistoon 31.3.2000 mennessä. Vuoden kanttorin valitsee liiton hallitus, joka ei päätöstä tehdessään ole sidottu vain alaosastoista tulleisiin esityksiin vaan voi valinnassaan huomioida myös muut uralaan ansioituneet kanttorit.

Kirkkomuusikkomatrikkeli 2000

Matrikkelin kirjoitustyö etenee aikataulussaan ja teoksen ennakkomyynti on alkanut varsin vilkkaana. Vuoden vaihteen jälkeen liiton jäsen voi tilata matrikkelin 280 markalla, seurakunnille ja liittoon kuulumattomille teos maksaa 410 markkaa.

Kirkkomuusikkomatrikkelista otetaan aluksi suppea 750 kappaaleen painos, koska teoksen kysyntää on etukäteen ollut vaikea ennakoita. Matrikkeli kannattaa luonnollisesti hankkia niin itselleen kuin omalle seurakunnallekin.

Muutoksia matrikkelilomakkeissa annettuihin tietoihin samoin kuin passivalokuvia voi toimittaa liiton toimistoon maaliskuun 2000 loppuun saakka.

Kirkolle sopimus yleisen linjan mukaan

diakoniatyöntekijöiden korotus kuoppaneuvottelujen kautta

Kirkon uusi virka- ja työehtosopimus syntyi 1.2.2000. Sopimuksen raamit noudattavat jo tutuksi tullutta »yleistä» linjaa.

Sopimuskorotusten kustannusvaikutus on 3,1 % ja sopimuskausi on 1.2.2000–31.1.2001.

E-taulukossa yleiskorotus on prosentuaalinen 2,8 % ja järjestelyvaraan jätettiin 0,3 %. Järjestelyvara toteutetaan kuoppakorotuksina kevään aikana.

H-taulukossa yleiskorotus on prosentuaalinen 2,6 % ja järjestelyvaraan jätettiin 0,5 %. Järjestelyvaran akavalaisesta osasta pääosa jaetaan diakoniatyöntekijöille, kuten jäljempänä selostetaan.

R-taulukossa käytiin kiivasta väantöä siitä, käytetäänkö kaikki korotusvara taulukkopalkkoihin vai jätetäänkö osa järjestelyvaroihin. Tältä osin lopputulos oli se, että yleiskorotus on 2,9 %, jolloin järjestelyihin jää 0,2 %.

H-ALUEEN JÄRJESTELYVARAN KÄYTTÖ

Neuvottelukierroksen edellä arveltiin, että vaikeimmat mittelöt tullaan käymään H-taulukon järjestelyvaran käytöstä. Järjestöt olivat kuitenkin päässeet tältäkin osin keskinäiseen yhteisymmärrykseen.

Järjestelyvara on siis 0,5 % palkkasummasta eli n. 3,1 milj. mk. Se jaetaan siten, että 72 % rahasta tulee akavalaiseen kenttään ja 28 % summasta SVTL:lle.

Akavalaiden osuus oli jo aiemmin päätetty käyttää H 27-palkkaluokassa olevien (valtaosin diakoniatyöntekijöitä) kuoppakorotuksiin, joista neuvotellaan vappuun mennessä. Mikäli sopimukseen ei päästä, rahat jaetaan

tasaisesti kaikille H 27–H 28 -taulukkoalueella oleville. Tämä tietää satoja korotuksia, mutta ei tietenkään kaikille. Pyrkimyksenä on tätä kautta kehittää diakoniatyön tilannetta jatkoa ajatellen siten, että ammattikunta ei kokonaisuudessaan olisi samassa palkkaluokassa. Tällainen jaoittelu voi tulevaisuudessa helpottaa diakoniatyöntekijöiden palkkauksen kehittämistä.

Poikkeuksellisen suuren kuoppapapotin jättäminen H-alueelle on ratkaisu, joka aiheuttaa kevään mittaan runsaasti työtä. Mutta se taisi tällä erää olla ainoa keino sen estämiseksi, että diakonia- ja nuorisotyö olisivat joutuneet vastakkain ja työnantajan pelivälineiksi. Etenkin diakoniatyöntekijöiden näkökulmasta sopimuskierron tulosta tuleekin arvioida vasta yllä mainittujen kuoppaneuvottelujen jälkeen. Niiden jälkeen nähdään, mitä saatiin ja mikä tavoite jäi edelleen tavoitteeksi.

SVTL käytti oman osansa järjestelyvarasta nostamalla nuorisotyönohjaajien palkkahinnoittelun alarajaa H 26a–H 27 eli puoli palkkaluokkaa.

Uudet palkkataulukot julkaistaan Cruxissa 2/2000.

Leirityöaikahyvityksestä saatiin aikaan sellainen liikeyhdys, että seurakunta voi niin halutessaan antaa yhden leirityöaikahyvityspäivän sellaiselta leiriltä, joka on kestänyt perjantaista sunnuntaihin vähintään 36 tuntia. Tästä hyvin rajallisesta ja työnantajavaltaisesta ratkaisusta tiedotetaan myöhemmin erikseen.

PAIKALLINEN TOIMINTA

AKAVA-JS oli valmistautunut siihen, että ns. harkinnanvarai-

nen palkantarkistus paikallistalossa laajentuisi huomattavasti tässä sopimuksessa. Pientä laajentumista tapahtuikin siten, että paikallisiin tarkistuksiin oikeutettujen seurakuntien määrää lisättiin (näistä kysymyksistä tiedotetaan aikanaan luottamusmiehillä). Varsinaisesti asiassa tapahtui kuitenkin mahalasku, kun pappeja ja kanttoreita ei voitu ottaa järjestelmän piiriin. Tämä johtuu hallinnollisista ja juridisista ongelmista, kun nämä virkaryhmät ovat tuomiokapitulien käsityksen alaisia. Tarkoitus on kuitenkin tulevaisuutta silmällä pitäen etsiä mahdollisuuksia tilanteen muuttamiseen.

Paikallista toimintaa ei missään oloissa pyritä laajentamaan koko kenttään, koska pienissä seurakunnissa ei vähillä resursseilla ole mahdollista käydä neuvotteluja.

PALKKATASO -SELVITYS

Keskeisin sopimukseen sisältyvä työryhmä pitkällä tähtäyksellä on ns. Kirpas-työryhmä. Nimi tulee sanoista kirkon palkkaseuranta

tai kirkon palkkataso. Ideana on samaan tapaan kuin valtiolla ja kunnalla (»valpas» ja »kulpas») lähteä yhdessä selvittämään, miten kirkon palkat ovat kehittyneet ja miten kirkko pystyisi palkkauksellisesti kilpailemaan työvoimasta muun yhteiskunnan kanssa. Jos tästä hankkeesta tulee villoja, ne nähdään vasta vuosien päästä.

JÄRJESTÖJEN YHTEISTYÖ

Kirkon sopimuspöydässä työnteekijäjärjestöt ovat menneinä vuosina usein esiintyneet erimielisinä ja antaneet työnantajalle mahdollisuuden soittaa neuvottelujen ensiviulua. Nyt käydyllä kierroksella järjestöt lähtivät keskinäiseen yhteistyöhön jo tavoitteiden asetannassa. Neuvottelujen kuluessa peli vihellettiin usein poikki siten, että järjestöt voivat pitää keskinäisen palaverin ja päättää yhteisestä esiintymisestäään. Kokemus oli ainakin neuvottelijan kannalta rohkaiseva ja kehottaa jatkamaan samalla linjalla.

Esko Jossas

Papin asema ja sen kehittyminen

Kirkossamme keskustellaan, joskus isoilla kirjaimilla, seurakuntahallinnon kehittämistä. Parhaillaankin on menossa hankkeita, joiden tarkoituksena on seurakunnan hallinnon muuttaminen, toivottavasti niin, että hallinto vastaisi paremmin nykyajan ja kehittyvän toiminnan vaatimuksia.

Tässä yhteydessä tulevat aina esille myös papin ja erityisesti kirkkoherran asemaan liittyvät kysymykset. Viimeksi tammikuun ylimääräisessä kirkolliskokouksessa asia oli esillä ja lähetettiin jatkovalmisteluun.

Pappisliitolla on oma näkynsä asiasta, joka liittyy erityisesti siihen, että hallintoa ja papin asemaa ei voida määritellä ilman, että samalla keskustellaan kirkon järjestysmuodosta, olemusrakenteesta ja muista syväteologisista kysymyksistä.

Liiton asettama työryhmä on pohtinut asiaa ja kysymystä on käsitelty liiton hallituksessa ja valtuustossa. Samalla on todettu, että kyse ei tietenkään ole pelkästään hallinnosta, vaan papin asemasta ja työstä muutenkin.

Pappisliitto käynnistää asiasta myös jäsenkeskustelun. Työryhmän aikanaan laatima mietintö on jo lähetetty alaosastoille keskustelua ja mahdollista palautetta varten. Jahka tekniset vaikeudet voitetaan, mietintö ilmestyy myös liiton kotisivujen jäsenpalstoille.

Pohjoismainen kirkkomusiikkisymposium JUBILEMUS 2000

 Helsingissä 14.–17.9.2000 järjestettävään Pohjoismaiseen kirkkomusiikki-symposiumiin on tähän mennessä ilmoittautunut n. 700 osallistujaa. Ennakoilmoittautujien osallistumismaksu oli 1.10.1999 saakka 650 markkaa, tällä hetkellä ilmoittautuvat maksavat 850 markkaa (seuralaisen maksu 350 markkaa). Konserttiristeily Tallinnaan ja Einojuhani Rautavaaran Vigilia Uspenskin katedraalissa ovat loppuunvaurattuja, muutoin symposiumissa on vielä tilaa.

Ennakoilmoittautuneet saavat alkuvuodesta kirjeen käytännön järjestelyistä vastaavalta Blue & White Conferences Oy:ltä ja niille liiton jäsenille, jotka eivät vielä ole ilmoittautuneet symposiumiin, lähetetään tammi-helmikuun vaihteessa muistutuskirje liiton toimistosta.

Onhan kalenterissasi?
Papiston päivät 2000
24.-25.10.2000
Tampere-talossa

Hallituksen kokoonpano vuonna 2000

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunta valitsi kokouksessaan 26.11.1999 uudet hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle. Hallituksen kokoonpano on kuluvana vuonna seuraava: pj. Leena Vanne Espoosta, vpj. Jukka-Pekka Fabrin Lempäälästä, Mikaela Ingo Mustasaaresta, Sinikka Ilmonen Limingasta, Ulla-Maija Harju Lahdesta (uusi), Kati Turainen Jyväskylästä, Helvi Loijas

Noormarkusta (valittiin uudelleen) ja Hillevi Hiironniemi Vantaalta (Leenan Vanteen jäljellä olevaksi kaudeksi). Varajäseninä toimivat Gun-Britt Holmedahl Helsingistä, Sirkka-Liisa Risto Karungista, Kirsi Rantala Halikosta (uusi), Sirkka Rynänen Joensuusta, Kirsti Immonen Ilmajoelta (valittiin uudelleen) ja Hilikka Sormunen Anjalankoskelta.

Tuotenimi: teologi

Osaamista on tapana myydä. Ensimmäistä kertaa myös papit myivät itsensä työmarkkinoille Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistyksen aloitteesta. Yhdistys otti aktiivisen osan opiskelijoiden työllistymispolitiikkaan, ja julkaisi historiansa ensimmäisen työllistymisoppaan syksyllä 1998. Muiden alojen opiskelijat olivat jo aiemmin kunnostautuneet julkaisuillaan, eivätkä tulevat teologit tahtoneet olla myyntihenkilöinä taantuneempia. **»Missä lentää outolintu»** on teologian opiskelijoiden itsensä alusta loppuun toteuttama julkaisu. Sitä aloitettiin kehittämään TYT:n työllisyysjaostossa, mutta lopputuloksesta ovat vastuussa asiasta innostuneet vapaaehtoisvoimat.

Outolintu-julkaisun ajatukseen oli tehdä teologeja tunnetuksi ympäristöissä, joissa he vielä toistaiseksi ja valitettavasti ovat olleet outoja lintuja. Esimerkkitaipauksina julkaisu sisältää kahdeksan haastattelua mielenkiintoisista teologeista kuten Tommy Hellsten ja Tapani Ruokanen, jotka ovat luoneet uransa teologeille harvinaisissa tehtävissä. Samoin julkaisu antaa tietoa, mitä teologian maisterin tutkinto pitää sisällään sekä millaiset

ovat teologien työllisyysnäkymät tulevaisuudessa. TT Kati Niemelän haastattelusta käy lisäksi ilmi, miten eri tavoin teologit ovat viime vuosina onnistuneet työllistymään säästöpainesta huolimatta.

Julkaisua lähetettiin kattavasti eri alojen suomalaisiin yrityksiin. Tavoitteena oli saada mahdolliset työnantajat, siis muutkin tahot kuin kirkko ja koululaitos, kiinnostumaan yhteydenotosta ja teologien monipuolisesta osaamisesta. Epätietoisuuden nähtiin olevan suuri työllistymistavoitteiden hankaloittaja. Läheskään kaikki eivät tiedä, millaisiin tehtäviin teologin koulutus pätevöittää. Osoittautui, että julkaisulla on ollut toinenkin tärkeä tehtävä, jota oppaan suunnitteluvaiheessa ei vielä osattu arvata. Se ei ole ainoastaan tehnyt teologeja tunnetummaksi yritysmaailmassa, mutta kirkastanut myös yliopiston saleissa kriiseileville teologian ylioppilaille, miten meistä on moneen. Kiinnostuneet voivat tilata julkaisua TYT:n toimistosta. Puh: 09-631 591.

*Hanna Tervanotko
Kirjoittaja on yksi Outolinnun
päätoimittajista.*

Julkisen sanan neuvoston päätös työntekijän sananvapaudesta

Julkisen sanan neuvosto on antanut lausumansa koskien seurakunnan työntekijän sananvapautta. Lausuman taustalla on työntekijä julkisuudessa sanoma arvio seurakunnan päätöksenteosta ja asemastaan siinä.

Lausumassaan Julkisen sanan neuvosto ei ota kantaa itse asiaan eli mielipiteisiin tai väitteiden paikkansapitävyyteen saati väitettyihin menettelytapavirheisiin asiassa. Neuvoston lausumassa todetaan mm.:

»Neuvosto pitää tärkeänä sitä, että eri yhteisöjen työntekijät voivat osallistua omaa alaansa ja yhteisöään koskevaan julkiseen keskusteluun, esittää kriittisiä näkemyksiä ja väitteitä. Tämän vuoksi suositeltavin tapa suhtautua työntekijän julkiseen esiintymiseen on avoimen keskustelun salliminen. Julkisessa keskustelussa voivat eri osapuolet esittää oman näkemyksensä sekä oikeista virheistä ja väärinkäsityksistä.

Neuvosto katsoo, että kurinpidolliset toimenpiteet, joiden perusteena ovat työntekijän julkisessa keskustelussa esittämät mielipiteet, kohdistuvat työntekijän ilmaisuvapauteen ja ovat siten omiaan kaventamaan julkista keskustelua ja sitä kautta rajoittamaan sananvapautta.» (JSN:n lausuma 2799/1/99)

Teologikurssi 1980

Riemuvuosi on myös meillä — tapaamme perjantaina 24.11. 2000. Aloitamme klo 12 Helsingin Tuomiokirkossa hetkipalveluksella ja pirskeä piisaa koko iltapäiväksi, joten voit tulla mukaan myös myöhemmin. Ohjelmasta ja muusta lisätietoa antavat sekä ilmoittautumisia ottavat Martti Häkkanen, e-mail: martti.hakkanen@evl.fi ja Olli Hallikainen, e-mail olli.hallikainen@evl.fi.

Tiedottaminen ja alaosastot työllistävät järjestösihteeriä

Parasta on ollut saada paneutua sellaisiin laajoihin asiakokonaisuuksiin, joihin seurakuntatyössä ei ollut aikaa, kuvaa **Raija Pyykkö**, Diakoniatyöntekijöiden liiton järjestösihteeri ensimmäisiä kuukausiaan uudessa työssä.

Raija Pyykkö näkee työssään yhdistyvän kaksi isoa elementtiä. Tuttu ja turvallinen osa työtä on kirkko, jota hän ehti palvella seurakunnassa diakonian viranhaltijana jo reilut kaksitoista vuotta, uutta on ammattiyhdistysliikepuoli.

Järjestösihteerin laaja työkenttä on heti kättelyssä lennättänyt viranhaltijaa pitkin maata. Toimistotehtävistä keskeisin, tiedottaminen on rannaton, mutta inspiroiva työmaa.

— Haasteita riittää. Olemme yrittäneet terästäytyä tiedottamisessa erityisesti tulevia työehtosopimusneuvotteluja silmällä pitäen. Myös luottamusmiehille suunnattavaa tiedottamista parannetaan. DiakoniaDiakoniatyöntekijöiden näkyväksi tekemiseen panostetaan. Sitä liiton jäsenet odottavat.

Viimeksi kuluneen vuoden si-

Raha ei tuo onnea, mutta se antaa mahdollisuuksia, Raija Pyykkö pohtii pienipalkkaisten diakoniatyöntekijöiden rinnalla. Sairaanhoitaja saa tänä päivänä parempaa peruspalkkaa kuin diakonian viranhaltija.

sällä diakonia ja kirkon yhteiskunnallisen työn profiili on korostunut muun muassa piispojen puheenvuoron, nälkäröyhmän ja ruokapankkien ansiosta. Vaikka näitä kannanottoja arvostetaan yleisesti, joku on keksinyt kysyä, missä ovat diakonian hyvät uutiset. Eikö ainainen epäkohdista

valittaminen johda lamaantumiseen?

— Kuka puhuu heikoimpien puolesta ellei kirkko ja diakonia, Raija Pyykkö heittää vastakysymyksen, vaikka myöntääkin, että diakoniaviranhaltija voi ajan saatossa hyvinkin muuttua toimintaympäristönsä näköiseksi.

Diakoniatyöntekijöiden liitto aloittaa uuden vuosituhtaanen johtohahmoinaan pj Leena Vanne ja vpj Jukka-Pekka Fabrin.

Henkilökuntana toimivat toiminnanjohtaja Riitta Hiedanpää, järjestösihteeri Raija Pyykkö ja toimistos sihteeri Seija Ruotsalainen.

— Tärkeää jaksamisen kannalta onkin, että raskaan työn vastapainona olisi jotain aivan muuta kuin diakonian harrastaminen.

Uuden järjestösihteerin yksi tontti ovat alaostot ja niiden työn tukeminen. Menneen syksyn matkoillaan Raija Pyykkö on huomannut, kuinka erilaisia merkityksiä alaostoihin jäsenilleen on.

— Yksille alaostoihin on ammatillisten asioiden ja edunvalvonnan kysymysten vaihtopöytä, toisille paikka jakaa yleisinhimillisiä asioita tai päivittää työhön liittyviä tietoja, kolmansille hengellisen rakentumisen paikka.

Myös liittoon kohdistuvat odotukset poikkeavat alaostoihin toisistaan. Eniten on haluttu kuulla ajankohtaisista asioista, kuten palkkauksesta ja virkaehtosopimuksen mahdollisista muutoksista. Tyytymättömyys palkkaan läpi kentän on sitä luokkaa, että se on saanut järjestösihteerin miettelääksi.

— Tulevat sopimusneuvottelut saattavat olla aika vaikeat.

Tuore järjestösihteerin on saanut kuulla huonoja uutisia myös kollegojen työolosuhteista.

— Diakoniatyö on luonteeltaan vaikeaa. Siinä valossa on surullista kuulla, miten työnantaja vielä lisää taakkaa esimerkiksi säästelemällä matkakorvauksissa.

Raija Pyykkö on opiskellut työn ohessa ja yhden virkavapaan turvin. Diakonian tutkinnon jälkeen hän suoritti terveydenhoitajan tutkinnon ja kaksi jatkolinjan tutkintoa. Vuosi siten keväällä hän valmistui terveystieteiden maisteriksi. Yhteydet Diakonia-ammattikorkeakouluun kuuluvat nykyiseen työnkuvaan ja ovat mieluisia haaste.

— Oppilaitosten ja työelämän lähentäminen ovat tärkeä asia. Yksi keino olisi etsiä päätösten aiheita seurakuntatyöstä, jolloin seurakunta vastaavasti saisi niistä hyödyn ja uutta tarpeellista tietoa.

Lea Lappalainen

Diakoniatyöntekijän työ on huomattavasti vaikeutunut viime vuosikymmenen aikana.

Puheenjohtaja Leena Vanne:

Palkkaukseen saatava korjaus

Palkkaus ja muiden etujen ajaminen on tärkein tehtävä. Näin näkee Diakoniatyöntekijöiden liiton uusi puheenjohtaja **Leena Vanne** Espoosta.

Puheenjohtajan päällimmäisen huolen takana on kentän kasvanut paine. Henkisesti vaativaa työtä tehdään huonolla palkalla ja yhä useammin uupumuksen kourissa. Diakoniaviranhaltijan oman kotitalouden budjetti on usein pienempi kuin vastaanotolla käyvän asiakkaan.

Muut keskeiset vastualueensa puheenjohtaja Leena Vanne niputtaa näin: alaostotoiminta, opiskelijatyö, luottamusmiestointi, tiedotus ja yhteistoiminta muitten kirkollisten ammattijärjestöjen kanssa. Myös virkakysymys ja ammatillinen perus- ja jatkokoulutus kiinnostavat.

— Esimerkiksi ratkaisukeskeinen terapiakoulutus antaa toimivan työvälineen monia diako-

nia-asiakkaita kohdatessa. Myös työalajohdon koulutusta tulisi jatkaa. Velkaneuvontakoulutustaan sijaan en lisäisi. Se tehtävä kuuluu jo lain mukaan yhteiskunnalle.

Leena Vanne pitää omaa ammattiyhdistyskokemustaan vähäisenä, mutta lupaa opetella kaiken, mikä on tarpeen. Espoon alaostoa hän on johtanut kolme vuotta, takana on myös valtuuskunta- ja hallitusvuosia.

Puheenjohtajuudesta hän myöntää olleensa kiinnostunut, vaikka ei paikalle hinkunut. Hän vastasi myöntävästi, kun kutsu ehdokkaaksi kävi.

— Ehkä lähdin mukaan vastuuntunnosta. Esimies lupasi tukea kuten myös oma Tapiolan seurakunnan työryhmäni.

Tamperelaissyntyinen Leena Vanne on tehnyt diakoniatyötä ja kouluvuosiensa vapaaehtoisuutena ja opiskeluvuosien kesät harjoittelijan palkalla eri työpai-

KOHTI YHTEISVASTUULLISTA SEURAKUNTAA

koissa. Helsingistä vuonna 1982 diakonissaksi valmistumisen jälkeen työpaikkoja on kertynyt kaksi, kuuden vuoden rupeama Helsingin Munkkiniemessä, josta tie vei Espoon Tapiolaan vuonna 1988. Teologi-aviopuoliso työskentelee opetushallituksessa. Perheessä on kaksi poikaa.

Diakonian ammatillisuutta Leena Vanne kiittää vahvaksi. Viime vuosina ammatti-identiteetti on ennestään vahvistunut työn saaman arvostuksen myötä.

— Diakoniatyöntekijät ovat ahkeria, tunnollisia, vastuuntuntoisia ja venyviä. Meitä koulutettiin aikaisemmin ehkä liikaa-kin auttajiksi. Nykyään miellän olevani enemmän rinnalla kuuntelija, jonka tehtävänä on kysyä ja kuunnella.

Seurakuntia työyhteisöinä arvioidessaan Leena Vanne joutuu hiukan koventamaan viestiään.

— On hämmästyttävän paljon ongelmaisia seurakuntia, osassa ristiriidat näyttävät jopa vaikeilta. Tarvitaan lisää hyviä johtajia, mutta myös hyviä, tehtävänsä sitoutuneita alaisia, jotka keskittyvät enemmän työhön kuin sivutöihin tai työyhteisön ihmishuuhdeongelmien vatvomiseen.

Leena Vanteen mukaan ristiriitoihin pitää puuttua ja ainakin yrittää selvittää niitä. Pelkkien iltarukousten aiheiksi ongelmia ei pidä jättää.

Entä mitä olisi tehtävissä ikuisuuskysemykseksi kehkeytyneen huonon palkan nostamiseksi? Lakkoase tuskin tepsisi — korkeintaan veisi jalat alta yhteiskunnan marginaaliin jo muutenkin sysätyiltä diakonian asiakkailta.

Leena Vanne ottaa esiin termin palottelu, mikä tarkoittaa sitä, että diakoniaviranhaltijan palkka nousisi tietyn kriteeristön mukaan. Korkeampaa palkkaa voitaisiin maksaa esimerkiksi pitkästä työkokemuksesta tai lisäkoulutuksesta, jota on jo olla yhdellä ja toisella. Tämän hetken tavoitteena on tuntuva tasokerotus kaikille diakoniatyöntekijöille.

Lea Lappalainen

Onko kirkkolaiva pirstottu lastuiksi lainehille? Seilaavatko seurakuntien työntekijät edelleen kukin omiin suuntiinsa? Viimeaikaisissa puheenvuoroissa on peräänkuultu myös kirkkoon vastavoimia kiihtyvälle yhteisöllisyyden haperoitumiselle. Voisiko Yhteisvastuukeräys olla yksi niistä kirkkoveneistä, joilla työyhteisöjä kootaan jälleen yhteen?

Yhteisvastuukeräyksen keräyspäälliköille lähetettiin keväällä 1999 kysely, jossa haluttiin kertoittaa niitä ajatuksia ja tunnelmia, joita keräysrintamalla valitsee. Lomakkeella sai antaa myös vapaamuotoista palautetta. Vastausprosentti kyselyyn oli verrattain hyvä, reilut 200 keräyspäällikköä (lähes 40 %) tilitti tuntojaan.

Kysely osoitti, että suurin osa keräyspäälliköistä (75 %) on edelleen diakoniatyöntekijöitä. Lisäksi kysely vahvisti sitä viestiä, että keräyksen järjestäminen tuntuu joistakin diakoniatyöntekijöistä kohtuuttoman raskaalta. Samalla vastanneista suurin osa oli sitä mieltä, että keräys puoltaa edelleen paikkaansa. Sen lopettamista vaati vain 12 keräyspäällikköä. Lopettamista vaatineet olivat nimenomaan diakoniatyöntekijöitä. Keräys tuntuu pahimmillaan kuin Sisäfoksen, ikuisen kivenpyörittäjän, kohtalolta: juuri kun kerätyt rahat saa tilitettyä, homma alkaa alusta.

TYÖNTEKIJÄN YKSINÄISYYS

Varsinkin vapaamuotoisissa palautteissa purettiin niitä yksinäi-

syiden ja ahdistuksen tunteita, joita keräykseen väsyneet työntekijät tuntevat. Monet kokevat, että he joutuvat puurtamaan työssään aivan yksin, työyhteisöstä ei löydy tarvittavaa tukea. Työkaverit eivät juurikaan osoita suusanallista arvostusta tehdyille työlle. Keskinäinen rakkaus elää kyllä hartauspubeissa, mutta keskinäinen kateus kaiken estää jätään työssä onnistumisen edellytyksiä. Yhteisvastuukeräys »koko seurakunnan tapahtumana» on yksi erinomainen indikaattori työyhteisön yhteisöllisyydelle ja yhteisvastuullisuudelle.

Länsimaisen kulttuurin individualisoituminen — postmoderni eetos — on totta tietenkin myös kirkossa. Kirkon virkaan opiskelevat tai jo sitä tekevät eivät suinkaan nykyään suuntaa katseitaan yhteisiin puhumattakaan kirkollisen yhteisön visioihin.

PÄTKÄTÖIDEN PÄTKIMÄT

Hyvin suuri merkitys viimeaikaisessa kehityksessä on ollut myös kirkon piirissä tapahtuneella päätöksenkulttuurin hallitsemattomalla kasvulla. Mihin voi ja kannattaa sitoutua, kun kohta on jo taas joko työttömyyskortistossa tai uudessa seurakunnassa? Tällainen jatkuva huolestuneisuus oman ja usein myös perheen toimeentulon ja perustarpeiden turvaamisen kanssa ohjaa elämänsuunnitelman käpertymistä vääjäämättä oman itsen ja lähipiirin ympärille. Kirkon tilanne on tästäkin syystä radikaalilla tavalla toisenlainen kuin koskaan aikaisemmin. Ja siksi se vaatii kirkol-

Yhteisvastuukeräyksen mannekiineja vuosilta 1967 ja 1970. Kuvat Yhteisvastuukeräyksen 50-vuotisjuhlakirjasta.

ta myös uudenlaisia ratkaisuyrityksiä. Suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen odottaminen ei ole esimerkki sellaisesta.

Toinen vakava ongelma liittyy seurakuntiin työyhteisöinä. Tiedetään, että seurakunnissa on runsaasti johtamisongelmia, joiden ratkaisemiseksi kirkossa on edetty kiitettävästi. Mutta ehkä yhtä usein johtamisongelmat ovat samalla myös »johdettavanaolemisongelmia». Seurakunnan työntekijöiden keskuudesta kirkkoherraksi valittu henkilö saa herkästi vastaan »johtaja-allergisen» vastarinnan. Johtajan painajainen on korvasyyhyinspiraatioon totuttautunut ja omiin suuntiinsa härkäpäisesti rymistelevä kollegio.

ARVOT HUONEENTAUUIKSI?

Johdettavanaolemisongelma on hyvin pitkälti arvojohtamisongelma. Nokian hurja nousu selittynee osaksi sillä, että se on löytänyt yrityksenä sellaiset yhteiset perusarvot, joiden takana seis-tään ja myös edellytetään seistä-vän. Pelkistäminen auttaa keskittymään. Suurtakaan vahinkoa

tuskin tehtäisiin, jos kirkon työntekijät ja luottamushenkilöt työ-täisivät yhdessä muutaman keskeisen arvon huoneentauluksi, jonka taakse sitten asetutaan koko rintamalla. Tällaiseen työ-kentelyyn voisi hyvin uhrata vaikkapa kokonaisen viikonlopun leirikeskuksessa. Siinä saunan lauteilla ja yhdessä iltaa istutta-essa puhdistuisi moni sielu ja ruumis. Kaikille seurakuntalaisil-le julkisesta huoneentaulusta kä-sin olisi myös hyvä käynnistää työyhteisöjen kehittämiskeskuste-luita tai esimerkiksi työhaastat-teluita.

Tarvetta muutokseen on. Ke-räyspäällikköjen vapaamuotoiset palautteet osoittivat, että väsy-mys kertoo pikemminkin työyh-teisöjen kuin Yhteisvastuukerä-yksen kriisistä. Yhteisvastuukerä-ys on edelleen monien keräys-päälliköiden mielestä sellainen kirkkomme toimintamuoto, joka »täytyisi keksiä, jollei sitä jo oli-si». Kerätyt rahat voisi koota toki veroina ja apu menisi sillä-kin tavoin eteenpäin, mutta sil-loin menetettäisiin paljon: kerä-yksen kasvatuksellinen tehtävä, profeetallinen ääni kirkossa ja yhteiskunnassa sekä jokaisen ko-

tiovelle tuotu auttamisen mah-dollisuus.

Huolestuttavinta on, kun jois-sakin seurakunnissa diakoniatyö — ja Yhteisvastuukeräys — on jätetty tylästi yhden työntekijän niskoille. Syyksi tähän esitettiin palautteissa esimerkiksi se, että »papisto on lähetyshmisiä» — diakonia ei kiinnosta. Kun 90-luvulla diakoniatyö on etsiytynyt yhteiskunnallisen hädän myötä monille uusille urille, joissakin seurakunnissa on vaadittu kova-äänisesti palaamista »seurakun-nan perustehtävään». Ja tällä juurille palaamisella on tarkoi-tettu evankeliumin julistamista.

SEURAKUNNAN PERUSTEHTÄVÄÄ HAKEMASSA

On hälyttävää, jos seurakunnan perustehtäväksi ei nähdä lähim-mäisenrakkauden todeksi elämis-tä eli diakoniaa. On outoa, jos Jumalan sanan julistamista ja sakramenttien jakamista ei näh-dä lähimmäisenrakkauden toteut-tamisena. Jos emme ole valmiita tyydyttämään ihmisten fyysistä ja sosiaalista nälkää, kuinka voi-simme vastata edes siihen hengelliseen?

Paljon on puhuttu työnjako-kirjakäytännön vahingollisuudesta. Seurakunta ei näyttäydä nykyisellään edes työntekijöiden osalta yhteisönä. Jos yhteisöllisyys ja yhteisvastuullisuus ei to-teudu yli työnjakokirjojen ja joh-tosääntöjen, kuinka se voisi to-teutua seurakuntalaisten parissa?

Yhteisvastuukeräys on tällä hetkellä hyvä työyhteisön toimi-vuuden mittari. Mutta se voi olla mielestäni myös yksi niistä välineistä, joiden avulla kirkossa voidaan opetella yhteisvastuul-lista työyhteisöllisyyttä.

Kirjoittaja on Kirkkopalvelujen koulutussihteeri.

Milloin on papin työt tehty?

Papin työ on luonteeltaan sellainen, että se ei koskaan tulle valmiiksi. Aina on mahdollista olla liikkeellä. Aina on mahdollista etsiä uusia haasteita. Aina on joku, joka kaipaasi rinnalle tulijaa. Aina on mahdollista rakentaa itseään, valmistautua edessä oleviin tehtäviin. Teke-mällä ei papin työ lopu.

Papit on työaikalain perusteluissa yksiselitteisesti suljettu työajan laskennan ulkopuolelle. Lain säätäjän taholtakaan ei siis tule apua yllä esitettyyn kysymykseen. Toisin kuin joskus kuulee väitettävän, papin työpäivälle ei ole määritelty mit-tää. Ei ylä- eikä alarajaa. Viikoittaisten työpäivi-en määrä on sentään määritelty. Sekin tosin käänteisesti; papilla on oikeus kahteen vapaapäi-vään viikossa.

Kun tehtäväkenttä on rajaton eikä päivittäises-tä työajasta ole minkäänlaisia määräyksiä, oman työn suunnittelu, itsekuri ja työnjohto tulevat eri-tyisen merkittäviksi. Tämä toki papiston keskuu-udessa tiedetään, mutta käytännön johtopäätösten tekeminen näyttää olevan vaikeaa. Elämän hal-linta joutuu jatkuvasti koetteelle.

Olen eri tehtävissä paljon kiertänyt Suomen kirkkoa. Katsellut papiston työtä milloin laajasti suuria linjoja etsien, milloin syvälle porautuen. Papitkin ovat sekalainen seurakunta, jonka kes-keltä löytyy kaikenmoista. Hyvin vakuuttuneeksi olen kuitenkin tullut siitä, että »tavallinen» kirk-komme pappi on työhönsä hyvin motivoitunut ja tunnollinen. Ongelmana on enemmän liika työ-taakka kuin työn vieroksunta. Liian moni kipuilee riittämättömyytensä kanssa. Vaikka miten paljon olisi tehnyt, epäilee, onko se kuitenkaan tarpeek-si.

Meillä on sellainen työkulttuuri, joka vaatii venymistä. Se on vain hyvistä. Etenkin silloin, kun muistetaan venyä kahteen suuntaan. Tiukko-jen ja pitkien työrupeamien perään on uskalletta-va tehdä myös keveitä työpäiviä. Olen yrittänyt opettaa omassa työyhteisössäni, että laillinen ja kunniallinen työpäivä voi olla sellainenkin, joka kestää 15 minuuttia ja sisältää oman aamuhartau-den. Se ei tietenkään voi olla tavanomaisin työ-päivä, mutta viisaasti käytettynä loistava keino elämän hallintaan.

Tarpeellinen taito on oppia jakamaan työaika kolmeen osaan eli aamuun, keskipäivään ja il-taan. Niistä ei, normaalilanteessa, pitäisi kos-kaan ottaa käyttöön kuin kaksi. Jos on iltamenoja, tulee osata vapain omin tunnoin lähteä liikkeelle vasta puolelta päivin. Kun aamun ja keskipäivän työt painavat päälle, pitää osata kieltäytyä illasta.

Tunnen sellaisia työyhteisöjä, joissa on opetel-tu puhumaan työajasta ja sen käytöstä. Avoin, rehellinen keskustelu on suoja niin lusmuilua kuin kohtuutonta työmääräkin vastaan. Ei toki auto-maattisesti. Etenkin työhullu kirkkoherra voi pila-ta keskustelun mahdollisuudenkin. Silti haluan kannustaa avoimeen, rehelliseen keskusteluun työn määristä ja sisällöistä. Määräkin tärkeäm-pänä itse pidän työn laadullisia sisältökysymyk-siä. Tavoitteeksi vähemmän työtä, mutta parem-min tehtynä.

Omassa papin ja esimiehen työssäni olen tie-toisesti pyrkinyt kiinnittämään aktiivisen huomion työaikakysymyksiin. Ei saavutuksissa retostelemi-sen aihetta ole. Iloa kuitenkin onnistumisista ja oikeaan asiaan paneutumisesta. Tyytyväinen työn-tekijä on paras työntekijä. Kohtuullinen työmäärä ja siitä kumpuava elämän hallinta ovat osa työn-tekijän tyytyväisyyttä.

Jälkisanana. Ymmärrykseni mukaan kaikki se, mitä edellä sanoin papin työstä, koskee myös kanttoreiden ja diakoniatyöntekijöiden työtä. Yksi yhteen. Työn iloa naapuriliittojenkin jäsenille. Ja rohkeutta elämän hallintaan.

DIAKONIAN VIRKOJEN MÄÄRÄ ON SELVITETTÄVÄ ENSI TILASSA

Olen viimeisen vuoden aikana herännyt kuin unesta huomaamaan, miten vähän diakoniatyöstä ja etenkin sen työntekijätarpeesta tiedetään muualla kuin oman alan työntekijöiden keskuudessa. Diakoniatyöntekijät ovat 90-luvulla olleet niin työpaineitten alla, etteivät ole ehtineet tai jaksaneet tarkastella tilannetta etäämpää ja yrittää yhä uudelleen vaikuttaa rakenteisiin. Perinteisesti diakoniatyö on ollut yksilöiden auttamista ja kun katsoo ruohonjuurta ja toimii siellä, on täysin ymmärrettävää, ettei näe puita saati metsää. Jokaisen ei mielestäni tarvitse nähdäkään laajalle, mutta riittävän monen tulisi voida keskittyä rakenteisiin, jotta muillakin olisi ruohonjuurtyöhönsä kunnan edellytykset. Vuosi sitten minut valittiin vuorollani vastaavaksi diakoniatyöntekijäksi ja sitä pestiä hoitaessani olen ajatellut, että nyt on minun tehtäväni, jopa velvollisuuteni, tarkastella työmme edellytyksiä vähän laajemmin. Kiitos kollegoilleni ja muille työtovereilleni, että olen uskaltanut avata silmäni ja katsoa ympärilläni. Näky on kummastuttava, pelottava, suuttuttavakin. On pakko mennä vielä etäämmäs, että kykenisi toimimaan jotenkin järkevästi ja ettei täysin uuvuttaisi itseään.

Tekstini saattaa herättää monenlaisia tunteja ja toivon, että uskaltaisimme yhdessä tai erikseen katsoa asioita yhä uudelleen ja pohtia, mitä tulisi tehdä. Onko nyt aika korjata virkarakennetta? Onko diakonialla toivoa kehittyä ja uudistua? Diakoniatyössä on paljon tärkeitä ja kiinnostavia yhteisiä pohdiskelun aiheita. Keskityn nyt pelkästään virkaresurssinäkökulmaan, koska se on jäänyt todella vähälle huomiolle ja neuvottelupäivien aikaan tuli esille sekä omassa työssäni ja työyhteisössäni että myös neuvottelupäivillä arkkipiispan puheissa ja monissa keskusteluissa.

Espoo on maamme seurakunnista diakoniavirkojen suhteen aivan häntäpäässä. Jotta tilanne tiedotettaisiin ja saataisiin korjatuksi, sovimme vastaavien diakoniatyöntekijöiden kokouksessa, että tuomme asian luottamushenkilöiden ja muiden asioista päättävien tietoon. Oma esimieheni on omalta osaltaan nähnyt tarpeemme ja hänen aikanaan on tullut pieniä parannuksia, mutta tässä on kyse huomattavasti isommasta kuin yhden seurakunnan asiasta.

Virkarakenne Espoossa juontaa 80-luvulta, jolloin pappien virkoja lisättiin omassa kiintiössä väkimäärän lisääntyessä ja muita hengellisen työn virkoja yhteisessä kiintiössä. Pappisliiton suositusta pidettiin ohjeena, johon tähdättiin. Sen sijaan Diakoniatyöntekijöiden Liiton suosituksesta mainitessa sai usein vastaukseksi, että nehan ovat vain sellaisia ammattiliiton suosituksia. Sittenmin tällaisesta virkojen automaattisesta lisääntymisestä luovuttiin. Tuli lama eikä mitään virkoja ollut mahdollista saada lisää. Samaan aikaan diakoniatyön luonne muuttui ja työ lisääntyi ratkaisevasti, mutta siihen ei saatu lisää resursseja, vaan työntekijämäärä jopa väheni luonnollisen poistuman kautta. Nyt kun taloudellinen tilanne on taas hyvä, tämä vääristymä tulisi korjata pikimmiten.

Teimme yhteistyönä kirjelmää päättäjille ja sen liitteeksi tarvitsimme faktoja. Suosituskirjeitä löytyi sekä KDYK:sta että tuomiokapitulista. Molempien suosituksissa on, että diakonian virkoja tulisi olla yksi (1) kutakin alkavaa 3000 asukasta tai seurakuntalaista kohti. Suositelijoille näyttää olleen epäselvää, lasketaanko kaikki asukkaat vai seurakuntalaiset. On syytä muistuttaa, että diakoniatyö toimii kaikkien asukkaiden parissa ja pääkaupunkiseurakunnissa on yhä enemmän myös kirkkoon kuulumattomia. Tämä olisi kiinnostava keskustelunaihe, mutta tässä yhteydessä täysin detalji. Lasketaanpa miten tahansa, diakoniavirkojen määrän tulisi enemmän kuin kaksinkertaistettua jokaisessa Espoon seurakunnassa ennen kuin tämä kysymys on ajankohtainen. Miten virkoja on muualla Suomessa?

Osottaaksemme, että Espoo on todellakin keskeytystä huonommin resursoinut diakoniavirkojensa, päätimme liittää mukaan tietoja muista isoista seurakunnista. Mistä näitä tietoja saa? Kysyin liittoltamme, kysyin KDYK:sta ja hiippakuntamme diakoniasihteeriltä. Kenelläkään ei ollut ajan tasalla olevia tietoja. Liitossa tiedettiin vain jäsenet, joissa on mukana myös työttömiä ja sijaisia. KDYK:ssa oli aiemmin ollut tällainen tiedosto, mutta ATK:n myötä oli siirrytty uudelleenlaiseen käytäntöön ja sieltä ei nyt ollut saatavissa tarvitsemme tietoja. Tuomiokapitulista sain joitakin yhteistietoja koko hiippakunnasta, mutta ilman seurakuntakohtaista erittelyä. Eipä auttanut muu

Sr-k-yhtymä	Sr-k:n jäseniä	Alueella asukkaita	Diakonian virkoja			Seurakuntalaisia/diakonian virka	Asukkaita/diakonian virka
			Srk.	Srky	Yht.		
Espoo	167 275	207 567	27	4	31	5395	6695
Helsinki	386 118	546 317	87	13	100	3861	5463
Hämeenlinna ja Vanaja	38 500	45 555	10	1	11	3500	4141
Lahti	88 000	96 227	15	15	30	2933	3207
Tampere	153 800	191 254	28	7	35	4394	5464
Turku ja Kaarina	154 916	190 391	27	18	45	3442	4231
Vantaa	135 000	173 860	21	8	29	4655	5995

30.9.1999 Espoon vastaavat diakoniatyöntekijät/U-M Kyrölä

kuin ruveta soittamaan suoraan seurakuntiin ja yhtymiin. Tässä vaiheessa täytyi rajata vertailu muutamiin suurimpiin Etelä-Suomen seurakuntayhtymiin.

Seurakunnissa suhtauduttiin myönteisesti kyselyihini ja sain tarvittavat tiedot muutamassa päivässä. Parhaiten tiedot olivat välittömästi käytettävissä seurakuntayhtymissä, joissa oli keskitetysti diakoniajohtaja, diakoniakeskus tai muulla tavoin diakoniatyön kokonaiskehittäminen nimetty jollekin. Kirkkoherranvirastoissa tai tiedottajilla ei näitä tietoja ollut saatavilla. Kiinnostavaa oli, ettei juuri missään yhtymässä tai seurakunnassa osattu vastata, paljonko alueella asuu kaiken kaikkiaan asukkaita. Seurakuntien jäsenmäärät olivat hyvin tiedossa. Asukasmäärät jouduin selvittämään tilastokeskuksesta tai kaupunkien tiedotuskeskuksista. Eikö olisi kaikkien työntekijöiden ja koko kirkon toiminnan kannalta tärkeätä tietää myös muista kuin kirkkoon kuuluvista: millaisia eri ryhmiä alueella asuu ja kuinka paljon?

Pienimuotoinen kysely, jonka tulos on liitteenä, todistaa tuntumamme oikeaksi. Espoo on todellakin hännänhuippu diakoniasurssien suhteen. Hyvin ei ole muuallakaan pääkaupunkiseudulla, vaikka juuri täällä on paljon päihdeongelmia, asunnottomuutta, perheongelmia ym. härtä ja sen myötä tarvetta virkoihin. Myös vapaaehtoistyön organisointiin ja työhohjaukseen on tarvetta enemmän kuin pienemmillä paikkakunnilla. Muualla mm. Lahdessa, Turussa ja Hämeenlinnassa suositukset on kuitenkin otettu vakavammin ja työntekijäsurssit ovat huomattavasti lähempänä suosituksia. Lahdessa saimme neuvottelupäivillä vieraila diakoniakeskuksessa ja huomata, että ainakin siellä on muutenkin panostettu diakoniaan. Työtilat olivat asianmukaiset ja diakoniatyöntekijöiden lisäksi diakoniakeskuksessa oli monenlaisia työntekijöitä. Espoo on kaupunkirakenteeltaan aivan erilainen kuin Lahti ja me tarvitsemme erilaisia ratkaisuja. Meillä on tarvetta sekä yhteisen keskitetyn diakoniatoininnan lisäämiseen että paikallisseurakuntien diakoniatyöntekijöiden lisäämiseen.

Toivon tämän kirjoitukseni herättävän keskustelua monissa seurakunnissa ja rohkaisevan kaikkia tämän lehden lukijoita toimimaan tilanteen korjaamiseksi. Pidän erittäin tärkeänä, että pikimmiten selvitetään kokonaiskirkon tasolla, kenen tehtävä

Diakonian virkojen määrien vertailua suhteessa väkimäärään muutamien suurimpien Etelä-Suomen seurakuntayhtymien kesken

Väestötiedot perustuvat tilastokeskuksen tietoihin 31.12.1998. Seurakuntien jäsenmäärät ja virkojen määrät on tiedusteltu suoraan seurakunnista tai seurakuntayhtymistä. Jäsenmäärä on viimeisin tiedossa oleva ja virkojen määrissä on ennakoitu tilanne 1.1.2000. Tilastoon on laskettu vain diakonian virat ja vakituiset työsuhteet. Monissa seurakunnissa ja yhtymien diakoniakeskuksissa on lisäksi joitakin diakonian läheisesti liittyviä muita ammattiryhmiä velkaneuvoja, vanhustyöntekijöitä, päihde- ja kriminaalityöntekijöitä, erityisnuorisotyöntekijöitä, maahanmuuttajatyöntekijöitä, diakoniajohtajia, työalasihteereitä, yhteiskunnallisen työn sihteereitä ym.

on valvoo ja kehittää diakoniasurssseja. Kovat arvot ovat olleet yhteiskunnassamme nousussa. Valtion taholta ei enää pidetä huolta köyhimmistä ja heikoimmin toimeen tulevista niin kuin 70- ja 80-luvulla. Kulkeeko kirkko tässä ajan hengen mukana vai onko meillä erilainen näkemys? Diakoniatyön tehtävänä on vaikuttaa myös yhteiskunnan rakenteisiin. Tarvitsemme työntekijöitä, jotka voivat keskittyä siihen ensisijaisesti ja työntekijöitä, joilla on aikaa ja voimia olla karsivan ihmisen lähellä ja luovuutta ja kekseliäisyyttä auttaa kanssaihmissä mitä moninaisimmilla tavoilla. Kirkon tehtävänä ei ole paikata yhteiskunnan järjestämää sosiaaliturvaa, mutta se voi ja sen tuleekin tehdä voitavansa hädänalaisten auttamiseksi. Diakoniatyöntekijät käyvät paljon keskustelua työn sisällöllisistä painopisteistä ja rajaavat jatkuvasti työtään oleellisimpaan. Diakoniatyö on keskeisesti kirkon omaa tehtävää: Jumalan rakkauden läsnäoloa arjen keskellä.

Diakoniapäivillä arkkipiispa Paarma kiinnitti puheessaan huomiota myös diakoniatyöntekijöiden jaksamiseen ja työn muihin edellytyksiin. »Kyllähän me tuon tiedämme. Miksei näistä asioista puhuta enemmän siellä, missä tehdään päätöksiä» kuulin jonkun diakoniatyöntekijän huokaisevan vierelläni. Toivottavasti puhutaan myös muualla ja ryhdytään myös käytännön tekoihin.

Kirjoittaja on diakonissa ja erikoissairaanhoidtaja ja työskentelee Espoon Olarin seurakunnassa.

Diakoniatyöntekijä, miten jaksat?

*Koetko työsi mielekkääksi?
Kohdellaanko sinua työntekijänä kunnioittavasti?
Tunnetko kuuluvasi työyhteisöön?
Saatko työstäsi riittävästi tunnustusta?
Voitko osallistua työtäsi koskevaan päätöksentekoon?
Pystytkö palautumaan työkuormituksestasi koh-
tuullisessa ajassa?*

Psykologi Antti Aro on listannut em. kysymykset otsikolla »Työuupumuksen ehkäisyyn liittyviä keskeisiä kysymyksiä». Työnohjaajalta saamassani Aron pa- perissa lukee kysymysten lisäksi: »Yksikin kielteinen vastaus vaatii tarkempaa paneutumista työntekijän tilanteeseen». Toivottavasti voit vas- tata myöntävästi jokaiseen kysymykseen!

Olen tehnyt diakoniatyötä koulutettuna kohta 18 vuotta. Näinä vuosina sekä työtehtäväni että työssä jaksamiseni ovat vaihdelleet paljonkin. Jo pelkästään omasta elämäntilanteesta on aiheutu- nut vaihteluita sen mukaan, olenko ollut esim. vastavalmistunut työlle antautunut sinkku tai pie- nen päiväkotilapsen äiti raskauspahoinvointineen tai läheisen perheenjäsenen vakavaa sairautta ja samalla toisen omaisen kuolemaa sureva.

Työssä erilaiset asiat ovat vaihtelevalla tavalla verottaneet voimia. Onneksi väliin mahtuu myös voimia antaneita hetkiä. Työnohjaajalla käyntejä on vuosien mittaan kertynyt paljon ja jotain olen kai oppinutkin työssä jaksamisesta, kun kerran työn lisäksi tunnen nyt jaksavani ottaa vastaan vaativan luottamustehtävän Diakoniatyöntekijöi- den Liiton puheenjohtajana.

Toimin edelliset pari vuotta seurakuntayhty- män työ-työryhmässä (työkyvyn edistäminen ja ylläpito) oman seurakuntani edustajana. Työnan- tajani on pienin askelin lähtenyt toimivan työter- veyshuollon lisäksi tukemaan mm. työntekijöiden virkistäytymistä, fyysisen kunnon testaamista ja kohentamista ja hiljaisuuden retriitein hengellisen elämän hoitoa. Tämä on hyvä asia ja toivottavasti jatkossa toiminta vain lisääntyy ja monipuolistuu. Kaikkein tärkeintä mielestäni kuitenkin on jokai- sen työntekijän oma henkilökohtainen työ- toi- minta. Erityisesti diakoniatyöntekijän tulisi pitää omaa hyvää vointiaan osana ammatillista asian- tuntijuutta. Kukaan meistä ei voi jaksaa hyvin, jos elämässä ei ole muuta kuin työssä alati vastaan tulevat elämän varjopuolet: köyhyys, kipu, ahdis- tus, suru, väkivalta, kuolema. Selvitettyään itsel- leen hyvän vointinsa ylläpidon toimintamallit, dia- koniatyöntekijä voi soveltaa niitä myös asiakas- työssään.

Mitään uusia ihmereseptejä en osaa tarjota vinkiksi. Tässä ainakin teoriassa sisäistetyt teesini (käytännössä siis edelleen kilvoittelen näiden kans- sa).

— Huolehdin fyysisestä kunnostani. Tähän kuu- luvat terveelliset elämäntavat, riittävä lepo, lii- kunta ja ruoka.

— Lataudun säännöllisesti eli otan aikaa itsel- leni ja teen sitä, mikä tuntuu hyvältä.

— Pysin kohtuuteen suorituksissani. Yritän aset- taa realistiset tavoitteet työlleni ja hyväksyn oman vajavaisuuteni.

— Huolehdin ihmissuhteistani. Muistan, mikä voima on toimivassa työryhmässä ja työyhteisös- sä. Varaan aikaa myös parisuhteelle, lapsille, koko perheelle, omaisille ja ystäville.

— Kehitän itseäni ammatillisesti. Tähän liittyy mm. ammattikirjallisuus, työnohjaus ja työhön liittyvä koulutus.

— Pysin tilanteen vaatiessa sanomaan »ei». Työn rajaamisen avulla yritän vaalia työn laatua ja välttää liiallista kiirettä.

— Epäonnistuessani yritän oppia tilanteesta ja päästä murehtimisesta.

— Mitä järkyttävämmät tai surullisemmat elä- mänmaisemat ovat ajankohtaisina asiakastyössä, sitä tietoisemmin etsin vapaa-aikanani iloa ja nautintoa.

— Vaikeuksissa huokailen tunnetun rukouksen sanoin: Herra, auta minua muuttamaan asiat, jotka voin. Auta hyväksymään asiat, joita en voi muuttaa. Ja auta minua erottamaan nämä asiat toisistaan.

— Kyselen ja yritän myös kuunnella Jumalan johdatusta ja pyydän Häntä siunaamaan työni.

Hyvää jaksamista alkaneelle vuodelle!

Pienten liittojen suuri tarve yhteistyöhön

VAKAVA VALVOO JÄSENTENSÄ ETUJA

Vakavan perustamisesta on kulunut viime syksynä kahdeksan vuotta. Nykyisin Vakavaan kuuluu 15 jäsenliittoa. Sen jäsenmäärä on jo yli 56 000, mikä on lähes 16 prosenttia AKAVAn kokonaisjäsenmäärästä. Vakava on koonnut yhteen eri alojen liittoja kemisteistä kanttoreihin ja puheterapeuteista professoreihin. Pienet ovat etsineet voimaa toisistaan, mikä on ymmärrettävää suurten akavalaisten liittojen keskellä. Valtaosalla Vakavan liitoista on vain muutama tuhat jäsentä. Vakavalaisen yhteistyön tuomista eduista nauttii jo lähes puolet AKAVAn liitoista. Vakavan painoarvo on huomattu koko AKAVA-yhteisössä. Tällä hetkellä Vakava vaikuttaa sopivan kokoiselta, mutta laajentuminen muutamalla liitolla ei ole mahdotonta.

AKAVAssa on vauhditettu pienten liittojen kokonaistumista 1980-luvun puolivälistä lähtien. Samoihin aikoihin aloitettiin yritykset Vakavan perustamiseksi. Pienten liittojen kokemana todellinen tarve hakeutua yhteistyöhön oli Vakavan luomishankkeen 'primus motor'. Muutama epäonnistuminen kuitenkin tarvittiin ennen kuin Vakava onnistuttiin perustamaan. Jo 1980-luvun alusta lähtien Agronomiliitolla ja Metsänhoitajaliitolla oli keskinäistä yhteistyötä, jota haluttiin ulottaa laajemmalle. Metsänhoitajaliiton edesmennyt toiminnanjohtaja **Mauno Melvasalo** ja Agronomiliiton toiminnanjohtaja **Pekka Rinne** puuhasivat ULU-nimistä järjestöä (Uusiutuviin Luonnonvarain Unioni), joka olisi kattanut ympäristön kanssa tekemisissä olevat ammattikunnat. Myös muutamia muita yhteistoimintayrityksiä kehiteltiin. Hankkeet kariutuivat, mutta ajatus hallinnossa toimivien akavalaisten edunvalvonnallisesta yhteistyöstä kypsyi edelleen.

Vakavan »isät» **Mauno Melvasalo** ja **Pekka Rinne** saivat hankkeeseensa mukaan Lakimiesliiton toiminnanjohtajan **Rauno Seleniuksen** ja Upseeriliiton silloisen puheenjohtajan **Kalevi Usvan**. Metsänhoitajat, agronomit ja lakimiehet olivat tehneet jo aiemmin tulopoliittista yhteistyötä, ja nyt mukaan otettiin myös upseerit. Tältä pohjalta alkoi uusi yhteistyöyrittäjä. Huomionarvoista on, että samat neljä liittoa olivat myös mukana perustamassa AKAVAA vuonna 1950. Nelikko oli yksimielinen siitä, että »vanha-akavalaisten» edunvalvontaan pitäisi saada ytyä. Tammikuussa vuonna

1990 alkoi kokoussarja sääntöjen ja tulevaisuuden strategioiden hiomiseksi. Näiden kokouksien aikana Melvasalon ideoima työnimi Vakava viimeistään osoitti perustajien olevan vakavissaan. Järjestön nimi ja sen kirjaimista muodostuva logo hyväksyttiin yhteisesti. Oudon nimen v-alkukirjain lienee kuitenkin perua perustajajäsenten vanha-akavalaisista juurista.

INNOSTUSTA JA EPÄILYÄ

Kevään 1991 aikana laadittiin säännöt, ja muidenkin akavalaisten mielenkiinto virisi uutta järjestöä kohtaan. Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto halusi heti mukaan, ja pian myös Suomen Psykologiliitto ja Suomen Puheterapeuttiliitto innostuivat uudesta järjestöstä. Seitsemän liittoa allekirjoitti perustamiskirjan syyskuun 2. päivänä 1991, ja yhdistys rekisteröitiin vielä samana syksynä. Lakimiesliiton Rauno Seleniuksesta tuli Vakavan ensimmäinen puheenjohtaja.

Ensimmäisen kerran Vakava laajentui jo seuraavana vuonna, kun Valtion alueellisen sivistyshallinnon virkamiehet ry (tuolloin Valtion kouluhallinnon virkamiehet) tuli mukaan Vakavaan. Vuonna 1993 oli vuorossa Suomen Kemistiliitto, ja seuraavan vuoden lopulla myös Professoriliitto ja Tieteentekijöiden liitto (tuolloin Korkeakoulualan assistenttien ja tutkijain liitto) liittyivät jäseniksi. Runtas vuosi myöhemmin Vakava saavutti nykyisen kokonsa, kun Suomen kirkon pappisliitto, Diakoniatyöntekijöiden Liitto ja Suomen Kanttori-urkuliitto sekä Akavan Yleinen Ryhmä saivat jäsenyyden.

Uusi järjestö muutti aiempia akavalaisia voima-suhteita, mikä synnytti monenlaisia reaktioita. Vakavan esiasteena oli ollut hallinnossa toimivien vaaliorganisaatio, eikä tällaiselta pohjalta kehittyntä järjestöä haluttu ottaa tosissaan ay-piireissä. Alkuaikojen vähättelyistä ja epäluuloista huolimatta Vakavan asema ja keskeinen merkitys edunvalvontayhteenliittymänä korostui vuosikymmenen puolivälissä, kun AKAVAn neuvottelutoimintaa varten muodostettiin julkisen ja yksityisen sektorin neuvottelujärjestöt.

EDUNVALVONTAA YHTEISVOIMIN

Keskusjärjestö AKAVA huolehtii tulopoliittisesta,

yhteiskuntapoliittisesta ja kansainvälisestä edunvalvonnasta. AKAVA:ssa neuvottelutoiminta on jaettu AKAVAn julkisen sektorin neuvottelujärjestöön (AKAVA-JS) ja yksityisen sektorin Ylempien Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestöön (YTN). Näissä molemmissa järjestöissä Vakava on ollut jäsenenä alusta lähtien. Vakavan kautta vakavalaiset liitot ovat edustettuina neuvottelujärjestöjen eri elimissä ja hoitavat sekä julkisen että yksityisen sektorin sopimustointia.

Vakavan toiminta keskittyy sektorikohtaisiin työryhmiin, joita ovat valtio-, yksityis-, kunta- ja kirkkoryhmä. Näihin hallitusalanlaisiin työryhmiin on jokaisella jäsenliitolla mahdollisuus nimitä edustajansa tai yhteyshenkilönsä. Liittojen tarpeet tulevat kuuluviin, kun työryhmissä valmistellaan linjauksia ja tavoitteita. Päätöksiä vaativat asiat viedään Vakavan hallituksen käsittelyyn.

Keskeistä työryhmien toiminnassa on työn vaativuuteen perustuvien palkkausjärjestelmien kehittäminen. Tänä vuonna työryhmät ovat valmistautuneet uuteen sopimuskauteen laatimalla yhteisiä sopimustavoitteitaan keskusjärjestölle ja neuvottelukunnille. Työryhmissä tapahtuu myös taustavalmistelua ennen neuvottelukuntien kokouksia. Tausaryhmänä toimiminen on vakavalaisen linjan muodostamisessa keskeistä: kokouksiin mennään yhtenäisenä rintamana edustamaan vakavalaisien liittojen näkemystä.

Vakava järjestää runsaasti koulutusta. Sitä varten on olemassa erillinen koulutusryhmä, jonka keskeinen tehtävä on koulia luottamusmiehiä. Kunkin liiton koulutusvastaavat huolehtivat tulevien koulutustilaisuuksien tiedottamisesta luottamusmiehille.

VAHVUUTENA MONIALAISUUS

Vakava on monialainen yhteenliittymä, sillä sen jäsenliittoja on kaikilla — valtion, kunnan, kirkon ja yksityisellä — sektoreilla. Valtiosektorilla Vakava on selkeästi AKAVAn vahvin, sillä valtion palkkalistojen akavalaisista 67 prosenttia on vakavalaisia. Vakavan perustamisen yksi tärkeä syy oli »markkinajohtajuuden» puuttuminen AKAVAn valtiosektorilta. Tällaisen johtajuuden Vakava on onnistunut ottamaan itselleen; kuntasektorillahan Opettajien Ammattijärjestöllä OAJ:llä on vastaava asema.

Monialaisuus tukee eri sektorien toimintaa. Valtiosektorin vahvuuden avulla ja yhteistyön voimalla

VAKAAN KUULUVAT JÄSENLIITOT:

Agronomiliitto
Akavan Yleinen Ryhmä
Diakoniatyöntekijöiden Liitto
Metsänhoitajaliitto
Professoriliitto
Suomen Kanttori-urkuriliitto
Suomen Kemistiliitto
Suomen kirkon pappisliitto
Suomen Lakimiesliitto
Suomen Psykologiliitto
Suomen Puheterapeuttiliitto
Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto
Tieteentekijöiden liitto
Upseeriliitto
Valtion alueellisen sivistyshallinnon
virkamiehet VSV

Vakava pystyy vaikuttamaan myös kuntasektorilla, jossa pienten yksittäisten liittojen olisi vaikea saada äänensä kuuluviin. Vakavan monipuolista vahvuutta kuvaa myös se, että se on neljänneksi suurin järjestö yksityissektorilla ja merkittävin järjestö kirkkosektorilla. Monialaisessa Vakavassa korostetaan eri sektoreiden tarpeellisuutta; vakavalaisessa kulttuurissa avoin keskustelu liittojen ja sektoreiden kesken on yhteistyön perusta.

AKAVAn sisälle syntyneen yhteenliittymän tarkoitus ei ole ollut asettaa akavalaisia liittoja toisiaan vastaan. Itse asiassa Vakavan perustaminen oli sopusoinnussa AKAVAn kokonaistumistavoitteen kanssa. Pienten liittojen kokonaistumiseen ovat olleet vaikuttamassa myös käytännön syyt, joista painavimpana on jäsenmäärään perustuva enemmistövalta.

Vakava ei ole jäsenliittojensa tavoin AKAVAn jäsen. Vakava pyrkii kuitenkin profiloitumaan myös AKAVA:ssa yhtenäisellä ja linjakkaalla esiintymisellä, näin muun muassa AKAVAn hallituksen kokouksissa. Vakavalla ei ole varsinaisesti omaa jäsentä AKAVAn hallituksessa, mutta vaaliliiton avulla saadut Vakavan edustajat yrittävät ajaa yhteisesti päätettyjä päämääriä kaikkialla AKAVA-yhteisössä. Vakavan painoarvoa halutaan lisätä myös yhteisillä kannanotoilla. AKAVAn uuden toimintakauden 1999–2003 suuntaviivojen valmistelussa viime keväänä Vakava oli tiiviisti mukana. Vakavan tavoitteena on toiminnallaan osallistua koko AKAVA-yhteisön rakentavaan kehittämiseen.

Vakavan johdossa on toiminut vuodesta 1995 lähtien Upseeriliiton puheenjohtaja **Pekka Kouri**.

Pitkään Vakava tuli toimeen pelkästään liittojen johdon ja asiamiesten voimin. Viime vuoden alussa Vakavaan palkattiin järjestösihteeriksi VTM **Annamari Jokinen**. Hän palaa hoito vapaalta ensi vuoden alussa. Järjestösihteerin nykyisen toimenkuvan päätehtäviä ovat Vakavan hallituksen päätösten valmistelu ja toimeenpano sekä tiedottaminen. Tulevaisuudessa tehtäväkenttä laajenee yhä enemmän myös edunvalvonta-asioiden valmisteluun. Vakavan toimisto sijaitsee Akavatalossa lähellä AKAVAA ja AKAVA-JS:ää, mikä helpottaa jokapäiväistä tiedonkulkua muun muassa AKAVA-JS:n ja vakavalaisien liittojen välillä. Vakavan yhteystiedot löytyvät AKAVAn alasivulta www.akava.fi/tietoa/vakava.html.

Kirjoittaja on VTM ja toimi Vakavan järjestösihteerin sijaisena

KEVÄT 2000 VUONTISPIRTILLÄ

MUSIIKKI-ILLOISSA

- 25.2. **PETRI LAAKSONEN** konsertti
27.2. **PETRI LAAKSONEN** konsertti
5.3. **TIINA AIKIO & REETI HANNULA**
Esitys Karhu-Guouza konsertti
11.3. **REIJO "KLINU" LOIKKANEN,**
KERTTU JA KITARA
26.3. **TIINA AIKIO & REETI HANNULA**
Esitys Karhu-Guouza konsertti
7.4. Oopperalaulaja **PIRKKO TALOLA** ja
baritoni **TAPIO AALTONEN**, Säestää **HILPI LEINO-**
KANTOLA kevätkonsertti
12.4. **KARI TAPIO – GOSPEL-HETKI**

JOKA VIIKKO MYÖS

DIAESITYS Lapin luonnosta
KOTALTA lettuineen
Torstai-illan **EHTOOLLINEN**
VIKKOPAPPI hartaushetkiä varten

HINNAT RYHMILLE/HENKILÖ 7 vrk.

	12.2.–17.3. ja 2.5.– 31.8
1200 mk	3–4 hengen mökissä (majoitus, aamiainen, retkievät, sauna ja päivällinen)
1450 mk	Kahden hengen huoneessa
Lapset 950 mk	(4–14 v.)
	17.3.–2.5.
1600 mk	3–4 hengen mökissä
2200 mk	Kahden hengen huoneessa
Lapset 1200 mk	(4–14 v.)

Joka 15. ryhmämatkalainen ilmaiseksi.

Tunturihotelli
VUONTISPIRTTI

SF-99340 RAATTAMA, FINLAND

Phone +358 16 537 356

Fax +358 16 537 396

Kanttorien palkasta

Seitsemän C-kanttorin allekirjoittamalla lehtikirjoituksella, jonka he olivat lähettäneet Kirkkomusiikki-, Kotimaa- sekä Crux-lehteen, tuotiin esiin erityisesti C-kanttorin-virkojen huono palkkaus. Kirjoituksessa osoitettiin vahva kysymys Kanttori-urkuriiliitolle: *Mihin toimenpiteisiin liitto aikoo ryhtyä nostaakseen alimman asteen kanttorien palkkauksen tasolle, joka paremmin vastaisi nykyistä konservatorioissa annettavaa koulutusta. (koko kirjoitus on sivulla 48).*

Kanttoreiden ryhmä nosti reippaasti kissan pöydälle! Samansuuntaisen kysymyksen olisivat yhtä hyvin voineet uloskirjoittaa niin B- kuin A-kanttoritkin. Olemme olleet pitkään tilanteessa, joka hiertää. Liittomme on eri neuvottelutilanteissa tuonut esiin virkamme erityispiirteitä, joiden perusteella palkantarkistus kaikissa kanttoriryhmissä on tarpeen. Seuraavassa muutamia:

— Musikon opintie on aina pitkä. Useita vuosia ennen varsinaisia opintoja aloitetut musiikkiopinnot ovat välttämätön edellytys sille, että voidaan pyrkiä ammattiin valmistaviin opinahjoihin.

— Edellisen lisäksi kanttorin koulutus kestää tällä hetkellä vähimmillään kolme (C-kanttorit) konservatoriovuotta, tai viidestä (B-kanttorit) seitsemään, kahdeksaan (A-kanttorit) vaativien opintojen Sibelius-Akatemiavuotta päteväytymisen mukaan. Ulkomaiset lisäopinnot ovat tavallisia myös kanttorien opiskeluajan ja osaamisen kasvattajia nykyaikana. Musiikin maisterin tutkinnon suorittamiseen tarvitaan 180 ov:n opinnot, viisi täystoimisen opiskelun vuotta.

— Kanttorin toimenkuva on laajentunut radikaalisti siitä, mitä se oli vielä toistakymmentä vuotta sitten ja odotukset työn laadukkuudesta ovat kasvaneet yleisen musiikkietoisuuden kasvun myötä.

— Kanttorin työntekijät ovat yhtä rajattomat kuin papistonkin. Työikäisten parissa tehtävä työ on iltatyötä ja viikonlopputyötä ovat ammattiin kuuluva lisäbonus suurien juhla-aikojen työajoista puhumattakaan. Työlle on siis tyypillistä ajoittua muussa yhteiskunnassa erikoishinnotteluun laskettavalle ajalle.

— Kanttorin työ tähtää pitkäjänteisesti kaikissa sen muodoissa seurakunnan keskeisimpiin tapahtumiin, yhteisten jumalanpalvelusten viettoon. Missä pappi, siellä kanttori, pätee myös kirkollisiin toimituksiin. Jumalanpalvelusudistuksen myötä musiikki on entistä tärkeämpää ja vaatii uudenlaista työn osaamista ja suunnittelua.

— Kanttori on kirkkomusiikin asiantuntija, joka johtaa, suunnittelee, toteuttaa ja kantaa vastuun seurakunnan musiikkitoiminnasta kaikissa virkatyypeissä, kunkin tyypin edellyttämin taidoin.

Kun palkkaneuvotteluja käydään, ovat luonnollisesti kaikki neuvottelijat edustamansa / edustamiensa työntekijäryhmien etujen parantamisen vaatijia. Jakajia on paljon, mutta jakosumma tarpeisiin nähden aina liian pieni, joten tavoitteiden priorisointeja tarvitaan. Kanttori-urkuriiliitto piti sopimuskaudelle 1998 käydyissä neuvotteluissa C-kanttoreiden palkkahaarukan ylä- ja alarajan nostoa tärkeänä tavoitteena ja asia saatiin kuntoon. Vaikka uudistus ei tuntunut kaikkien C-kanttorien palkkapussissa, oli sen toteuttamisen vuosittainen kokonaiskustannus yllättävän suuri. Uuden sopimuskauden (2000) tavoite on keskitetty vanhamuotoiset tutkimukset suoritaneiden B-kanttoreiden palkan tarkistamiseen.

Kanttorintyön kiinteä yhteys papiston tehtäviin oikeuttaa pappien ja kanttorien väliseen palkkavertailuun, jossa ei ole syytä kyseenalaistaa papiston palkkoja, mutta kylläkin kanttoreiden. Liitto pyrkii johdonmukaisesti siihen, että kanttoreiden palkkaus noudattaisi palkkahaarukan ylärajaa kaikissa virkaryhmissä.

Missä sitten tieto liiton aikaansaamisista piileksii? — kyselivät C-kanttorit kirjoituksessaan. Saatava olla mahdollista, että se Crux-lehti, jossa uusista sopimuksista on kerrottu tai liiton tiedotuslehti on jäänyt lukematta. Alaosastojen puheenjohtajat ja sihteerit ovat tiedottajia ja tietenkin liiton toimisto. Myös seurakuntiin toimitetaan aina uudet sopimustekstit. Niiden pitäisi olla kaikkien luettavissa.

Kanttori-urkuriiliiton hallitus on ilokseen noteerannut sen, että liittoomme liittyvien uusien jäsenien joukossa on jatkuvasti C-kanttoreita. Siksi pidämme tärkeänä sitä, että hallituksemme uusin jäsen on jo vuoden varajäsenenä liiton toimintaan tutustunut C-kanttori.

POHJOLAN BIRGITTA — ÄÄNI KOKO EUROOPALLE?

»V oiko mitään hyvää tulla Pohjola-
ta?», kerrotaan paavi Bonifacius IX:n
kysyneen spontaanisti kuullessaan Bir-
gitta Birgerintyttären kanonisointi-
hankkeesta vuonna 1390. Prosessi johti
sittemmin Birgitan kanonisointiin 7. lokakuuta
1391. Birgitta on nostettu uudelleen merkittäväksi
tekijäksi kansainvälisessä kirkollisessa keskustelusa-
na ja kaksi merkittävää kansainvälistä ja ekumeeni-
nista kohtaamista on järjestetty 1990-luvun lopulla
Roomassa. Kokoukset ovat olleet merkittäviä myös
pohjoismaisen luterilaisuuden kannalta.

ENSIMMÄINEN LUTERILAIS-KATOLINEN JUHLA VUONNA 1991

Ensimmäisen kerran Suomen ja Ruotsin arkkipiis-
pat ja paavi toimittivat yhteisen vesperin Pietarin
kirkossa vuonna 1991. Tuolloin vietettiin P. Birgi-
tan kanonisoinnin 600-vuotisjuhlaa. Pietarin kir-
kon alttarilla olivat tuolloin Ruotsin arkkipiispa
Werkström ja Suomen arkkipiispa John Vikström,
jotka olivat mukana myös tämänvuotisessa juhlas-
sa. Mittavien järjestelyjen takana oli birgittalaissi-
sarten uusi sääntökunta, joka pitää majaan Roomas-
sa keskiaikaisessa P. Birgitan talossa.

Tuolloin järjestettiin näyttävä asiantuntijatapa-
aminen ja juhlallisuuksista on julkaistu kirja »Saint
Bridget, Profetess of New Ages». Siinä mm. kardi-
naali Joseph Ratzinger tulkitsee kanonisoinnin ja
pyhän ihmisen merkitystä. Hänen lähtökohtansa on
Augustinuksen käsitys synnistä pimeytenä muistissa
ja Jumalan unohtamisena. Jumala ei kuitenkaan
katoa mieleemme syvyyksistä, vaan tarjoaa mennei-
den merkkien muiston. Ratzingerin mukaan kano-
nisaatiot pitävät esillä muistuttajia ja kuvia, joiden
avulla Jumala taistelee turmeltuneisuutta vastaan.

TOINEN KANSAINVÄLINEN BIRGITTA-TAPAAMINEN

Roomassa vietettiin Riemuvuoden aattona 12.–
13.11.1999 merkittävä luterilais-katolilainen ta-
pautuma Pyhän Birgitan merkeissä. Juhlallisuuk-
siin kuuluivat jälleen sekä kansainvälinen tutkija-
tapaaminen että juhlamessu Pietarin kirkossa.

»Nyt vuosituhannen lopussa pidetty luterilais-
katolinen vesper ja sitä edeltänyt Birgitta-seminaari
ovat osoitus siitä, että kaksi viikkoa aikaisemmin
Augsburgissa, Saksassa, allekirjoitettu Yhteinen ju-
listus vanhurskauttamisopista valmistaa kirkkoille

tietä kulkea kohti yhä läheisempää yhteyttä», tote-
si arkkipiispa Paarma kokouksen merkityksestä.

Pyhän Birgitan julistaminen Euroopan suojeluspy-
himykseksi kiinnittää maanosamme ihmisten huo-
miota yhteisiin kristillisiin arvoihin. Euroopan arvo-
pohjassa on myös oma pohjoinen ulottuvuutensa,
jota edustavat Pyhä Birgitta, pohjoismaiden luterilai-
set kirkot ja katoliset hiippakunnat. »Yhdentyvä
Eurooppa ei ole vain politiikkaa. Se on myös yhteis-
ten arvojen ja yhteisen hengellisen perinnön etsimis-
tä ja löytämistä», korosti arkkipiispa Jukka Paarma.

PYHÄ BIRGITTA JA RIEMUVUOSI 2000

Ekumeenisen seminaarin teemana Gregoriana-yli-
opistolla oli tällä kertaa »Pyhä Birgitta ja riemu-
vuosi 2000». Vuosina 1303–1373 eläneen Pyhän
Birgitan julistusta ja vaikutusta pohdittiin histori-
allisesta, ekumeenisesta ja hengelliseen elämään
liittyvästä näkökulmasta sekä kristikunnan valmis-
tutumista riemuvuoden 2000 viettoon. Riemu-
vuoden teologista sisältöä tarkasteli **Mario Russet-
to**. Jos riemuvuodesta koituu jotain hyvää maail-
malle, se toteutuu Russetton mielestä vain, jos
rikkaat maat jakavat köyhien köyhyyttä, avaavat
kotinsa kodittomille ja lopettavat riiston.

Vuonna 1999 tuli kuluneeksi 650 vuotta siitä,
kun Pyhä Birgitta saapui Ruotsista Roomaan viet-
tääkseen siellä pyhää vuotta 1350. Birgittalaissar-
ten Rooman-keskuksessa pidettävässä juhlasemi-
naarissa olivat esillä siten myös Birgitan ajan
historia, Birgitan sanoma, Birgitta ja hänen seuraaj-
ansa Elisabeth Hesselblad naisina kirkon ykseyden
palveluksessa sekä luterilaisten kirkkojen ja rooma-
laiskatolisen kirkon ekumeeninen ohjelma.

Pyhässä Birgittassa yhdistyy ainutlaatuisella ta-
valla käytännön elämään sidottu maallikkohurska-
us äitinä ja vaimona profeettaisuuteen, kohtuuden
ja oikeudenmukaisuuden puolesta puhumiseen to-
dettiin useissa alustuksissa.

Avajaissanoissaan äiti **Tekla**, birgittalaissympo-
siumin pääorganisaattori ja sisarten abbedissa sa-
noi, että »Birgitta on lahja Euroopalle ja kirkoil-
le». Birgitta kutsuu, äiti Teklan mukaan, jokaista
sisäiseen uudistukseen. Vain uudistuksen kautta
voi myös yhteiskunta löytää jotain uutta. »Birgitta
on meille uskon, toivon ja ykseyden symboli».

Seminaarissa korostettiin myös, että Pyhän Bir-
gitan edustamat arvot voivat nostaa postmodernin
ajan ihmisen tyhjistä tai arvoviidakosta elämän
rikkauten ja monimuotoisuuden kokonaisvaltaisem-

Plinio Lepri/EPAL/Lehtikuva

Paavi Johannes Paavali II toimitti Pietarin kirkossa 13.11.99 ekumeenisen messun yhdessä pohjoismaisten piispojen kanssa: kuvassa vasemmalta Czeslaw Kozon, Kööpenhaminan katolinen piispa, K.G. Hammar, Ruotsin luterilainen arkkipiispa, Jukka Paarma ja Anders Arborelius, Tukholman katolinen piispa.

paan ymmärtämiseen. Birgitta ymmärsi täysin myös jokaisessa ajassa ilmenevän kärsimyksen. Hän jakoi tuskaa — hän oli todellinen *mater dolorosa* ja lievitti toisten tuskia, totesi **Lars Bergqvist** esitelmässään. Prof. **Andrea Riccardi** puolestaan muistutti, ettei Birgitta pelännyt puhua maailman poliittisille vaikuttajille, vaan hän oli profeetallinen, vaientamaton ääni. Samalla Birgitta osasi olla myös kärsivällinen ja näki hiljentymisen merkityksen kantavana voimana. Prof. **Michele Guilio Masciarelli** ylisti, että Birgitan esikuva antaa mandaatin ajallemme etsiä hiljaisuutta. Aikamme arvot muuttuvat niin, ettemme ehdi mukaan. Kärsivällisyyden ja hiljentymisen, spiritualiteetin ja mystiikan osuus voi kantaa meitä kaiken etsinnän keskellä.

Prof. **Ingmar Fogelqvist** Ruotsista toi esitelmässään esiin psykohistoriallisen lähestymistavan ja totesi, ettei sekulaarin aikamme ihmisen ole helppoa antaa arvoa Birgitan hallusinaatioille. Historiallisen tutkimuksen valossa hän näki myös muita painotuksia kuin ekumeenisuuden Birgitan sanomassa, ennen kaikkea yhteyden katolisen kirkon rikkoontumattomassa jäsenyydessä.

Pyhä Birgitta voi olla malli niin nykyajan naiselle kuin miehellekin, sanoi professori **Anna Greta Norön**, seminaarin ainoa naisesitysohjaaja. Hän tiivistä Birgitan vaikutuksen kolmeen kohtaan, jotka edelleen ovat ajankohtaisia. Ensimmäinen on

tiedon ja koulutuksen tärkeys. Toiseksi Birgitta on esikuva rohkeasta naisesta, ihmisestä, joka ei pelännyt mitään. Hänellä oli myös näky ja halu korjata ympäröiviä epäkohtia niin yhteiskunnassa kuin kirkossakin. Kolmas tekijä on hengellisyyden, spiritualiteetin merkitys, josta kaikki muu nousee.

Birgitan ekumeenista merkitystä käsitteli erityisesti kardinaali **Edward Idris Cassidy**, joka vieraili Suomessakin maaliskuussa Helsingin Yliopiston Studia Generalia 2000 -luentosarjassa. Tuolloin hänen aiheenaan on Kristuksen kolmas vuosituhat. Nyt Roomassa hän vakuutti kirkkonsa pysyvän tietoisesti ykseyden tiellä. Siihen velvoittaa Cassidyn mukaan Kristuksen oma rukous, että he yhtä olisivat, ja se yhteys, joka kaikilla kristityillä on kasteen kautta. Tämä saa meidät tavoittelemaan sitoutuneempaa yhteyttä kommuuniossa. Tosin ajassamme on merkkejä, totesi Cassidy, että toiset tyytyvät vähempiin tavoitteisiin, toiset eivät. Ykseys voi kasvaa erilailla eri paikoissa, totesi hän edelleen luterilaisten ja katolilaisten yhteisen reseption strategioita käsittelevän asiakirjan hengessä. Kaikkien kastettujen yhteys ei hänen mukaansa kuitenkaan merkitse uniformisuutta, vaan siinä on tilaa myös erilaisuudelle.

Kardinaali Cassidy painotti omassa seminaariesityksessään myös Augsburgin allekirjoituksen merkitystä. Hän esitteli samaan aikaan ilmestynyt-

tä Osservatore Romanon numeroa (Anno CXX-XIX N. 260), jossa oli vanhurskauttamisjulistusta käsittelevä erityisliite. Artikkeleihin oli liitetty kaksi käytännön esimerkkiä ekumeenisista askeleista, juuri edellä mainittu Birgitta-juhla vuodelta 1991 ja Augsburgin allekirjoitusjuhla lokakuulta 1999.

Emeritusarkkipiispa **John Vikström** sai seminaarin pisimmät aplodit kunnianosoituksena panoksestaan luterilais-katolisten suhteiden kärkinimen. Arkkipiispa Vikström käsitteli luterilaista itseymmärrystä, joka rakentuu sekä kirkon jatkuvuuteen että uudistukseen ja muutosten kohtaamiseen oman identiteetin pohjalta.

John Viktröm esitteli pohjoismaisen luterilaisuuden itseymmärtämistä ja siinä hyvin selkeästi esillä olevia merkkejä historiallisesta yhteydestä katoliseen aikaan. Luterilaisuudessa on sisäänrakennettuna ekumeeninen dimensio, hän totesi.

Isä **James Puglisi** (Centro pro Unione) luonnehti aikaamme dialogien, oppi keskustelujen aikana. Kirkkojen välisiä kohtaamisia on enemmän kuin koskaan, nyt niiden tulokset tulisi saada elämään kirkkojen sisällä. Täyteen ykseyteen tulee kulkea askel askeleelta. Kolmannen vuosituhanen aikana kirkkojen on yhdessä etsittävä, mitä yhteinen julistus vanhurskauttamisesta konkreettisesti merkitsee. Kaikessa voimme nähdä todistuksia yhteydestä.

Myös seka-avioliitot voitaisiin isä Jamesin mukaan nähdä ykseyden restauraationa, joka voi merkitä suurta kasvua, ei suinkaan aina ongelmaa. Kirkkojen tulisi pyrkiä pois »omasta tavastaan» siihen, mikä on Kristuksen tahto.

Teresianum yliopiston dekaani **Jesus Castellano** käsitteli Birgitan spiritualiteetin ulottuvuuksia. Hän toi esiin kymmenen eri korostusta.

Ensiksi Birgitan spirituaalinen merkitys nousee yhteydestä, kommuuniosta Kristukseen. Birgitta on nimenomaan kristosentrinen pyhimys. Toiseksi Birgittassa esiintyvät maallikkous, naisuus, tavallinen hengellisyys, kiinnostus arkeen äitinä ja vaimona. Kolmanneksi Birgitan elämässä ja julistuksessa tulee ilmeisenä esiin ekklesiologinen missio. Mitään hierarkian asteet eivät estäneet hänen sanojaan ja hän toimi määrätietoisesti, vaikka hänen sanomaansa tulkittiin »vain naisen mielumointina ja unennäkönä». Neljänneksi Birgitta toi esiin profetaattilaisen spirituaalisuutensa niin paavien kuin prinssienkin suuntaan pelkäämättä ketään. Viidenneksi hänessä huokuu keskiaikaisen hengellisyyden malli, pyhiinvaeltajakaipausta, joka on saamassa nyt uutta kiinnostusta osakseen uuden vuosituhanen alkaessa kaikkialla maailmaa.

Kuudenneksi Birgitta säteili naisenergiaa, naisuuden ja äitiyden parhaimpia ulottuvuuksia. Seitsemänneksi Birgitan toiminnassa oli havaittavissa spirituaalisuus ja huoli koko Eurooppaa kohtaan. Pohjoinen näkökulma, jota Birgitta edusti, oli juuri sillanrakentajan ja rauhantuojaan malli.

Kahdeksanneksi hänessä kasvaa ekumeeninen

hengellisyys, kirkkojen ykseysliike on hänelle tärkeä ja kantava voima. Myös kirkot ovat yhdessä pyhiinvaellusmatkalla. Mystikkona Birgitta näki näkyjä myös ykseyden merkeistä. Ehkä yksi aikamme ykseyden merkki on juuri Yhteinen julistus, totesi Castellano. Yhdeksänneksi Birgittassa tuli esiin Pyhän Hengen merkitys ja vaikutus, joka saa meidät odottamaan, kyselemään ja antautumaan hengen johdatukseen. Kymmenenneksi inkarnaation mystinen ulottuvuus on käsinkosketeltavana Birgitan sanoissa, näyissä ja julistuksessa.

Msgr. **Piorgio Nesti** piti ehkä vaikeaselkoisemman esityksen, joka osittain johtui hänen esitystavastaan, sillä simultaanitulkki ei juurikaan ehtinyt mukaan hänen vauhtiinsa. Nesti käsitteli kristillistä elämäntapaa ja sen ulottuvuuksia. Prof. **Peder Norgaard-Hojen** toi alustuksessaan systemaattisemman otteen käsitellessään Birgitan merkitystä maallikon roolissa täydentämässä erityiseen kirkon virkaan kutsuttuja. Pelastuksen suhteen niin papit kuin maallikotkin ovat samalla viivalla, hän korosti. Tärkeää on löytää toimiva vuorovaikutus.

EUROOPAN SUOJELUPYHIMYKSET

Lokakuun alussa 1999 paavi Johannes Paavali II julisti Birgitan yhdeksi Euroopan suojeluspyhimyksistä — samalla kertaa kun Edith Steinin ja Katariina Sienalaisen. Vuonna 1964 Benedictus julistettiin ensimmäiseksi Euroopan suojeluspyhimykseksi ja 1980-luvulla veljekset Metodios ja Kyrillos, slaavilaisten käännätyttäjät ja nk. kyrillisen kirjaimiston luojat. Tämän tapahtuman merkityksen arviointi oli yksi seminaarin ja muiden juhlallisuuksien pääkorostuksia. Suomessa pyhien ihmisten esimerkkien ja esikuvallisen elämän näkeminen opettavana on vielä paljolti löydettävissä. Tarvitsemme kuitenkin maljeja ja rohkaisua elää kristittyinä eri tavoilla eri aikakausina. Tämä ei ole vähentämässä missään määrin uskon keskeistä sisältöä.

BIRGITAN SANOMAN AJANKOHTAISUUS JA RIEMUVUOSI 2000

Seminaarin taustalla on Riemuvuoden valmistautuminen, jota tämä seminaari jo oikeastaan oli osa. Arkkipiispa **Crescenzo Sepe**, katolisen kirkon riuuvuoden valmistelukomitean pääsihteeri olikin avaamassa tämän kansainvälisen seminaarin, joka kokosi lähes 400 osanottajaa. Pohjoismaista, erityisesti Ruotsista oli suuri joukko maallikoita mukana kirkon edustajien lisäksi, samoin Puolan katoliset kristityt olivat 150 hengen joukolla mukana Solidaarisuusliikkeen perustaja Lech Walesa mukaan lukien. Seminaarin sponsorina toimi myös Vatikaanin kristittyjen ykseyden edistämisen neuvosto.

Päivien huipentuma oli, kun Pietarin kirkossa vietettiin 13. marraskuuta ekumeeninen jumalanpalvelus, jonka paavi **Johannes Paavali II** toimitti

yhdessä arkkipiispa Jukka Paarman, arkkipiispa KG Hammarin ja Tukholman katolisen piispan Andreas Arboreliuksen kanssa. Birgittalaisseminaari päättyi ekumeeniseen vesperiin, jossa arkkipiispa **Jukka Paarma** luki tuossa Pietarin kirkossa vietyssä ekumeenisessa jumalanpalveluksessa uskonpuhdistaja Martti Lutherin ensimmäisen teesin vuodelta 1517, jonka mukaan kristityn koko elämän on oltava parannusta.

Arkkipiispa Paarma sanoi saarnassaan mm., että suomalaisille, jotka ovat tottuneet lukemaan Martti Lutherin parannussaarnoja, Pyhän Birgitan sanoma yhteiskunnallisesta ja kirkollisesta uudistuksesta on ollut läheinen. Pyhän Birgitan rukous »Herra, osoita minulle tie» kuuluu Suomen luterilaisen kirkon rukouskirjaan. Pietarin kirkossa kuultiin suomen kieltä paitsi arkkipiispa Paarman esirukousosuudessa myös suomalaisen birgittalaissisar **Marja-Liisan** rukouksessa.

Luther mainittiin myös Upsalan arkkipiispan **K. G. Hammarin** saarnassa, joka rakentui Lutherin kirjoittamaan Marian kiitosvirren selitykseen.

Johannes Paavali II ilmaisi ilonsa siitä, että luterilaiset kirkot ja katolinen kirkko ovat saavuttaneet yhteisen käsityksen vanhurskauttamisopin perustotuksista. Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista on tärkeä askel kirkkojen tiellä kohti läheisempää yhteyttä Suomen ja Ruotsin luterilaisilla kirkkoilla on paavin mukaan ollut erityinen rooli tämän merkkipaalan saavuttamisessa.

Ruotsin kuningaspari ja prinsessa **Victoria** osallistui Pietarin kirkon ekumeeniseen vesperiin ja Pyhän Katariinan kirkossa sunnuntaina 14. marraskuuta vietettyyn luterilaiseen messuun, jonka toimittivat arkkipiispa Hammar yhdessä arkkipiispa Paarman kanssa. Kuningatar **Silvia** luki vespereissä Raamattua.

Ekumeenisen vesperin jälkeen Pietarin kirkon ulkoseinustalla paljastettiin Pyhän Birgitan patsas, jonka on Carraran marmorista veistänyt akateemikko **Floriano Bodini** Milanosta. Birgitta kuvataan siinä jo vanhoilla päivillään, kumarassa, mutta päättäväisesti vaellussauvaan tukeutuvana pyhiinvaeltajana. Ekumeeniseen vesperiin ja patsaanpaljastukseen osallistui myös kymmeniä katolisen kirkon kardinaaleja ja Italian ja Rooman korkeata poliittista johtoa. (Ks. KT 15.11.99).

Huomattavaa oli, että myös birgittalaismunkkeja oli mukana. Tämän vuosisadan aikana on esiintynyt useita yrityksiä elvyttää birgittalaisveljestö, mutta vasta Oregonissa vuonna 1976 alkanut veli Benedict Kirbyn toiminta on tuottanut tulosta. Nyt juhlallisuuksiin osallistui kaksi veljestön jäsentä.

Kokouksen päätöksen lausunut kardinaali Sepe sanoi, että pyhä Birgitta on silta luterilaisten ja katolilaisten välillä. Hän on »hymy elämälle» ja esikuva jatkuvalla rukouksella ykseyden puolesta.

Kirjoittaja on Lauttasaaren seurakunnan kappalainen

KAHDEKSAS SUOMALAIS-UGRILAI- NEN PAPPEINKOKOUS KARHUN- MÄEN OPISTOLLA LAPUALLA 5.–7.7.2000

Kahdeksannen suomalais-ugrilaisen pappeinkokouksen teema on **Rajalla**. Eri kirkkojen edustajien pitämässä alustuksessa käsitellään luterilaisena teologina toimimista enemmistössä ja vähemmistössä, kansainvälistyvässä kirkossa ja muuttuvassa Euroopassa sekä kysellään jaksamisemme rajoja. Kokoukseen osallistuu suomalaisten lisäksi edustajia Unkarin, Romanian, Viron ja Inkerin kirkoista.

Kirkon ulkoasiain neuvosto on nimennyt kokoukseen virallisen delegaation, jonka lisäksi kiinnostuneilla kirkkomme teologeilla on mahdollisuus ilmoittautua osallistujiksi kokoukseen. Osallistujia voidaan ottaa 25 ilmoittautumisjärjestyksessä. Ohjelma lähetetään ilmoittautuneille. Kokouksen hinta on 820 mk/henkilö, sisältää majoituksen ja täysihoidon.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset 31.5.2000 mennessä:

Kirkon ulkoasiain osasto
Reetta Leskinen, puh. 09-1802 353, s-posti reetta.leskinen@evl.fi tai Minna Väliäho, puh. 09-1802 287, s-posti minna.valiaho@evl.fi

Keski-Pohjanmaan Opisto,
Lohtajan kirkkomusiikkijuhlat

KIRKKOMUSIIKIN KESÄAKATEMIA 2000

1. Yksinlaulukurssi 31.7.–4.8.

- opettajina laulun lehtori Annika Ollinkari, oopperalaulaja, laulun lehtori Hannu Ilmolahti
- säestäjinä Uki Ovaskainen ja Kristian Attila

2. Liturgisen laulun kurssi papeille 31.7.–2.8.

- opettajana säveltäjä, kanttori-urkuri Tuomo Nikkola

3. Nuotinkirjoituksen tietokonekurssi 31.7.–4.8.

- opettajina kustannuspääl. Ari Nieminen, lehtori Juhani Haapasalo.

4. Jumalanpalvelus-ym. Kirkollisen käyttömu- siikin sovittamisen kurssi 31.7.–2.8.

- opettajana kanttori, teoria-aineiden opettaja Osmo Tolonen.

Sitovat ilmoittautumiset 15.5.2000 mennessä.
Lisätietoja ja ilm. Keski-Pohjanmaan Opisto
68300 KÄLVÄ puh. 06-8324223.

Miten papin on pukeuduttava II

PAPPISPUVUN
MÄÄRITTELEMINEN

Piispa Erkki Kansanaho kirjoitti Teologiseen Aikakauskirjaan vuonna 1982 artikkelin »Pappispuvun merkit» (TA 3/1982, s. 177–183), missä hän kysyi, silloisen kirkkolain 119 pykälään liittyen, mitkä ovat pappispuvun merkit. Kyseinen kirkkolain pykälä sääsi, mitä seuraamuksia on pappisviran menettämisestä. Kansanaho totesi, että kyseinen pykälä on ainoa kohta, missä mainitaan pappispuvun merkit, mutta sinäkään niitä ei tarkemmin selitetä. Kirkkokäsikirjassa on eräitä määräyksiä pappien liturgisista vaateteista, mutta ei virkapuvusta. Kansanaho päätyy otaksumaan, että pappispuvun merkkien eli laajemmin ilmaistuna papin virkapuvun ymmärtäminen perustuu vain perinteeseen. Tätä perinnettä Osmo Setälä kuvasi Cruxin artikkelissa aikaisemmin.

Turun tuomiokirkon kappalainen, fil. tri Fredric Ekman julkaisi viisiosaisen teoksen voimassa olleista kirkollisista säädöksistä. Kokoelman kolmannessa osassa vuodelta 1860 on pappispukua koskevat määräykset. Niiden mukaan kirkkoherrojen on itse otettava huomioon ja annettava myös kappalaisille ja apulaispapeille määräys, että kaikki »saarnat, vihkimiset, kasteet, kirkottamiset, ripittämiset ja muuta virkatehtävät sekä kirkossa että kotona on toimitettava tavallisessa pappispuvussa: kapassa, kauluksessa (Kappa, Krage och Kofta)». Turun tuomiokapituli on antanut tämän määräyksen ensimmäisen kerran 1.3.1738 ja se oli edelleen voimassa 1860-luvulla.

Kirkkolakiehdotuksen laatijan Frans Ludvig Schaumanin Kyrkorätt-teoksen jälkimmäisen osan luentomuistiinpanot ilmestyivät arkkeina 1860-luvulla. Niissä selvitetään muun muassa, miten menetellään, kun pappi on tuomittu menettämään virkansa. Hänen on saavuttava täydessä pappispuvussa (*i full skrud, prästerlig dräkt*) tuomiokapitulin eteen, missä hänelle julistetaan tuomio ja hän itse riisuu *kapan* ja *kaulusen* sekä luovuttaa takaisin pappeuskirjansa. Näin Schauman itse tulkitsi pappispuvun merkit, jotka siis olivat papintakin lisäksi kappa ja kaulus.

Määrittelyssä kiinnittyy huomio kappaan. Miksi se on otettu mukaan pappispuvun merkkeihin? Todennäköinen syy löytyy kapan käytöstä. Kappa oli muotoutunut liturgiseksi vaatteeksi, jota käytettiin 1700-luvulta lähtien kirkollisissa toimituksissa, erityisesti jumalanpalveluksissa.

PAPPISPUKU 1900-LUVUN ALKUPUOLELLA

1900-luvun alkuaikoina pappien pukeutuminen lie-nee noudattanut edellisen vuosisadan lopun perinteitä. Papit pukeutuivat normaalisti papintakkiin, valkoiseen paitaan ja kaulukseen sekä lipereihin. Tässä asussa hoidettiin myös monia kirkollisia toimituksia. Jumalanpalveluksissa tai kirkossa pidettävissä toimituksissa käytettiin kappa. Vuosisadan alkupuolella oli varmaan voimassa vielä, mitä Fredric Ekmanin kirkollisten säädösten kokoelmasa todetaan. Papit eivät saaneet liikkua kirjavissa vaatteissa, vaan heidän tuli käyttää hyväksyttyä yksiväristä asua. Lisäksi papin oli oman maineensa ja toisten kunnioituksen vuoksi esiinnyttävä kodeissa, muiden seurassa ja varsinkin julkisessa virantoimituksessa siististi pukeutuneena.

Pukeutumisen muuttumista ennakoï vuosisadan alkupuolella ensin liturgisen vaatetuksen monipuolistuminen ja lisääntyminen. Kapan rinnalle alettiin kirkkoihin hankkia messupaitoja eli alboja, kasukoita ja stolia. Usein otettiin myös seurakunnan vanha ja arvokas messukasukka käyttöön ainakin juhlapäivinä.

PAPPIEN KESÄVIRKAPUKU

1950-luvulla Suomen Kirkon Pappisliitto kiinnitti huomiota pappien virkapukeutumiseen erityisesti kesäaikana. Kirjelmässään piispainkokoukselle 25.11.1955 se toteaa, että kysymys pappien kesävirkapuvusta on ollut kauan esillä. Käytössä oleva virkapukumalli kun on kesäaikana raskas ja lämmin. Pappisliitto oli keväällä 1955 asettanut toimikunnan, joka oli esittänyt asiassa seuraavaa:

»Kaftaania käytännöllisempi kesäpuku on hyvin tarpeen vaatima. Sellaisen suunnittelussa on kuitenkin välttämätöntä ottaa huomioon historialliset perinteet. Puvun tulee soveltua myös liturgiseen käyttöön, kuten alttaripalvelukseen ja kirkollisiin toimituksiin. Tästä syystä toimikunta on katsonut sopivaksi suositella talaria eli lutherkaapua käytettäväksi kesäaikana. Se on kevyt matkalaukussa kuljetettavaksi, ja pukeutuminen talariin ennen virkatoimitusta käy käden käänteessä. On mahdollista, että nykyisin käytössä olevaa mallia voitaisiin yksinkertaistaa ja siten myös halventaa talarin hintaa.

Pappisliiton selvityksessä 50-luvulla kuvattiin papin panta-asu, jota käytettiin talarin kanssa. Pannan käyttäminen tavallisen puvun kanssa vakiinnutti asemansa työasuna nopeasti. Kuusikymmenluvulla tämä panta-asu alkoi entistä useammin korvata pitkän papinpuvun ja liperit.

Talarin kanssa käytettäväksi toimikunta pitää sopivimpana sellaista papinkaulusta, joka kiinnitetään takaa. Tällöin eivät liperit olisi välttämättömät, vaan sen sijaan voisi käyttää mustaa liivien alle jäävää edustaa. Kauluksen materiaalina saattaisi hyvinkin ajatella muovia, mikä puolestaan huomattavasti vähentäisi virkapuvun käyttökustannuksia.

Toimikunta harkitsee myös äskenmainitun kauluksen ja edustan käyttöä siviilipuvun kanssa, mutta piti sitä mahdollisena vain matka-asuna, mutta ei virkapuvun vastineena alttarilla ja kirkollisissa

toimituksissa, koska tällainen puku ei olisi kyllin arvokas eikä sillä myöskään ole maassamme perinteitä. Toimikunta ei suosittele muuta kuin mustaa kaftaanin väriksi eikä liioin kangaslaaduksi aivan ohutta.»

Piispainkokous päätti asiasta kokouksessaan 15.5.1956 todeten, »että piispainkokouksella ei ole mitään pappien kesävirkapuvun, talarin eli Lutherkaavun käyttöä vastaan esim. virkamatoilla kuitenkin ottamalla huomioon, että jumalanpalvelusta kirkossa suoritettaessa on poikkeuksetta käytettävä varsinaista virkapukua».

PAPINPUVUN MÄÄRITTELEMINEN

Edellä mainitussa Pappisliiton työryhmän selvityksessä kuvataan eräänlainen papin panta-asu, jota käytettiin talarin kanssa. Vaikka työryhmä ajatteli kauluksen ja edustan käyttöä siviilipuvun kanssa vain matka-asuksi, lienee se vakiinnuttanut asemansa eräänlaisena »työasuna» varsin nopeasti. Tähän vaikuttivat myös kansainväliset virikkeet, joita papit saivat vähitellen yhä runsaammin sotien jälkeen. Takaa kiinnitettävä ns. englantilainen kaulus ja musta papinpaita yleistyivät ja Amerikan vaikutteina saattoi myös papinpaidan väri vaihdella. Kuusikymmenluvulla tämä panta-asu alkoi entistä useammin korvata pitkän papinpuvun ja liperit. Liturgisessa pukeutumisessa alba ja stola sekä messukasukka alkoivat vähitellen syrjäyttää kaftaanissa ja talarissa tapahtuvaa jumalanpalveluksen toimittamista. Kuitenkin hanke papinpuvun tarkemmaksi määrittelymiseksi aloitettiin vasta 80-luvun alussa.

Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskus teki 1982 piispainkokoukselle aloitteen pappien pukeutumisesta virantoimituksessa. Aloitteen eräänä virikkeenä oli edellä mainittu piispa Kansanahon kirjoitus Teologisessa Aikakauskirjassa. Aloitteen johdosta piispainkokous antoi KJMK:n tehtäväksi selvittää, mitkä ovat pappispuvun merkit, miten pappien ja lehtorien tulisi pukeutua virantoimituksissa ja miten asiassa annetaan ohjeet.

KJMK antoi mietintönsä piispainkokoukselle 20.9.1985. Siinä se kuvaa lyhyesti liturgisten vaatteiden historiaa ja selvittää pappien ja lehterien pukeutumista sekä pappispuvun merkkejä. Toimikunnan mietinnössä esitettiin myös, että pappispuvun merkeistä annettaisiin säädös kirkolliskokouksen päätöksenä.

Piispainkokous hyväksyi mietinnön pohjalta kokouksessaan 11.2.1986 ohjeet pappien ja lehtorien pukeutumisesta virantoimituksessa. Sen sijaan papinpuvun määrittelyä eli pappispuvun merkkejä ei

piispainkokouksen mukaan ole tarpeen viedä kirkolliskokoukseen, vaan piispainkokouksen kannanotto riittää virallisuusteeksi. Kokouksessaan 15.–16.9.1987 piispainkokous täydensi päätöstään naisen papinpuvun ohjeella.

Täydennyksen jälkeen piispainkokouksen päätös on kokonaisuudessaan seuraava:

PIISPAINKOKOUKSEN PÄÄTÖS PAPIN JA LEHTORIN PUKEUTUMISESTA VIRANTOIMITUKSESSA

Piispainkokous on päättänyt istunnossaan 15.–16.9.1987 antaa suosituksena tuomiokapituleille seuraavat ohjeet papin ja lehtorin pukeutumisesta virantoimituksessa:

Papinpuku ja sen käyttö

1. Miehen papinpuku on polvitaiveeseen ulottuva papintakki, mustat suorat housut, papinkaulus ja liperit sekä valkoinen tai musta papinpaita. Papinpuvun kanssa käytetään mustia kenkiä ja mustia sukkia. Tietyissä tilanteissa papinpukuna voi olla myös tavallisen puvun kanssa pidettävä papinkaulus (valkoinen koko kaulus tai lyhyt valkea osa) ja musta papinpaita. Puvun tulee olla tilaisuuden arvon edellyttämä yhtenäinen kokonaisuus.

2. Naisen papinpuku on musta, lantiolle ulottuva jakku, musta suora hame sekä asuun kuuluva risti (ns. kreikkalainen risti, jonka kaikki sakarat ovat yhtä pitkiä; sakaran pituus on 1,5 cm) ja pystykaulusinen, valkoinen pusero. Asun kanssa voidaan käyttää myös mustaa papinpaitaa ja papinkaulusta (valkoinen koko kaulus tai lyhyt valkea osa). Tämä on varsinainen naisen papinpuku. Asua voidaan käyttää myös ilman jakkua. Papinpuvun kanssa käytetään mustia kenkiä ja mustia tai harmaita sukkia. Tietyissä tilanteissa papinpukuna voi olla myös tavallisen puvun kanssa pidettävä papinkaulus (valkoinen koko kaulus tai lyhyt valkea osa) ja musta papinpaita. Puvun tulee olla tilaisuuden arvon edellyttämä yhtenäinen kokonaisuus. Papinpuvussa ei käytetä koruja.

3. Liturgisen vaatetuksen kanssa käytetään jompaakumpaa papinpukua. On myös suositeltavaa käyttää papinpukua osallistuttaessa seurakunnassa muuhunkin kuin liturgiseen toimintaan. Tilaisuuden juhlavuudesta riippuu, kumpi papinpuku tulee kyseeseen.

4. Pappien yhteisissä kokoontumisissa pukeudutaan erikseen annettujen ohjeiden mukaan. Milloin papistolta voidaan edellyttää yhtenäistä pukeutumista, antaa esimiesasemassa oleva tai vastaava ohjeet pukeutumisesta.

Papin liturginen pukeutuminen

Sen lisäksi, mitä piispainkokouksen hyväksymässä jumalanpalveluksen oppaassa sanotaan liturgisesta pukeutumisesta, noudatetaan seuraavia ohjeita.

5. Kaikissa jumalanpalveluksissa tulee pyrkiä

käyttämään liturgista vaatetusta riippumatta jumalanpalveluksen pitopaikasta. Seurakunnan on huolehdittava siitä, että käytössä on riittävä liturginen vaatetus.

6. Kun kirkolliset toimitukset tapahtuvat kirkossa tai kappelissa, on suositeltavinta käyttää liturgista vaatetusta. Kodeissa tai muualla tapahtuvissa toimituksissa pukeudutaan joko miehen pitkään papinpukuun lipereineen tai varsinaiseen naisen papinpukuun tai vaihtoehtoisesti liturgiseen asuun.

Lehtorinpuku

7. Lehtorinpuvuksi vahvistetaan 1950-luvulla suunniteltu, nykyisin käytössä oleva musta puku.

8. Lehtorinpukua käytetään samoin kuin papinpukua.

9. Jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa toimituksissa lehtori pukeutuu albaan. Liturgisen asun kanssa käytetään lehtorinpukua tai muuta tummaa pukua.

Tämä päätös tulee voimaan 1.1.1988.

PIISPAINKOKOUKSEN PÄÄTÖKSEN TARKASTELUA

Piispainkokouksen päätös on otsikkonsakin mukaisesti ennen kaikkea ohje pappien ja lehtorien pukeutumisesta virantoimituksessa. Ohjeessa määritellään miehen ja naisen papinpuku, sekä annetaan ohjeita näiden käytöstä. Päätöksellä on näin ollen myös pukeutumiskulttuuriin vaikuttava tehtävä. Kysymykseen papinpuvun merkeistä piispainkokouksen ohje vastaa vain pukeutumisen yleisellä ohjeistamisella. Näistä ei ole yksiselitteisesti vedettävissä johtopäätöksiä viran tunnuksista.

Piispainkokouksen vuonna 1987 tuomiokapituleille antama suositus ei myöskään ole sitova määräys. Tällaista kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen perustuvaa valtaa ei piispainkokouksella ainakaan itsestään selvästi tässä asiassa edes ole.

Piispainkokouksen ohje on kuitenkin tällä hetkellä mielestäni riittävän yksityiskohtainen suositus pappien ja lehtorien yleisestä pukeutumisesta virantoimituksessa. Toinen asia on se, miten suosituksiin asennoidutaan. Suositukset jättävät jo luonteensa perusteella tilaa luovalle kehittymiselle ja varioinnille. Onko tämä kuitenkin virkapuvun kyseessä ollen toivottavaa?

Pukeutumissuosituksia tarvitaan kuitenkin edelleen. Niiden rinnalla olisi hyvä määritellä myös täsmällisesti pappisviran virka-asut siten, että ne perustuisivat valtuutussäännöksiin. Olisi myös harkittava kirkon muiden hengellisen työn virkoja virka-asujen määrittelyä ja pukeutumissuosituksen antamista.

Kirjoittaja on Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskuksen johtava sihteeri.

DIAKONIAN EETTINEN JA PROFEETALLINEN TEHTÄVÄ

Vanhassa kirkkotaiteessa, jota voimme katsella vaikkapa keskiaikaisten kirkkojemme seiniltä tai hyvistä taidemuseoista, on omat erityiset sääntönsä. Niiden sääntöjen tunteminen avaa usein koko taiteen merkityksen ja siihen sisältyvän viestin. Yksi näistä erityispiirteistä on se, että kuvatuilla henkilöillä, ovat he sitten Raamatun hahmoja taikka kirkkohistorian pyhiä, on omat attribuutinsa eli määreensä, joista heidät tunnetaan. Me kaikki tiedämme, kuinka Pietarin tunnusmerkkinä on avain, Jaakobilla miekka, Andreaalla vinoristi, Pyhällä Laurentiuksella parila ja meidän omalla Pyhällä Henrikillä jalkojen alla Lalli. Johannes Kastajalla on eräissä maalauksissa oma tuntomerkkinsä, josta hänet on helppo tunnistaa. Hänellä on suhteettoman pitkä etusormi, joka vielä usein on ojennettuna suoraksi eteen tai yläviistoon. Tällä taiteilijat ovat kuvanneet Johanneksen tehtävää ja sanomaa, sitä, mikä Johanneksen evankeliumin mukaan kuului näin: »Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin». Johanneksen tehtävä oli kääntää ihmisten katseet Kristukseen. Katseet pois omasta itsestä ja sen viheliäisyydestä, katseet pois toisista ihmisistä ja vertailuista, katseet pois maailman murheista, katseet yksin Kristukseen.

Johannes Kastajan esimerkkiä on kirkko julistuksessaan ja opetuksessaan kutsuttu noudattamaan. Sen tunnusmerkkinä on tiukka Jumala-keskeisyys ja Kristus-keskeisyys. Sormen on osoitettava selvä suunta, Jumalaan ja Kristukseen.

Luterilaisessa perinnössä on aina tahdottu pitää tarkkaan erossa toisistaan sellaiset asiat, joita ei pidä sekoittaa keskenään. Luther opetti, että lain ja evankeliumin erottaminen on teologin ammattitaidon osoitus, samoin on erotettava jumalakeskeisyys ja ihmiskeskeisyys. Se, mitä kirkolla on sanottavaa ihmisen pelastuksesta, hänen elämänsä onnesta ja ikuisesta autuudesta, elämäntarkoituksesta, elämän voimavaroista ja suhteesta kuolemaan, on kerta-kaikkisesti jumalakeskeistä. Kaikki julistus ja sielunhoito tähtää siihen, että katseet suunnattaisiin pois omasta itsestä, ihmisen uskosta tai uskonpuutteesta,

Johannes Kastajan sormi Leonardo Da Vincin näkemyksessä vuodelta 1516.

suorituksista tai suorittamattomuuksista, ja että katseet käännetään Jumalaan ja hänen tekoonsa Kristuksessa. Se, mitä evankeliumi antaa, on yksin Jumalan tekoa, Jumalan lahjaa. Tyypillinen esimerkki tästä on käsityksemme kasteesta. Erityisesti lapsikasteessa korostuu, että kaste on yksin Jumalan lahja eikä missään nimessä ihmisen suoritus. Kaikki annetaan lahjaksi armosta, siksi julistuksen on oltava kertakaikkisen jumalakeskeistä. Ei pidä vilkuilla ihmisiin ja ihmisen ominaisuuksiin, vain Jumalaan, hänen lahjaansa, armoonsa ja rakkauteensa.

IHMISESTÄ ON KYSYMYS

Diakoniassa, tekojen evankeliumissa, palvelussa, on asia aivan päinvastoin. Siinä käännetäänkin katseet vain ihmiseen, vilkuilematta muualle. Diakonian lähtökohta on siinä, että me noudatamme Johannes Kastajan kehotusta ja katsomme Jumalan Karitsaa, häntä, joka kärsi ristillä meidän puolestamme. Mitä hän sanoikaan ristillä? Hän puhui omilleen, osoitti heille tehtäviä, huolenpitoa ja vastuunkantamista toinen toisistaan. »Äiti, katso poikasi» ja »Poika, katso äitisi». Diakonian profeteettisuus, ainutlaatuisuus, sen ominaislaatu, on helittämätön ihmiskeskeisyys. Kun kohtaamme ihmisen kasvoista kasvoihin, ihmisen, joka tarvitsee toista ihmistä, niin siinä ei kysellä, mikä on edustamamme instituution tai yhteisön pitkäntähtäyksen suunnitelma ja mikä on sen tehtävien painopistealue. Siinä ei kysellä, mitä tekisin, jotta edustamani yhteisö saisi kilpeään kiillotettua ja sen edustajana minä ehkä vielä hyvää myönteistä mainetta, palautetta ja PR:ää. Siinä me kohtaamme ihmisen ja hänen avuntarpeensa. Näissä aineksissa on riittävästi materiaalia tehtävämme oikeaan ratkaisemiseen ja suorittamiseen.

Kun otsikossa on kyse diakonian eettisestä ja profeteettisesta tehtävästä, niin mieleni sopukoissa ensimmäiseksi protestoin koko kysymyksenasettelua. Eihän diakonialla voi olla mitään muuta tehtävää kuin auttaminen. Eihän sen tule kysellä etiikoita ja profetioita vaan katsoa ihmistä ja

hänen tarpeitaan ja toimia. Mutta tietysti onhan siinä, että diakoniaa hellittämättömän ihmiskeskityksenä omaleimaisuutensa säilyttäen toimii meidän keskellämme, onhan siinä eettistä sanomaa ja profeettallisuutta. Minun teesini onkin, että diakonian profeettallisuus on siinä, että kyse on ihmisestä. Ihmisen ja toisen ihmisen kohtaamisesta tai niin kuin vanhastaan sanottiin: avunsaajana mutta myös auttajana on ihminen.

IHMISEN KAHDENLAINEN HUOMIOONOTTAMINEN

Mitä ihmiskeskisyys sitten käytännössä tarkoittaa? Näen asian niin, että palvelu ja lähimmäisvastuu jakautuu kahteen eri haaraan, joissa ihminen ja hänen hätensä tai tarpeensa kohdataan eri näkökulmista. Yhtäältä me haluamme hellittämättä ja sinnikkäästi etsiä sitä ihmistä, jonka hätä on suurin ja jonka arvo ihmisenä on poljetuin, unohtettua, hiljennettyä ja vähärvoiseksi leimattua. Haluamme suurin korvin kuunnella häntä ja hänen tarpeitaan ja vastata teoillamme hänen avunhuutoonsa, on se sitten alistetun ihmisen nöyrää hiljaisuutta tai epäoikeudenmukaisuudesta nousevaa räikeän vaativaa. Diakonian isät käyttivät tästä termiä hädän äärimmäinen pää. Sinne suuntaa katseensa karitatiivinen toiminta eli diakonia.

Toisaalta ymmärrämme, että on toimittava toisellakin tasolla. Haluamme etsiä ja kysellä jokaisen ihmisen todellista tarvetta ja hyvää. Silloin on katse suunnattava laajemmalle. Yhden ihmisen tarve saattaa joutua kriittisen tarkastelun kohteeksi, kun kyselemme, mikä edistäisi parhaimmalla tavalla kaikkien yhteistä hyvää, yleistä oikeudenmukaisuutta ja ihmisarvoa. Tästä kyselystä nousee sosiaalieettinen toiminta, joka suuntaa toimensa laajemmalle, usein yhteiskunnan eri alojen päättäjille. Mutta tämän edellytyksenä on kaarilatiivinen ihmisen kohtaaminen ruohonjuuritasolla.

Siitä, mitä tämä viimeainittu käytännössä merkitsisi, on yksi esimerkki piispojen viime talvena julkaisema paastonajan kirje »Kohti yhteistä hyvää». Siinä kirkkomme diakonian eli teidän diakoniatyöntekijöiden kokemukset tämän ajan suomalaisten ihmisten todellisesta elämäntilanteesta ja heidän vaikeuksistaan pyrittiin ottamaan lähtökohdaksi yhteiselle yhteiskunnalliselle parannuksenteolle oikeudenmukaisen ja vastuullisen yhteiskunnan edistämiseksi. Johtopäätökset, joita siinä tehtiin valtiolle ja kunnille kuuluvasta vastuusta, taloudellisesti oikeudenmukaisesta jakamisjärjestelmästä, globaalin talouden näkymistä ja uudenlaisesta yhteisöllisyydestä, eivät olisi olleet mahdollisia ellei lähtökohtana ja taustana olisi olleet ne lukemattomat kontaktit, joita kirkkomme diakoniassa on luotu.

IHMISARVON PUOLESTA

Kun tältä pohjalta yritän mietiskellä tätä aikaa, jossa elämme, vuosituhannen vaihdetta, ja kyseksen, millaiset ovat ne eettiset ja profeettalliset haasteet tai tehtävät, joissa näkökykymme tulisi terästää, joissa on kuljettava ehkä yleistä mielipidettä vastaan ja joissa erityisesti kirkolla, kirkon sanomasta nousevilla näkökohdilla, on erityislaatuinen paikka, hahmotan oman vastaukseni neljään asiarykelmään taikka ryppääseen.

Niistä ensimmäinen on se kaikkein tutuin: sen kysely, missä on hädän äärimmäinen pää, missä ovat ne syrjälle joutuneet ja potkitut ihmiset, missä äänetön hätä. Tätähän diakoniassamme olemme maailman sivu kyselleet. Luulen, että tänä aikana voisimme lähestyä tätä problematiikkaa ihmisarvosta käsin. Missä tänään on ihmisarvo uhattuna tai poljettuna? Me tunnemme köyhämme ja ruokajonomme. Tunnemme myös ylivelkaantuneet ja talouttaan taitamattomasti hoitavat lapsiperheiden vanhemmat. Tuottavuutta, tehokkuutta ja tulosta vaativa aikamme on kyllä riistämässä ihmisarvoa niiltä, jotka eivät tuota tulosta riittävästi tai eivät lainkaan. Monet niistä, jotka tuottavat taloudellisten päätöksentekijöiden tuloslaskelmiin viimeisen viivan alle miinusmerkkisiä numeroita, taitavat olla meidän silmäteriamme. Vammaiset ja sairaat, vanhukset ja lapset ovat vanhaan meidän listoillamme. Iloitsen siitä, että jo useissa seurakunnissa on asetettu muidenkin ryhmien rinnalle nimenomaan ihmisarvon puolustajina. Ajattelen työttömiä, joiden suurin kärsimä vääryys taitaa olla epäilyt ihmisarvon suhteen, ajattelen vajaatyökykyisiä tai muuten elämän kovassa kilpailussa jäännöspisteille jääviä, vähäisen talenttimäärän omaavia. Ajattelen muukalaisia, pakolaisia ja muita vierasmaalaisia keskellämme, joiden ihmisarvo on joutunut uhatuksi lisääntyvän rasismien aikana. Voimme myös kysyä, mitä me kristittyinä ihmisarvon puolustajina ajattelemme siitä keskustelusta, jota käydään seksuaalisten vähemmistöjen asemasta? Luetteloa voisi varmasti jatkaa — mitä tarkkanäköisempiä olemme, sitä pidemmälle. Ihmisarvon puolustajilla olisi tässä maassa, jos ei niinkään yleistä kysyntää, niin todellista tarvetta. Siihen kutsuu ainakin Hän, joka sanoi: »Mitä olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä, sen te olette tehneet minulle».

PIILEVÄT UHKAKUVAT

Toiseksi. Meidän näkökykymme terävyyttä koetellaan erityisesti siinä, näemmekö me sellaiset yhteiskunnassa vallitsevat trendit, pinnan alla kytevät muutosuhat, jotka eivät vielä ole tulleet selvästi näkyviin, mutta jotka ovat kehityksessä ihmisen elämää tuhoavaan, ihmisarvoa heikentävään, oikeudenmukaisuutta ja elämän mielekkyyttä vähentävään suuntaan. Suomessa vieraili muutama viikko sitten Hannoverin yliopiston sosiologian profes-

Timo Saarinen

»Kun kohtaamme ihmisen kasvoista kasvoihin, ihmisen, joka tarvitsee toista ihmistä, niin siinä ei kysellä, mikä on edustamamme instituution tai yhteisön pitkääntäytymisen suunnitelma ja mikä on sen tehtävien painopistealue. Siinä me kohtaamme ihmisen ja hänen avuntarpeensa.»

sori Oscar Negt, joka tunnetaan terävänä yhteiskunta-analyttikkona ja -kriittikkona. Hän hahmoteli niitä kriisejä, joiden keskellä eurooppalaiset ihmiset — sen mukana tietysti me suomalaiset — elävät lähitulevaisuudessa. Vapaasti Negtiä mukaillen ja häntä täydentäen mainitsen viisi uhkakuvaa eli kriisiä, joiden keskellä eurooppalainen ihminen jo nyt ja vielä enemmän tulevina aikoina elää:

1. Neuvostoliiton hajoaminen vuosikymmenen alussa merkitsi myös vanhan maailmanjärjestyksen hajoamista ja tarvetta löytää uusi identiteetti. Aikaisemmin ei-sosialistisissa maissa ajateltiin, että sosiaalinen markkinatalous toimii paljon paremmin kuin itäinen järjestelmä. Meillä oli asiat siten aika hyvin. Nyt, kun tuota kilpailevaa järjestelmää ei enää olekaan, on pitänyt nykyisen länsimaisen kapitalismin keskellä löytää ihmiselämälle mielekkyys ja arvo. Negt sanoo, että me elämme nyt talouden terrorin vallassa. Elintaso on korkeampi kuin koskaan, mutta silti taloudelliset ongelmat ovat niitä, joista tiedotusvälineet pääasiassa puhuvat ja jotka myös täyttävät suuren osan ihmisten jokapäiväisen keskustelun aihevalikoimasta ja mielessä pyörivistä ongelmista. Eräissä Keski-Euroopan maissa, jotka ennen kuuluivat itäblokin piiriin ja jotka nyt etsivät tietään kapitalistisen lännen yh-

teydessä, on tämä rahan, markan, terrorisoiva valta ehkä kaikkein selvin. Mutta sama markan hallitseva asema näkyy meilläkin eikä ole eroa sillä, onko meillä rahaa paljon vai vähän. Raha ja talous on kahlehtinut meidät. Jos kirkko on tarkoitettu kutsumaan ihmisiä vapauteen, niin tässä on aivan varmasti yksi kahle, josta tämän päivän ihmisiä, ehkä meitä itseämmekin, tulisi vapauttaa.

2. Toiseksi Negt puhui työelämän muutoksista ja kriiseistä.

Työelämän ongelmat, paineet, kriisit ja vaikeudet on meidän maassamme yksi eniten kärsimystä, paineita, perhekriisejä ja sairauksia aiheuttava asia. Työkulttuurissa on eettiseltä kannalta paljon korjattavaa, vaikka siihen maassamme onkin kiinnitetty lisääntyvässä määrin huomiota.

Eräät tämän vuoden onnettomat tapaukset ovat tuoneet räikeällä tavalla esiin, kuinka talouselämässämme paljosta eettisestä ja arvokeskustelusta huolimatta vallitsevat liian usein vanhat väärien arvojen pohjalle rakentuvat käytännöt. Nämä muuttamat esimerkit, joihin viitataan, osoittavat sen, kenelle esimerkiksi liikeyritys ja sen johto vastaa ja kenen etua se ajaa. Samaan aikaan, jolloin huolehditaan viimeisen päälle omistajien eduista ja kohtuullista paremmasta taloudellisesta tuotosta, ei vastuuta tunnetaakaan työntekijäkunnasta, heidän perheistään, työn jatkuvuudesta ja turvallisuudesta.

Piispojen paastokirjeessä puututtiin tähän asiaan hyvin selkeästi ja yksinkertaisesti, kun painotettiin sitä, että talouselämässä tulee nimenomaan suosia sellaista ihmisläheistä ja paikallista yrittämistä, joka tuntee vastuunsa ja mielenkiintonsa oman alueensa, oman ympäristönsä ja yhteiskuntansa, ympärillä olevan luonnon ja työtä tekevien ihmisten ja heidän perheittensä tulevaisuudesta. Sen tulee olla vähintään yhtä tärkeä huomion kohde kuin puhdas taloudellinen tuotto ja omistajien voitto. Kirkon sijoitustoiminnan eettisiä periaatteita pohtinut kirkkohallituksen työryhmä käytti tästä samasta asiasta termiä laajan sosiaalisen vastuun ideologia, jonka mukaan yritys toimii

taloudellisessa ja moraalisessa vastuusuhteessa koko ympäröivään yhteiskuntaan.

3. Kolmanneksi Negtin esiin ottamissa kriiseissä nousi esiin huoli perheitten ja muiden perinteisten yhteisöjen lisääntyvästä hajoamisesta. Se merkitsee, etteivät lapset enää saa kotoa siinä määrin kuin aiemmin perusevättä elämälleen. Tämän kehityksen syyt ovat moninaiset. Tässä ei voi lähteä niitä analysoimaan, mutta johtopäätös on selvä. Meidän tehtävämme on nostaa äänemme perinteisen perheyhteisön puolesta, tukea kaikkia sen vahvistamiseen pyrkiviä aloitteita. Ajassamme liikkuu myös aatteita, joissa perhe yhteiskunnan perussoluna asetetaan kyseenalaiseksi tai vanhanaikaiseksi. Tällaisia virtauksia on seurattava tarkoin ja nostettava tarvittaessa ääni heikoimpien turvan eli perheen puolesta.

4. Neljäs kriisi, jonka keskellä yhä lisääntyvässä määrin elämme, on se hämmennys, jota tuottaa tieteen ja teknologian huima kehitys. Erityisesti ne tieteenalat, jotka antavat lisääntyviä mahdollisuuksia muunnella ihmistä, vaikuttaa hänen perimäänsä, sitä kautta ominaisuuksiinsa, saattavat hämärtää käsitystämme siitä, mikä on ihminen ja ihmisen arvo. Erityisesti näkymät, joita on väläytelty ihmisen epäsuotavien ominaisuuksien tai perintötekijöiden, kuten perinnöllisten sairauksien, muuntelusta, asettavat uudella tavalla kysymyksen, mikä ja millainen ihminen on todellinen ihminen, arvokas ihminen.

Teknologian kehitys tuo toisenlaisiakin hämentäviä kuvia. Itse ajattelen erityisesti sitä, että median ja tietomaailman huikea kasvu ja sen maaginen valta ihmisiin voivat hyvinkin olla samanlainen ihmistä vangitseva ja vallassaan pitävä kahle kuin edellä mainitsemani talous. Miten osaisimme pitää ihmiset ja itsemmekin vapaina tästä elämästä hallitsevasta mielipiteitämme manipuloivasta ja meidän arvojamme ja käyttäytymistämme ohjaavasta maagisesta vallasta? Riemuvuoden ohjelmajulistukseenhan kuuluu »vapauttaa vangitut ja päästää kahlehditut vapauteen». (Lk 4)

5. Viidentenä kriisiin johtavana trendinä Negt näkee demokraattisen osallistumisen heikkenemisen. Äänestysinnostus laskee. Kun tuntuu siltä, että päätökset tehdään jossakin kaukana ja että minun vierailuni äänestyskopissa on vain demokratian kulissi. Eurovaalit tänä vuonna antoivat meilläkin tästä selvän hälytysäänen, kuten muutoinkin äänestysviikkauuden jatkuva heikentyminen. Uskon, että kirkon ja sen työntekijöiden tehtävä on osaltaan vaikuttaa siihen, että ainakin paikallisella tasolla yhteisöllisyys, vaikuttamismahdollisuudet ja demokratia voivat toimia.

Tähän liittyy eräs huolenaiheemme, nimittäin niin sanottu privatisoituminen. Se on yhteisöllisyyden vähenemisen toinen puoli. Muuttoliike, joka irrottaa suomalaisen juuriltaan, kotipaikkansa, kylänsä ja sukulaistensa yhteisöstä on yksi

privatisoitumisen eli yksityistymisen aiheuttaja. Informaatioteknologia ja viihde-elektroniikan valtaisa kehitys ja sen saavuttama lähes hallitseva asema ihmisten ajankäytössä on toinen. Olen kaupunkiemme lähiöissä tavannut paljon ihmisiä, jotka — paradoksaalista kyllä — samalla kertaa sekä varjelevat intohimoisesti yksityisyyttään että samalla kiipeästi kärsivät siitä.

Ihmisyyteen kuuluu yhteisönä eläminen, siihen kuuluvat yhdessä koetut ilot ja juhlat, mutta myös yhteinen vastuu ja huolenpito toinen toisesta. Tämän ihmisyyden puolen, yhteisöllisyyden, esilläpitäminen on varmasti meidän suuria haasteitamme ensi vuosituhatvuotena.

ITSENSÄ JA TOISEN RAKASTAMINEN

Kolmas rypäs, joka mielestäni liittyy eettiseen ja profeettalliseen tehtävämme, liittyy diakoniatyöntekijään, hänen jaksamiseensa työssä, hänen motivaatioonsa ja hänen työkuultuuriinsa. Näistä olemme paljon viime vuosina puhuneet. Olen monen muun tavoin nähnyt, kuinka erityisesti meidän diakoniaviranhaltijamme ovat viimeisten vuosien muutoksissa joutuneet venymään äärimmilleen ja joskus enemmänkin. Jaksamisen kysymykset ovat tulleet todelliseksi ja ajankohtaisiksi. Ottamalla ne kysymykset vakavasti, etsimällä niihin vastauksia ja järjestämällä työolosuhteet, työnraajat, palkitsemisjärjestelmät, ynnä muut tähän kuuluvat asiat silmämääränä ihminen, siis työntekijä, me voisimme olla tässä yhteiskunnassa ja tämän yhteiskunnan työkuultuurissa profeetta tai ainakin edelläkävijä. Kaikkialla yhteiskunnassamme me tarvitsimme paljon enemmän kuin nykyään on laita työjärjestelyjä, joissa lähdetään ihmisen tarpeista ja ihmisen hyvästä. On tietysti totta, että niin meidän työssämme kuin muissakin töissä, ihmisen työssä viihtyvyys ei voi olla päällimmäinen eikä ainoa kriteeri työjärjestelyissä. Yhteisöllä, työyhteisöllä, työnantajalla on omat tavoitteensa, jota varten työntekijä on olemassa. Me omassa työssämme kirkossa tunnemme tämän kaksinaisuuden erittäin hyvin. Ehkä monen kirkon työntekijän uupumus johtuu juuri liian voimakkaasta samastumisesta työnantajan luultuun tahtoon ja näkemykseen, työn ja tehtävän erittäin suureen arvostukseen ja oman jaksamisen merkityksen vähättelyyn. Onneksi olemme jossain määrin heränneet uudelleenlaiseen ajatteluun.

Tässä yhteydessä emme tietenkään voi käydä hahmottelemaan, millaisiin toimenpiteisiin käytännössä nyt olisi aihetta. Se on toisten foorumien asia. Tahdon kuitenkin sanoa, että samalla kun me kirkossa tarvitsemme diakoniatyössä — niin kuin muissakin kirkon työmuodoissa — hyvin motivoituneita, kirkkoon ja sen perustehtävään lujasti sitoutuneita, Herransa työvainiolle mielellään työntö tulevia ja hyvän ammattitaidon omaavia työn-

tekijöitä, samalla kun me odotamme ja edellytämme aika paljon, on kirkon kannalta ensiarvoisen tärkeää, että sen työntekijät tekevät työnsä iloiten, mielellään, ja heidän elämäänsä kuuluu työn ohessa riittävästi lepoa ja virkistystä. Sanon tämän korostaen, että se on työnantajan etu ja tahto ja oikeastaan edellytys työn profeettalliselle onnistumiselle. Profeettallinen kirkon diakonia on myös silloin, kun se hyväksyy joukkoonsa ja arvostaa kapasiteetiltaan erilaisia työntekijöitä — niitäkin, joiden voimat ovat vähäisemmät kuin muiden, mutta joilla on halu ja joilla on näky tehdä työtä ihmisen hyväksi.

VAHVUUTENAMME IHMINEN

Sitten tullaan viimeiseen ryppääseen profeettallista tehtäväämme. Siinä nostaisin esille sen kristillisen kirkon diakoniatyön ominaispiirteen, jossa me olemme omaleimaisia ja jota puolta tulevalle 2000-luvulla mielestäni entistä enemmän tulee korostaa. Aloitin siitä ja päätän siihen. Se on työmme ihmiskeskeisyys ja ihmisläheisyys. Tarkoitin sitä, että toisin kuin yhteiskunnan tehokkaat palvelut, kirkon diakoniaa leimaa se, että meillä on antaa ihminen. Olen ihaillen seurannut sitä, miten diakoniaviranhaltijat Turussa ovat hoitaneet ruokapankkia. Työtapa ja kokemus on varmaan samanlainen kaikkialla. Kysehän ei ole siitä, minkä televisiouutiset ovat välittäneet, että ihmiset kulkevat pitkässä jonossa ja saavat tiskin takaa muovipussin ja tyytyväisinä lähtevät tiehensä jauhopakettiansa ja sämpylöittensä kanssa. Asiakkaat tulivat yksitellen. Jokaiselle annettiin oma aika keskustella diakoniatyöntekijän kanssa. Käytiin läpi asianomaisen ihmisen tilanne, hänen perheensä tilanne. Keskusteltiin siitä, mitkä tekijät ovat heitä saattaneet ahdinkoon. Mitä voitaisiin tehdä. Mitä muita ongelmia kuin ruuan puute perheellä on. Ahdinkohan on harvoin vain yhtä lajia, vaan usein taustalla on monien ongelmien vyyhti, jota ei pääse monen luukun systeemissä edes koskettamaan. Ratkaisuna on se, että on ihminen, joka keskustelee ihmisen kanssa. Kirkonkello -lehdessä kerrottiin diakoniarahaston asiakkaiden parissa tehdystä haastattelututkimuksesta ja asiakkaiden kommentteista: »Diakoniatyöntekijän tapaaminen oli erilainen kontakti kuin sosiaalityöntekijän kanssa; ihminen ihmiselle, ei yksin rahasta puhuttu.» »Raha ei ole tärkein apu, tärkeintä on, että kuunnellaan.»

Tässä on diakoniatyöntekijän, diakoniatyömme ominaislaadun ydin. Siinä, että meillä on tarjota ihminen toisen ihmisen rinnalle tai katsomaan häntä kasvoihin, selvittämään koko tuota ongelmien vyyhtiä, elämään siinä rinnalla. Juuri tämän korostuminen on tuonut diakoniaviranhaltijoille uudenlaiset työpaineet, mutta tämä työnäky on niin arvokas, että siitä on pidettävä kiinni ja

harkittava työajat, työolosuhteet ja työntekijöiden resurssien riittävyys uudelleen tältä pohjalta.

Tietenkään kirkon diakoniatyötä ei tule säilyttää diakoniaviranhaltijoiden vastuulle. Hienoimpia keksintöjä kirkossamme viime aikoina on ollut se, mikä on liittynyt lähimmäispalvelukeskuksiin, Mummon Kammareihin, ystäväpalvelutoimintaan jne. Se, että me työssämme voimme saattaa yhteen avuntarpeen ja ne ihmiset, joilla on halua ja taitoa toimia lähimmäisinä ja ystävinä, on diakonian perimmäisen olemuksen ydintä. Diakonia ei ole silloin viranhaltijoiden ja työntekijöiden työtä yksinomaan, vaan antamalla mielekkäitä tehtäviä seurakuntalaisille, ohjaamalla heitä toinen toistensa kohtaamiseen ja auttamiseen kuljetaan kohti sitä ihannetta, mistä olemme puhuneet niin monet kerrat iskusanalla »seurakuntadiakoniasta diakonia-seurakuntaan», jossa lähimmäisyys ja ystävyys toteutuvat. Halukkuutta tällaiseen ystävä- ja auttamytyöhön on paljon enemmän kuin mihin olemme tottuneet. Heikkoutemme seurakunnissamme on vain ollut se, että meidän on ollut vaikea löytää ihmisille mielekkäitä palvelutehtäviä.

Tähän olen siis loppujen lopuksi tullut. Diakoniamme omimpana, todellakin profeettallisena piirteenä on se, että tapahtuu ihmisen ja toisen kohtaamisessa ihmisen kohtaaminen. Yhteiskunnan turvaverkoston, sosiaali- ja terveystoimen, monipuolisten toimintojen keskellä tämä on meidän erikoisuutemme. Meillä on antaa ihminen. Siitä toivoisin pidettävän kiinni ja sitä kehitettävän. Olen myös varma siitä, että sinne hädän äärimmäiseen päähän, sinne pääsee vain ihminen.

Ja siellä, missä ihminen on kasvokkain tai rinnakkain toisen kanssa, jossa selvitetään ahdinkoa, jossa itketään ja nauretaan, siellä itseensä kääriytynyt voi avautua uuteen yhteisöllisyyteen. Siellä myös hämärtyy se raja, josta alussa puhuin, nimittäin jumalakeskeisyyden ja ihmiskeskeisyyden raja. Siellä, missä ollaan silmäkkäin tai kylki kylkeä vasten, siellä tulevat esille myös perimmäiset kysymykset jumalasuhteesta, elämäntarkoituksesta, kuolemasta, elämän voimanlähteestä. Siellä voikin auttajan, rinnalla kulkijan, ystävän, etusormi kasvaa tavallista pidemmäksi. Se sormi, joka osoittaa: »Katso, Jumalan Karitsa, katso Kristus.» Eettisesti rikkirevitty, sisältä haavoitettu ja armahdusta kaipaava ihminen tarvitsee sitäkin. Profeetan sormea, joka viittaa ihmisestä pois päin, Häneen, joka tuo rikki naiseksi ja särkyneelle sen avun, mitä ystävä ja lähimmäinen ei voi tuoda. Ja kun puhutaan profeettallisesta tehtävästämme: Johannes Kastajahan oli profeetta tai niin kuin Jeesus sanoi: »Hän oli enemmän kuin profeetta.»

Kirjoittaja on Turun arkkihiippakunnan ja Suomen arkkipiispa. Kirjoitus on piispan puheenvuoro diakoniatyöntekijöiden neuvottelupäivillä Lahdessa 2.10.1999.

Risto Kormilainen, kappalainen,
Suomussalmen seurakunta

Jumala armahtaa, kalenteri ei

Kalenteri antaa suunnitelmallista ryhtiä työhön ja elämään; joskus jopa vapauttaa, vaikka välillä myös ahdistaa vaativuudellaan.

Suomussalmen seurakunnassa, jossa työskentelen on reilut 11 000 seurakuntalaista. Pinta-alaltaan seurakunta on laaja, 5 859 neliökilometriä eli puolet entisestä Uudenmaan läänistä. Virkamatkoihin kuluu paljon aikaa, joka on huomioitava toimituksia ja tilaisuuksia sopiessa. Joskus välimatkojen vuoksi ei ennätä hoitaa kahta, kolmea enemmän tilannetta päivässä.

Oma työsuunnitteluni lähtee sekä viikoittaisista että kuukausittaisista työkokouksista. Viikkopalaverissa pohditaan yleisesti yhteisiä asioita sekä käydään läpi seuraavan viikon tapahtumat ja tilaisuudet. Kuukausikokouksissa ovat mukana kaikki seurakunnan työntekijät. Niissä käydään suuremmat tapahtumat läpi pidemmälle ja mietitään yhdessä työn eri osa-alueita. Näin ollaan perillä jossain määrin myös toisten tekemisistä, joka jännevöittää koko tiimin työskentelyä.

Työkokouksessa toimituksia ja tilaisuuksia sovittaessa pyritään tasapuolisuuteen. Myös ajankäyttölinen puoli otetaan huomioon. Tämä edellyttää hyvää työilmapiiriä, jossa asioista ja ongelmista voidaan puhua kohtuullisen avoimesti. Työilmasto vaikuttaa itseasiassa paljon enemmän jaksamiseen kuin työmäärä sinänsä. Oman seurakuntani työilmapiirin koen vapaana ja avoimena.

Toimintakauden päättyessä tehdään pappien palaverissa seuraavan kauden loma-, vapaapäivä- ja saarnavuorolistat. Usein silloin sovitaan myös liturgiavuorot, mikä nyt jumalanpalvelusuudistuksen myllerryksessä on varsin tarpeellista, koska silloin hyvissä ajoin ennättää (ainakin ajatuksissa !) orientoitua tulevaan.

Kerran vuodessa, joko loppukeväästä tai alkusyksystä pidetään kaikkien työntekijöiden yhteinen palaveri, jossa tarkastellaan eri työmuotojen toimintaa ja synkronointia. Silloin esille tulevat myös työntekijöiden resurssit: mitä voidaan jättää pois, mitä ottaa tilalle. Ajassa liikkuu yhä enemmän haasteita, joissa on tehtävä priorisointia. On uskallettava roukeasti luopua jostain, jotta taas johonkin uuteen kyettäisiin vastaamaan.

Tästä suunnitelmallisuudesta alkaa hahmottua oma työviikkoni, joka monella tavalla täydentyy yllättävistä asioista, kotikäynneistä, keskusteluista

ja sairaskäynneistä. Maanantai ja tiistai ovat tavallisesti vapaapäiviä paitsi kerran kuukaudessa sen yhden vapaan viikonlopun osuessa kohdalle. Kaupassa, kirjastossa tai pankissa käyntiin on varattava rutkasti aikaa, sillä ihmiset tulevat juttusille puhumaan erilaisia asioita.

Lasten ollessa koulussa käytän vapaapäivät lukemiseen ja kirjoittamiseen. Kaikenlainen lukeminen rentouttaa. Teologian ja ihmissuhdekirjallisuuden lisäksi kaunokirjallisuus irrottaa ajatukset työstä. Runous suorastaan hyödyttää työtä, sillä runoja voi käyttää saarnoissa ja puheissa rydyttäjinä. Jonkin verran varsinkin maanantaisin aamupäivällä menee aikaa puhelimesta työasioiden merkeissä. Liikunnalle; talvisin hiihtoa, kesällä holkkaa ja pyöräilyä pyrin varaamaan myös aikaa. Omakotitalossa asuja saa/joutuu hyötyliikuntaan lumenluomisineen, halonhakkuineen ja puutarhatoineen. Sic !

Sen lyhyen ajan, mitä kahden viikkovapaan aikaa on ollut, olen huomannut palautuvani niiden aikana hyvin työn rasituksista, vaikka muut päivät viikossa ovatkin sitten vastaavasti olleet entistä kuormitetumpia.

Katselen kalenteriani marraskuun lopulta 1999. Seuraavan sunnuntain saarnan valmistamisen aloitan jo edellisenä sunnuntaiahtona tekstin lukemisella ja alustavalla meditaatiolla välttääkseni pakonkauhunomaisen ja kiireen tunnun saarnan edessä. Sanan on saatava edetä minussa hiljalleen virraten. Tiistaina on tarkistettava keskiviikon ohjelma ja valmistauduttava siihen, milloin enemmän, milloin vähemmän, joten vapaapäivän sataprosenttinen pitäminen ei täysin toteudu.

Keskiviikon ja torstain koulujen päivänavaukset olen hoitanut etukäteen nauhalla, sillä keskiasien oppilaitoksen lähteyksen teemapäivä alkaa heti yhdeksältä. Keskusradion kautta lähetettävät hartaudet teen usein nauhalle, sillä se vapauttaa väljemmin sopimaan kotikäyntejä ja hoitamaan sielunhoidollisia keskusteluja.

Seurakunnassamme kinkeripiireittäin pidetään noin viiden viikon välein kyläseurat. Sanan ohella yhdessäololla, toisten tapaamisella ja vuorovaikutuksella on keskeinen merkitys. Pitkät seuramatkat ovat siitä hyviä, että niiden aikana ehtii miettiä puheen teemoja. Koen kyläseurat merkittävinä seurakuntalaisten kohtaamisen ja kuuntelemisen paikkoina.

Illalla ennen nukkumaanmenoa tutkailen vielä hetken saarnan tematiikkaa kommentaareista. Kirjoitan jonkun ajatuksen paperille. Ruhtinaallista: torstaina aamupäivän voin käyttää saarnan kirjoittamiseen. Pääsenkin puoliväliin. Peeärän hoito yrityksiin ja yhteisöihin on tärkeää, varsinkin kun oma työalani on lähetys, jossa monet sidokset ja verkostot ovat tarpeen. Pistäydyn paikallisessa leipomossa kertomassa lähetyslounaan menestyksestä. Leipomo oli auliisti mukana asiassa. Kiitokset ovat paikallaan.

Kotikäyntejä teen säännönmukaisesti ennen hautajaisia. Surevien omaisten tapaamisen koen erityisen tärkeäksi ja samalla siinä käydään myös hautaan siunaaminen virsineen ja muistotilaisuuden yksityiskohtineen läpi. Näihin käynteihin on varattava reilusti aikaa, vähintään kaksi tuntia, ettei koko ajan tarvitse olla vaivihkaa vasenta paidan hihaa nykimässä. Matkojen näissä tilanteissa helposti nelisen tuntia vierähtää.

Kotikäynniltä tulee jo kiire sairaalahartauteen, joka tällä viikolla osuu kohdalleni. Hartaushetken jälkeen vaihdetaan potilaiden kanssa kuulumisia ja sitten joku pyytää ehtoollista. Pyytäjiä on muitakin ja lopulta 12 henkeä nauttii ehtoollisen sakramentin. Onneksi tällä kertaa ei ole kiirettä mihinkään, mutta joskus kun on, tilanne on hankalampi.

Päivän tilanteiden hoitamisessa on tärkeää, että väliin jää aina jokin tauon paikka, joka voi olla vaikkapa kahvihetki viraston työntekijöiden kanssa. Kun useana päivänä on iltaisin vielä jokin tilaisuus, koen tärkeäksi, että iltapäivällä jostain kello kolmesta kuuteen olisi omaa aikaa, jolloin voi hetken palautua ja toisaalta taas valmistautua iltamenuun. Perjantaina teen seurakuntamme tiedotuslehteä. Saan saarnan kirjoitettua valmiiksi. Helpottaa.

Seurakunnassamme yksi pappi hoitaa yhdet hautajaiset päivässä. Poikkeuksiakin tietysti on, varsinkin jos lomakaudella tulee paljon hautauksia. Usein tietysti on muita toimituksia ja tilaisuuksia samana päivänä. Toimituksiin haluan satsata paljon, sillä niissä kohtaa runsaasti myös sellaisia seurakuntalaisia, jotka eivät tule muihin tilanteisiin.

Ajankäytön kannalta suunnitelmallisuus on ehdottoman olennaista. Viikko pysyy kohtuullisesti »näpeissä» hyvällä suunnittelulla, mutta sisältää aina myös yllättäviä elementtejä. Asioiden hah-

mottaminen auttaa myös jaksamaan, kun tietää ainakin suurin piirtein, mitä tuleman pitää. Yllättävyys pitää taas tuoreella tavalla kiinni elämisen ja työn hektisyydessä. Sille kun ei mahda mitään papin työssä. Mutta juuri siinä on oma mielenkiintonsa. Jokainen päivä, jokainen viikko on taatusti niin tosi erilainen.

Lauantai-aamuna ehdin suorittaa hautajaisten viimeistelyn, sillä siunauspuheen olen kirjoittanut edellisiltana. Mietin alustavasti, mitä puhun muistotilaisuudessa. Tämä kaikki tuo turvallisuutta tilanteen hoitamiseen ja omaisten kohtaamiseen.

Sunnuntaina on vain kaksi jumalanpalvelusta, toinen sanajumalanpalvelus ja toinen iltamessu. Samalla saarnalla sentään selviää. Iltapala yhdessä perheen kanssa ja runokirjan kanssa unta odottamaan.

**Sakari Vilpponen, kanttori,
Pielisensuun seurakunta**

Ongella vai pyydyksillä?

Hyvissä ajoin tekeminen ja hyvä ajankäyttö liittyvät lähes aina yhteen: varhainen kana nappaa jyvän. — Ihmismielen rakenne näyttää suosivan aikaisin aloittavia. Kalastuksen termein asian voisi ilmaista: hyvissä ajoin aloittava laskee pyydykset, myöhään aloittava lähtee liikkeelle ongen kanssa. Henkistä saalista pitäisi saada; mieli pyörii keskeneräisten asioiden ympärillä. On kaksi vaihtoehtoa: asiat voivat olla joko mukavasti tai ikävästi kesken. Jos lykkään aloittamista ja odotan »ihmettä», saankin usein vain kärsiä tekemättömän työn rasitusta. Aloittaessani aikaisin saan sen sijaan nauttia selittämättömästä oman mielen (luovuuden?) ihmeestä: vaatimattomasta idusta lähtevät ajatukset ja ideat kypsyvät itsestään. En ymmärrä miten.

Mieleni ja kehoni tarvitsevat siis aikaa kypsytelyyn. Soittamisessa tarvittava psykomotoriikka vaatii käynnistämisen siinä kuin kirjoittaminenkin. Käynnistäinkin usein uuden jumalanpalvelusmusiikin prosessin heti jumalanpalveluksen jälkeen. Nuottikaapissani on mm. koraalialkusoittokokoelma In Ewigkeit loben wir, josta on toistaiseksi löytynyt inspiroivaa materiaalia tähän tarkoitukseen.

Jos mielessä on vaativampia sooloesityksiä, otan nuoteista pienennetyt valokopiot, jotka on helppo kuljettaa mukana. Soittimen ohi menessään voin kokeilla miten kappale jakselee; mitä mieli on kehännyt...

Salkun penkominen ärsyttää. Omassa salkussani onkin nimilapuin varustettuja monilokeroisia muovitaskuja, josta A-nelosekset löytyvät suht helposti. — Työtoverillani on ruutuvihko, johon hän kirjoittaa kaiken työhön liittyvän. Iso vihko ei häviä niin kuin irtopaperit. Siitä on helppo tarkistaa muistista varissee asiat.

Erilaiset yhteydenotot ovat työtä. Yhteydenotollaitteita on paljon, ja niillä on hyvät ja huonot puolensa. Vastaamattoman puhelimen aiheuttama harmia saa niellä tuon tuostakin. Säästän kuitenkin aikaa hivenen ja jätän tönköltäkin tuntuvan ex tempore-selvityksen vastaajaan — jos sellainen on. Sähköposti on kontaktivehje, joka ei ole koskaan varattu, mutta silläkkin on varjopuolensa: vastaus voi viipyä. Ryhmätiedotteet sähköpostitse ovat erityisesti järjestötoiminnassa mukavia: kiertokirjekin lähtee vilauksessa.

Tiedotus ja töpeksiminen tuntuvat kuuluvan yhteen. Yritän siitä huolimatta lähteä liikkeelle ajoissa ja patistelen muitakin osapuolia. Seurakunnan tiedottajalle tai lehden kulttuuritoimittajalle ei voi koskaan viedä konsertti- ym. materiaalia liian aikaisin. Kamerankin tärkeyden huomaa usein liian myöhään.

Päivänavaus (ja muu kouluvierailu) kannattaa niputtaa yhteen jos mahdollista. Ja tietenkin samat jutut eri kouluilla menevät täydestä.

VIKKO 49

Viikko alkoi itsenäisyyspäivällä. Sibeliuksen Andante festivon urkuversio välähti mieleeni kuunnelllessani Kiviniemen Sibelius-levyä. Nyt oli sen aika. Andante festivosta tuli sopiva päätössoitto jumalanpalvelukseen ja seuraavan päivän vanhainkotivierailun hartaushetkeen.

Tiistain aloitti vierailu perhepiirissä. Varasin mukaani lapsia kiinnostavaa rekvisiittaa ja äänitteitä, jossa käytettiin rytmisoittimia (Pekka Björnisen Eläinlaulu). Viikkoa aikaisemmin vedin saman ohjelman toisessa perhepiirissä. Siellä tehdyistä virheistä opin paljon. Vanhainkotivierailumatkalla kävin viemässä kauppoihin Kauneimmat joululaulut — julisteita. Viime tingassa, täytyy myöntää.

Illalla kirkkokuoro harjoitteli jouluohjelmistoa. Kuoro oli ollut rovakstikunnallisella kuorokurssilla ja oppinut siellä mm. pari käyttökelpoista joululaulua. Aikaani säästy mukavasti, ja sain terveisinä hyviä vinkkejä kuoron käsittelystä.

Keskiviikko alkoi kaupungin tiloissa järjestettyyn valtakunnallista musiikkijuhlaa koskevalla neuvottelulla. Samalla tutustuin paremmin »maalisiin» yhteistyökumppaneihin ja kaupungin kulttuuritoimen työtiloihin. Tiedoista saattaa olla hyötyä tulevaisuudessa.

Ennen työneuvottelua pidettiin kvartetin harjoitus. Kvartetti esiintyi jouluaikana kolmessa tilaisuudessa. Työneuvotteluun oli liitetty ohjelmallinen juhlahetki lähetyspiiriläisten kanssa puurotarjoilun kera. Tulipahan useita asioita hoidetuksi kerralla!

Torstain olin vapaalla. Perjantaina kvartetti harjoitteli jälleen. Samalla sovittiin lopullisesti Kauneimmat joululaulut -tilaisuuden kuviot. Illalla kävin kansainvälisessä kohtaamispaikassa virkistymässä pitäen kuitenkin taustalla mielessä kansainvälisen opiskelijatyön kuvioita. Leppoisa viran eduista nauttivan päivä — oikeastaan viikon toinen vapaapäivä.

Lauantaina oli yksi hautaus muistotilaisuuksiin. Sunnuntain jumalanpalveluksen musiikkiosuuksien hiomiseen jäi aikaa mukavasti. OC:sta valittu adventtivistin alkusoittokin oli poikkeuksellisesti kolmen sivun mittainen.

Jumalanpalveluksessa valmistettiin tietä Herralle, ja illan Kauneimmissa joululauluissa oli kirkko täynnä. Paikalla oli kaksi kuoroa, kvartetti ja kaksi kanttoria sekä pappi. Vastuu jakautui tasaisesti kaikkien kesken.

**Mirva Kuikka, diakonissa,
Oulun
tuomiokirkkoseurakunta**

Kaikella on aikansa...

Ajankäytöstä puhuttaessa tulee mieleeni ensimmäisenä kiire. Tänä syksynä tein tietoisin päätöksen:

Nyt se loppui, minulla ei ole enää kiire! Ihmeellistä kyllä, jo pelkkä päätös vaikutti. Konkreettiset asiat tulivat sitten vähitellen, mutta asenne ja ajatus on ainakin minulla ollut se tärkein. Aika on muuten siitä erikoinen käsite, että sitä on jokaiselle annettu vuorokautta kohti sama määrä, tavat ja tyyli sen käyttöön sitten vaihtelevatkin persoonan mukaan.

Kaikella on aikansa — myös sillä, että joskus pysähdyn miettimään, mitä minä omalla ajallani teen. Itse päätin tehdä asialle jotain siinä vaiheessa, kun jouduin sairaalaan ja huomasin, että todellinen tärkeysjärjestys on muualla kuin omassa alakassassa. Olen itse ottanut ja kirjoittanut sinne kaiken, mitä siellä on. Toinen asia, joka minut herätti pohtimaan ajankäyttöäni oli eräs asiakkaani, joka aina sanoi, että olin viipynyt niin vähän aikaa tai että olipa sinulla taas kiire. Kuitenkin olin viipynyt hänen luonaan normaali ajan, 1 ½ tuntia. Mietin, miksi hän koki niin. Huomaako asiakaskin kiireen tunteeni?

Kalenteria täyttäessäni pyrin siihen, että jos illalla on työmeno, pidän vapaana joko koko aamun tai keskipäivän, konkreettisesti punaista viivaa vetämällä. Jos kuitenkin tulee pitkiä työpäiviä, teen seuraavana mahdollisena päivänä vain muutaman tunnin. Maanantai-päiväni alkoikin kotikäynnillä vasta klo 11. Iltopäivällä oli eläkeläisten kerho, joka kestää 1 ½ tuntia. Ajan varaamista kerhojen ja ryhmien suunnitteluun en ole vielä oppinut, suunnittelu oli nykyin tapahtunut viikonloppuna kotona alitajunnassa ruuanlaiton ja siivouksen aikana. Toisaalta tämä ei minua vielä stressaa, joten ehkä ei vielä ole aika muutokseen tämän

asian kohdalla. Kun aika tulee, tiedän että uusia tapoja voi oppia keski-ikäisenäkin. Kerhon jälkeen oli vielä palaveri ja illalla diakoniajohtokunnan kokous. Kokouksiin ja palavereihin kuluva aika tuntuu itsestä suurelta, mutta ilman yhteisiä suunnitelmia ja sopimuksia ei voi tehdä työtä yhdessä. Kokouskäytännössä yleisesti on meillä seurakunnassa vielä opittavaa. Jämäkkyys ja etukäteisvalmistelu säästäisivät kaikkien aikaa. Maanantai-päivä kului suunnitelman mukaan, pituutta päivälle kertyi kuitenkin 10 tuntia.

Tiistai-aamu alkoi vastaanotolla klo 9. Vastaanoton piti päättyä klo 11, mutta nyt viimeinen asiakas lähti vasta klo 12 jälkeen ja kahta olin jo pyytänyt tulemaan myöhemmin iltopäivällä uudelleen. Kokemus on opettanut, että heti vastaanoton jälkeen ei kannattaisi sopia mitään, koska usein vastaanotolta jää asioita hoidettavaksi ja soiteltavaksi. Olin taas lipsunut periaatteestani ja luvannut kotikäynnille, minkä nyt sitten jouduin siirtämään. Onnekseni myös asiakkaalleni tuli yllättäen toinen meno ja kotikäynti peruuntui lopulta kokonaan tältä viikolta. Iltopäivällä tulivat sitten loput sille päivälle sovitut avustusasukkaat niin, että vastaanottoni päättyi oikeastaan vasta klo 15. Varsinkin joulun aikaan vastaanottoa varten pitäisi varata koko päivä, koska asiakkaita on vielä tavallistakin enemmän ja asiat vievät usein enemmän aikaa. Olin tavannut 15 ihmistä ja puhunut kuuden kanssa puhelimessa. Paukut oli itseltä melko lopussa ja tuntui, että tälle päivälle ei enää kannata muuta yrittää. Olin kotona jo ennen neljää ja perhekin sai hyvää ruokaa oikeaan aikaan.

»Ei minulla ole kiire«, vastasin kysyvälle työka-verilleni keskiviikko-aamuna. Ensimmäisiä kertoja niin sanoessani tunsin melkein valehtelemani. Heti perään tuli ajatus laiskasta työntekijästä, jolla ei ole riittävästi töitä ja vasta sitten huomasin olevani hieman ylpeä siitä, että päätökseni pitää. Koska olin suunnitellut päiväni tiesin, että aikaa ennen seuraavaa sovittua kotikäyntiä oli 35 minuuttia, joista 20 minuuttia tarvitsin matkoihin. Aikaa kysyjälle oli siis 15 minuuttia, joka riitti asian sopimiseen oikein hyvin. Nopeana ja monta asiaa yhtä aikaa tekevinä ihmisenä olisin ennen päätöstäni ajatellut tekeväni siinä välissä yhtä ja toista, ja taas olisi ollut kiire. Keskiviikko oli viikon rauhallinen päivä, tein yhden kotikäynnin, olin työntekijäkokouksessa ja iltopäivällä postitin ison läjän syntymäpäiväkortteja ja joulupostia.

Paikasta toiseen siirtymiseen täytyy varata oma aikansa. Tuo aika linja-autossa tai kävellessä voi olla todellista mielen lepoa varsinkin perheen äidille, jolle se voi olla ainut yksin vietetty »oma aika». Näistä pienistä »oman ajan» hetkistä olen oppinut nauttimaan jopa niin, että torstai-aamuna lääkärissä käydessäni petyin, kun en saanutkaan yhtään odotella. Pienistä pakollisista pauseista liikennevaloissa ja kassan jonossa voi olla jopa nauttia, kunhan asennoituu oikein. Vaikka ei asennoituisikaan, niin sama aika siihen menee, ja tulee vielä pahalle päälle.

Parhaan palautteen kiireettömyyden pienestä onnistumisesta sain kotikäynniltä. Pyyntö tuli yllättäen torstain vastaanotolle, jonne siis kerkesin lääkärinä huolimatta yhtään myöhästymättä. En ollut varannut kotikäynnille aikaa, mutta sanoin pyytäjälle jo puhelimesta, että minulla on aikaa 20 minuuttia. Jos se riittää, niin minä tulen. Meillä oli todella 20 minuuttia rauhallista aikaa, ja kun lähdin, jäi itsellenikin tunne, että laatu voi todella korvata määrän. Lauloimme, luimme päivän sanan, hoidimme sovitun asian ja kerkesin juoda vielä kupillisen kahvia. Helpottava konkreettinen asia on kello, jonka näkee niin, ettei tarvitse vilkuilla sitä koko aikaa. On vaikea olla kiireettömän näköinen ja oloinen ellei tiedä, paljonko on aikaa jäljellä. Loppu torstai-iltapäivästä kului nautiskellen kampaajalla ja ilta kului työn merkeissä, oli yhteisvastuutoimikunnan kokous.

Kalenterin täyttäminen on taitolaji ja tyhjän tilan jättäminen on taidetta. Olen joskus kuullut ohjeen, että rutiiniasioista saisi viikko täyttyä vain yhden kolmasosan. Ajatus tuntuu viehättävältä ja siihen olen pyrkinyt välillä onnistuen, välillä lipsuen. Työpöydälle ja mieleen kasaantuvien tekevämmien töiden kasa on eniten energiaa vievä ja kamalin asia mitä tiedän. Pyrin pitämään yhden iltapäivän viikossa kalenterissani vapaana tekevämmiä kirjallisia töitä, mapituksia, postin lajittelua ja puhelinsoittoja varten. Taas tänä perjantaina huomasin, että parannusta on tehtävä, koska oli kaikki tekemättä kokonaisen kuukauden ajalta. Kasan voi purkaa tekemällä vain yhden asian kerrallaan loppuun asti. Yksinkertaista, mutta minulle niin vaikeaa! Koko perjantai meni toimistotöitä tehdessä, enkä sittenkään saanut ihan kaikkea tehdyksi. Vaikeutena on se, että omassa työhuoneessa ollessa tulee keskeytyksiä väkisinkin aina vähän päästä: puhelin soi, työkaverit kulkevat ja aina joku asiakaskin pistäytyy kysymässä, vaikka ei vastaanottoaika olekaan. Itselleni on vielä liian vaikeaa kieltäytyä ottamasta asiakasta vastaan, jos on varannut ajan »vain» toimistotöille. Ne tuntuivat itsestä sittenkin toisarvoisilta asiakastyöhön verrattuna. On ihana tunne, kun saa aloittaa seuraavan viikon puhtaalta pöydältä ja tietää vielä kuukauden päästä mistä etsiä ja mitä. Tunne on sama kuin kotona suursiivouksen jälkeen.

Työyhteisössämme on käytäntö, jossa työpäivät ja vapaat suunnitellaan ja merkitään vähintään kuukautta etukäteen. Tämä on välttämätöntä ajankäytön suunnittelun suhteen, ja myös vapaapäivien pito onnistuu kohtalaisen hyvin. Kokemus on osoittanut, että väsyneenä joutuu saman asian tekemään yhä uudelleen, eikä oikein mikään tahdo onnistua. Kotikäynnilläkin toivon ja ilon välittäminen onnistuu vain, jos itse on levännyt ja kunnossa. Minulle seuraava viikonloppu oli kokonaan vapaa työstä.

Työajan puuttuminen on minulle etupäässä etu. Tälläkin viikolla sain nauttia kampaajasta keskellä päivää. Perheeltä monet ilta- ja viikonlopputyöt, retket ja leirit vaativat joustavuutta ja sopeutumiskykyä. Suuri kiitos siitä heille.

Eräs vanha seurakunnan työntekijä sanoi keran, että paras työntekijä on se, jolla ei näytä olevan mitään erikoista tekemistä ja hänellä olisi vain aikaa tapaamilleen ihmisille. Tähän on vielä matkaa ainakin minulla! Maalaisjärjellä ja positiivisella ajattelulla selviää pitkälle, perhe suojelee liialliselta työllä ja onneksi diakonissakaan kalenteriin ei mahdu kuin 24 tuntia!

**Juhani Ormio, kirkkoherra,
Munkkiniemen seurakunta**

Kalenterin avaaminen ajankäytön näkökulmasta

SUNNUNTAI

Ei töitä. Vain iltapuolella rahtasin nuorison kanssa astiat, yli jääneet ruuat ym. Kamat seurakuntatalolle. Itse asiassa olin aika ventti uudenvuodenvastaa-
ntoon jälkeen.

MAANANTAI

Päivystys 10–14. Lounaan jälkeen Johanneksen kirkkoon, missä kummipojan ym. Vihkikeskustelu, pal-

jon väkeä, kivaa. Sieltä virastolle, missä hoidettavia asioita kuten aina niin paljon, että en kauaa viihtynyt. Illalla kirjoitin tätä juttua, jonka lopulta ruttasin. Meni kuitenkin uutisiin asti. Leppoisa päivä. Ilmassa ei enää sellaista hätäilyä ja kiirettä ja asioiden puolitiehen jättämistä kuin syksyllä. Se jo itsessään rauhoittaa pelikenttää, kun saadaan sovittua vapaat ja työvuorot. Kari teki siinä ison urakan.

TIISTAI

Vapaapäivä. Pitkään aamulla sanomalehden kanssa. Näyttelyitä, uimassa. Iltamyöhällä Storyvillessä syynäämässä, miten Keskimäen bändi ja Bergström musisoivat. Tulevat pääsiäisenä kirkkoon. Oikeastaan työtä siis, mutta menihän työpäivän puolellekin.

KESKIVIIKKO

Virastolle kymmeneltä. Monenlaista asiaa ja kävijää. Immu tuli ilahduttamaan, niin että sain viime tingassa häädettyä pois työneuvottelun alkaessa, kahvi jäi juomatta. Melkein kaikki vaksit kipeinä. Vahtimestarit venyvät upeasti hankalissa tilanteissa. Olemme sopineet, että jollei heillä ole järkevää työtä, lähtevät kotiin, kunhan ilmoittavat jos on joku jolle ilmoittaa. Vastineeksi odotan joustavuutta työajoissa ja tehtävissä. Tämä on toiminut kivasti.

Palautteessa muutkin kuin minä kertoivat olleensa joulun jäljiltä sen verran väsähtäneitä, ettei mihinkään ylimääräiseen ponnistukseen ole jaksettu. Hyvä näin. Työneuvottelussa huomattiin, että kevätkauden suunnittelu on jäänyt tekemättä. Siitäkö johtuu sellainen tunne, että asiat kaatuvat syliin? Nyt saatiin sovittua suunnittelupäivä myös pääsiäistä ja kesää varten. Kun suunnittelupäivät ovat kalenterissa, kaikki tuntuu helpommalta, ikään kuin asiat olisivat hansassa.

Lounaan jälkeen meni taas virastosährämisessä pari tuntia, mm. seurakuntaneuvoston kirjeet. Muistin nyt merkitä kalenteriin kaikki kevään esityslistojen lähettämispäivät. Ilta ihana. Sai maata kotona sohvalla, lukea kommentaareja ja tehdä saarnaa, joka valmis sopivasti puoliyöksi.

TORSTAI

Jumalanpalvelus. Kirkolla vielä pikkutöitä, mm. kuusen pois raahaaminen vaksin kanssa. Tämä

ainoa miesvahtimestari on mukavasti piristynyt, kun alettiin antaa vastuullisia tehtäviä ja siivousta vähennettiin. Perheen kanssa loppiaiskonsertissa Finlandia-talossa ja muuta velttousta loppupäivä. Onko tämä vielä jouluväsymystä, kun oli nukahtaa Ravelin aikana?

PERJANTAI

Työpaikalle klo 10, pitkä palaveri kanttorin kanssa ym. Välillä tunti kotona tämä kirjoittamista aloittamassa. Kadulla juttelua visiopäiväalustajan kanssa. Kastetapaaminen. Kolmelta kotiin cappuccinolle. Huomaan miten mukava ja nerokas on Välimeren tapa pitää siestää iltapäivällä. Aivan toisella tavalla jaksaa illalla, ja pitempään. Siesta venähti pitkäksi. Viikon ruokaostokset Vantaalta. Klo 20 kotikäynnillä, 1 tunti matkoineen. (Aikataulukko: kaste keskustelu 30 min., vihkikeskustelu 30 min., hautauskeskustelu 60 min. ja sielunhoitokeskustelu 60 min.) Klo 21.45 puhelu Naantalista, ystävän perheenjäsen isossa leikkauksessa, puhuttiin myös rukouksesta.

LAUANTAI

Leppeä päivä tiedossa. Kalenterissa vain yksi merkintä: kaste, jonka yhteydessä avioliiton siunaaminen. Nuoria valoisia ihmisiä, työn parasta puolta. Siivous kotona. Saarnanvalmistus. Johanneksen kommentaarit jäivät keskiviikolta valmiiksi pöydälle. Joskus sattuu hieman tuuheata, kolmas saarna runsaan viikon sisällä. Mutta pientähän tämä on yksipappisiin seurakuntiin verrattuna. Muuten tämä systeemi on toiminut hyvin, kun lisättiin pappien viikonloppuvapaita. Nyt on yleensä puolet töissä, puolet vapaalla. Aikaisemmin arkityöpäivät pyrkivät venymään mahdottoman pitkiksi kun taas viikonloppuina ei ollut tarpeeksi töitä. Nyt kaikki ovat tyytyväisiä, papit, perheet, seurakunta ja minä kun papit ovat vähän paremmin tavattavissa viikolla. Illalla huomaan, että maanantain jälkeen posti on jäänyt katsomatta. Olkoon, valtaosahan siitä on turhaa.

Saarnaa valmistaessa käy heti ilmi, onko lue-
nut kirjoja vai ei. Tai käynyt leffoissa. Jos on, ajatukset syttyvät helposti, innostuu ja saarnanteosta nauttii. Jos ei, saarnaaminen on kivireen vetämistä.

Kirkon työn problematiikkaa ajankäytön ja jaksamisen näkökulmasta

Näkökulmani yllä olevaan aiheeseen liittyvät vahvasti niihin käsityksiin ja mielikuviiin, joita olen saanut kirkon työstä ja työntekijöistä toimiessani koko 1990-luvun Espoon seurakuntien päätoimisena työnhajaajana. Pohdintojeni taustalla on varmasti myös omakoh-taisia kokemuksia ja havaintoja, työskenneltyäni yh-teensä 15 vuotta ensin keskikokoisen maalaisseurakun-nan (Kangasniemi) ja sitten kahden vähän pienemmän teollisuusseurakunnan (Myllykoski ja Inkeroinen) pappina. Selektiivin, mutta myös länsi-suomalaisuuden, näkökulmia sain sitten sisältäpäin tutkailla seitse-män vuotta, ollessani 1980-luvulla sairaalapappina Halikon ja Salon sairaaloissa.

Seurakuntien palveluksessa olevien ajankäyt-töön ja jaksamiseen liittyvä problematiikka on hyvin moninainen. Ensiksikin seurakun-nat ovat monessa suhteessa varsin erilaisia. Kahta täysin samanlaista seurakuntaa ei Suo-mesta löydy. Työyhteisöjen koko, rakenne, johtaminen, toimintatavat sekä työkuultuuri poik-keavat toisistaan. Kun me kirkon työntekijät suh-taudumme työhömmä ja koemme eri ilmiöt kukin omalla yksilöllisellä tavalla, lieenee mahdotonta sanoa mitään yleispätevää ja kaikkia koskevaa kirkon työntekijöiden ajankäytöstä ja jaksamisesta.

Tästä huolimatta yritän kosketella joitain on-gelmia tuottavia asioita erityisesti seurakuntien hengellistä työtä tekevien maailmassa ja tavassa tehdä työtä.

TEKNISET LAITTEET TYÖN HELPOTTAJANA JA VAUHDITTAJANA

Elämme monella tapaa paradoksien maailmassa. Tämä näkyy muun muassa suhteessamme aikaan. Sanotaan, että kirkolla on aikaa. Samanaikaisesti kirkonkin työntekijät kokevat ja valittavat jatku-vaa kiirettä ja aikapulaa. Tekninen kehitys viimei-sen sadan vuoden aikana luonut lukemattomia hienoja laitteita, jotka säästävät aikaa huimasti: sekä fyysinen liikkuminen paikasta toiseen että tiedonsiirto ovat vauhdittuneet tavalla, josta iso-

vanhempamme eivät osanneet edes uneksia. Näi-den yhä nopeampien liikenneyhteyksien pitäisi merkitä valtavaa ajansäästöä, jonka luulisi koitu-neen sekä työelämän että yksityiselämän onneksi.

Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Jostain käsittä-mättömästä syystä kopiokoneet, faksit, sähköpos-tit, kännykät ynnä muut hienot vempaimet ovat kyllä helpottaneet asioidenhoitoa ja yhteydenpi-toa, mutta kiirettä ne eivät ole poistaneet. Pikem-minkin näyttää käyneen päinvastoin. Mitä nope-ampia laitteita keksitään ja otetaan käyttöön, sitä enemmän ihmisten oletetaan sopeutuvan ja so-peuttavan työnsä niiden rytmiin.

KÄNNYKÄT JA INTERNET

Erityisesti kännykät ja sähköpostit mahdollistavat välittömän tiedonsiirron ja nopean reagoinnin saa-puviin viesteihin. Mutta ne eivät vain mahdollista tällaista nopeaa asioitten hoitoa. Helposti ne myös hokuttelevat tai suorastaan pakottavat aivan uu-denlaiseen työrytmiin.

Välitettävän tiedon määrä kasvaa kasvamistaan ja vastauksia lähetettyyn informaatioon odotetaan usein mahdollisimman pikaisesti. Jos kiireisissä asi-oissa vastauslähetystä kirjeeseen odotettiin vielä pari vuosikymmentä sitten ehkä 4–5 päivän peräs-tä, nykyään sähköpostiin odotetaan vastausta jo samana päivänä, mieluiten heti. Todella kätevää, mutta samalla työtahtia kiristävää!

Edellä kuvattu ei ole todellisuutta vain korkean teknologian firmoissa, vaan myös seurakuntien ja kirkon työmaailmassa muuallakin Suomessa kuin vain täällä kolmoskehän sisäpuolella. Tässäkin näyt-tää käyneen niin, että erinomaiset palvelijat eivät ole pysyneet omassa roolissaan, vaan ovat »pakot-taneet» käyttäjänsä toimimaan tai juoksemaan nii-den ehdoilla. Jo vuosia sitten joku kuvasi nykyajan yleistilannetta: »Täytyy juosta pirun kovaa pysyäk-seen edes paikallaan.» Voi todella kysyä, onko piru mukana parhaimmissakin asioissa ja keksinnöissä täällä syntiinlankeemuksen jälkeisessä maailmassa.

Työnohjaajana kyselen tällaisen kehityksen kes-kellä, miten näin on päässyt tapahtumaan. Olem-meko niin sokaistuneet, ettemme halua nähdä

kehityksen varjopuolia. Mitä tällainen sopeutuminen ilmeisiin epäkohtiin palvelee suomalaisessa työelämässä ja mitä sisäisiä tarpeita se palvelee meissä itsessämme? Olemmeko tässäkin asiassa tahdottomia ja voimattomia pelinappuloita, joiden on mahdotonta valita toisenlaista tietä; tietä, jossa hienot laitteet pääsääntöisesti säästäisivät aikaa ja näin palvelisivat meitä paremmin.

Mielekäs ratkaisu kännyköiden ja sähköpostin mukanaan tuomiin ongelmiin ajankäytön ja kiireen suhteen ei ole se, että sanoudumme irti koko välineistä. Mikäli haluamme palvella seurakuntalaisiamme hyvin, arvostaa yhteistyötä eri tahojen kanssa sekä kunnioittaa työtovereidemme yhteydenottoyrityksiä, emme voi jättää kännykkää suljettuna pöytälaatikkoon tai olla kuuntelematta siinä olevia viestejä. En myöskään pidä kovin mielekkäänä keinona torjua liikaa infoa tai vältellä lisätehtäviä siten, että aavaan työpöydälläni olevan mikron ja sen sähköpostin hyvin harvoin tai satunnaisesti. Rakentavampia keinoja on varmasti olemassa!

PERUSTEHTÄVÄ JA UUDET HAASTEET

Toinen ajankäytön kannalta ambivalentti ja paradoksaalinen asia liittyy siihen, että kirkko ja sen työntekijät kelpaavat taas yhteistyökumppaneiksi kaupunkien, kuntien ja järjestöjen moniin hankkeisiin. Erityisesti diakoniatyöntekijät ovat laman jälkeisessä Suomessa nousseet suureen arvoon sosiaalitoimen täydentäjinä. Monenlainen verkostoituminen ja yhteiset hankkeet eri auttajajärjestöjen kanssa ovat kaupungeissakin tulleet yhä yleisemmiksi.

Myös nuorisotyöntekijöille ja papeille tarjotaan kaikenlaisia tehtäviä monelta eri suunnalta. Kanttorit taisivat kelvata, ainakin maaseudulla, paikkakunnan kuoroille ja musiikinystävälle 1970- ja 1980-luvuillakin, jolloin kirkkoa muuten mollattiin ja työnnettiin sivuraiteelle suomalaisessa yhteiskunnassa.

Elämme kirkossa ja seurakunnissa hyvää ja otollista aikaa, kun yleinen ilmapiiri on muuttunut uskonasioiden suopeammaksi ja myös kirkon työntekijöiden osaamista arvostetaan. Se antaa meille uusia mahdollisuuksia toimia, mikä taas tuottaa sisäistä tyydytystä ja työn iloa.

Toisaalta aikaamme ja voimiamme kysytään

yhä enemmän hankkeisiin, jotka eivät ole keskeisiä ja välttämättömiä kirkon perustehtävän kannalta. Mitä enemmän olemme mukana tällaisissa sinänsä hyödyllisissä projekteissa ja hankkeissa, sitä vähemmän aikaa jää varsinaisen perustehtävän toteuttamiseen. Tämä on osaltaan tuonut lisää kiirettä ja jaksamisen ongelmia niin työtiemeille kuin yksittäisille puurtajillekin.

TYÖN PRIORISOINTI JA RAJAAMINEN

Työnohjauksessa kohtaan usein ihmisiä, jotka näkevät yhdeksi ongelmakseen sen, että omasta jaksamisesta huolehtiminen työtä rajaamalla on varsin vaikeaa. Niin seurakuntalaisten odotuksille kuin omien työtovereitten yhteisille hankkeille on vaikea sanoa »ei». Jos näin on tehnyt, olo on monilla skitso: toisaalta tuntee orastavaa tyytyväisyyttä siitä, että on osannut tai uskaltanut pitää huolta omista tarpeistaan ja vapaa-ajastaan. Mutta mukana seuraa usein myös syyllisyydentunteita siitä, että on aiheuttanut toisille pettymyksen ja epävarmuutta siitä, olenko riittävän hyvä työntekijä, kun en jaksakaan enempää.

Jos työn rajaaminen ja joittenkin yhteistyöhankkeitten torjuminen jää yksityisen työntekijän osalle, hänet on yleensä helppo syyllistää tästä ratkaisusta. Mitään aikaisempaa toimintaahan ei seurakunnissa yleensä saa lopettaa, vaikka uusia hankkeita ja haasteita käynnistettäisiin.

Mielestäni työn rajaaminen torjumalla uusia hankkeita tai lopettamalla vanhoja, aikansa palveluita toimintoja, onnistuu parhaiten, jos sen takana on yhteinen mielipide ja yhteinen päätös. Jos tällaisen ratkaisun tekee työtiimi, johtokunta tai neuvosto, silloin yksityisen työntekijän syyllistäminen tai syyllistytminen ei olekaan yhtä todennäköistä tai yhtä kovaa. Joillekin asioille on seurakunnissakin sanottava yhdessä »ei». Mutta tärkeää on myös yhdessä sanoa joillekin hankkeille »kyllä».

Mielestäni uudet kolmevuotissuunnitelmat antavat hyvän välineen ja rakenteen sekä toiminnan painopisteitten määrittelyyn että myös työn merkittävään rajaamiseen.

OMA OSUUS ONGELMIEN SYNNYSSÄ

Työssä jaksaminen, kiire ja stressi riippuvat hyvin monista eri tekijöistä. Yllä mainitsemieni näkökul-

mien ja tekijöiden lisäksi on aina syytä pysähtyä tarkastelemaan myös omaa osuuttaan vallitsevaan tilanteeseen.

Töitten määrään ja viranhoidon vaatimaan ajankäyttöön vaikuttavat osaltaan sekä työtapamme että oma suhtautumisemme ja omat arvostuksemme eri työtehtäviä kohtaan. Mielekkäät tehtävät eivät vain kuluta aikaamme ja energiaamme, vaan niistä saamme tyydytystä ja uusia voimia.

Omaan tapaamme tehdä työtä vaikuttavat myös psykodynaamiset tekijät. Kaarle Viika on Sielunhoidon käsikirjassa valottanut mielenkiintoisella tavalla suhdettamme työhön mm. persoonallisuuden toiminnallisista funktioista käsin.

Jos yliminä eli superego on hallitsevassa asemassa pääkopassamme, se vaatii meitä tekemään kaikki työmme hyvin. Viika toteaa, että varsin usein työ tulee näin sidotuksi sääntöjen tai esimiehen käskyjen kuuliaiseen noudattamiseen. Tämänlaatuinen ulkopuolista hyväksyntää tarkkaileva suhde ei sääli eikä säästä voimavaroja. Sisäinen käski, vaativa ja arvosteleva yliminä, ei tule koskaan kylläiseksi. Sinun tulee antaa jatkuvaa näyttöä siitä, että olet ahkera ja hyvä työntekijä. — Tuntuuko yhtään tutulta?

Persoonallisuuden toinen eli id-funktio etsii työssäkin sitä, mikä tuntuu hyvältä ja miellyttävältä. Jos tämä funktio on hallitsevassa asemassa persoonassamme, me etsimme työstä ennen kaikkea omaa tyydytystä ja mielihyvää. Mutta silloin me myös edellytämme työltämme näitä tekijöitä. Milloin työ on tällaista, mielihyväpainotteinen työntekijä on innostunut ja antautuu koko sydämeään tehtävilleen. Innostuksensa vallassa hän on valmis tuhlaamaan voimavarojaan aina uupumukseen saakka. Näin hyvältä näyttänyt ominaisuus ja asia muuttuukin ambivalentiksi.

Toisena ongelmana on se, että työntekijän innostus loppuu viimeistään silloin, jos työhön kohdistetaan arvostelua. Kenen huoleksi työyhteisössä jää silloin toiminnan jatkaminen, jos työntekijä lamaantuu tai kun hän etsii jo uutta mielihyvää seuraavasta hankkeesta? Tässä on taas yksi esimerkki yksilöllisen työkulttuurin ongelmallisuudesta ja varjopuolista.

Ego-painotteisessa suhteessa työhön tulee työskentelyn lähtökohdaksi tilanteen ja toiminnan järkevä arviointi. (Tässä tapauksessa ei siis kysymyksessä ole minä-keskeisyys, vaan egolla tarkoite-

taan minän henkistä puolta tai funktiota.) Eri näkökohtien huomioimisessa myös eettinen argumentointi on nyt tärkeää. Työn kannustimena on tällöin oikealla asialla oleminen, jolloin voimavarojen lähteisiin kuuluu sisäinen hyväksyntä. Kriitisetkään kysymykset työn sisällöstä ja painopisteistä eivät silloin masenna ja lamaannuta työntekijää.

Yllä oleva psykodynaaminen näkökulma voinee osaltaan auttaa meitä paremmin ymmärtämään sekä omaa että työtovereidemme työtapaa. Todetakoon samalla, että työyhteisön kannalta ei ole pelkästään huono asia, että sieltä löytyy kaikkia näitä tyyppejä. Ehkä myös huomaat, että itsessäsi-kin vaikuttaa toisinaan vahvimmin mielihyvää janoava id-funktio, toisinaan taas superego!

TYÖN ULKOPUOLISET ELÄMÄN KUORMITTAJAT

Jatkuvan paineen ja kiireen tuntu viranhoidossa ei läheskään aina johdu pelkästään siitä työstä, josta meille palkkaa maksetaan. Mitä enemmän meillä elämässämme on viran ulkopuolella olevia muita velvollisuuksia ja töitä, sitä ymmärrettävämpää on se, että myös työssä voi olla jatkuva kiireen tuntu. Tämän luulisi olevan itsestään selvä asia. Työnohjaajana olen kuitenkin huomannut, että näin ei läheskään aina ole.

Ilman pysähtymistä ja elämän kokonaisuormituksen pohtimista jonkun toisen kanssa emme ehkä huomaa, että tässä on jotain liikaa. Avuksi voisi olla systemaattinen kaikkien tehtävien ja toimintojen, ei vain viranhoidon kuluviin, kirjaaminen paperille parin viikon ajalta. Niiden näkeminen yhdellä kertaa voisi selkeyttää mielikuvaamme siitä, mihin oikein aikaamme käytämme ja kuinka suuri on kokonaisuormituksemme.

Tosiasioiden havaitseminen ja tunnustaminen ovat edellytyksiä tilanteen korjaamiselle. Jos velvoitteita ja haasteita on selvästi liikaa, priorisointia tulee tapahtua muuallakin kuin vain työn maailmassa. Jaksamisen kannalta on kuitenkin tärkeää, että poisraajamista ei tapahdu niissä asioissa, jotka ovat henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kannalta keskeisiä elementtejä.

Kirjoittaja on Espoon seurakuntien työnohjaaja.

MARKO HEUSALA

Kiire

Kiire on jokaiselle tuttu käsite ja sitä ilman ei voi elää. Sana kiire herättää hyvin paljon kysymyksiä ja intohimoja. Meillä jokaisella on varsinkin joulun alla kova kiire, töitä piisaa yllin kyllin. Työkokouksissa jokaisen kalenteri on täysi ja hommaa piisaa. Aikaa ei pahemmin jää luovaan lörvintaan.

Monelle meistä ovat tuttuja ylipitkät työpäivät ja pitämättömät vapaat. Monesti kuulee kehuskeluita siitä, että kun taas on tullut tehtyä töitä kolme viikkoa yhtä soittoa ja yhtään ei ole ehtinyt pitää vapaata. Itse ainakin voin syyllistyä moiseen. Työyhteisöme ei välttämättä edes kyseenalaista pitämättömien vapaiden politiikkaa, vaan protestanttisen työetiikan mukaisesti jokaiseen paikkaan on ratkettava ja mitä enemmän tekee töitä, aina parempi. Ongelmana tässä on työyhteisön kirjoittamaton, sanaton sopimus, että hommia on paiskottava vaikka taju lähtisi. Kyseessä on siis sanaton sopimus, että töitä tehdään tukka putkella. Ihannoitua on se, että on kiire ja kiireen voi osoittaa täydellä kalenterilla ja kertomuksella pitämättömistä vapaista.

Työyhteisö voisi myöskin purkaa kyseisen kiireen sopimuksen ja ihannoinnin. Työyhteisö voisikin pitää hyveenään hyvää työnsuunnittelua, missä vapaa-päivät on ennalta merkattu kalenteriin tai hyveenään sitä, että työpäivät eivät venyisi loputtoman pitkiksi. Sanattomat tai sanalliset sopimukset voi aina purkaa ja laatia tilalle vielä paremmat versiot.

Luther puhui erilaisista viroista. Oli perheemännän virka, pyövelin homma, papin virka ja niin edespäin. Jokaista virkaa tuli hoitaa kunnolla. Viran hoidosta on vastuussa Lutherin mukaan Jumalalle. Monesti me ajattelemme, että se viran hoito on sitä tekemistä, mistä saamme palkkamme, mutta Luther nostaa esiin myös muut virat, kuten vanhempana olemisen jne. Myös nämä virat tulee hoitaa, eikä ainoastaan diakonin, papin tai kanttorin virkaa.

Myös meidän perheemme ja läheisemme tarvitsevat oman huomionsa, läsnäolonsa. Lutherin mu-

kaan isinä, äiteinä, tyttärinä, poikina ystävinä ja ties minä muina, meillä on kunniakas virkatehtävä hoidettavana.

Mielestäni kiireen kyseenalaistaminen on tämän hetken yksi tärkeimmistä tehtävistä. Yhteiskunta kokonaisuudessaan on mennyt mukaan kiireen ja tehokkuuden vaatimuksiin huolestuttavien seurauksin. Ihmiset palavat loppuun, parisuhteet hajoavat, lapset kasvavat ilman kokemusta vanhempiensa läsnäolosta ja ties mitä muuta monenmoista ongelmaa.

Helppo vastaus kiireen ja tehokkuuden vaatimuksiin on ajan ilmapiiiri ja meihin kohdistuvat vaatimukset. Kuitenkin minä itse laadin työaika- tauluni, sanon ei tai kyllä minulle esitettyihin pyyntöihin. Perinteinen sanonta kuuluu; sitä saa mitä tilaa. Jos en suunnittele työtäni tai priorisoi asiakaskontaktejani, niin kiire ja stressi painaa päälle, mutta tämäkin voi olla vielä liian helppo selitys miksi meillä on kiire eikä aikaa riitä muuhun kuin työhön.

Ehkä tärkeintä olisi pysähtyä kysymään itseltään, mihin minä kiirettä oikein tarvitsen. Jos se on muiden hyväksynnän hakemiseen, niin voin lohduttaa itseäni, sillä että koskaan en tee työtä tarpeeksi, jotta saisin muiden hyväksynnän. Tarvitsenko kiirettä pään sisäisen metelin peittämiseen? Oma tiedostamaton maailmani on niin karmaiseva, että parhaiten saan sen pois mielestäni tekemällä töitä rajusti. Vai onko kyse jostain suuruudenhulluudesta, että minulla on käsissänni ratkaisu kaikkiin maailman ongelmiin?

Luterilainen kirkko opettaa armosta, jota ei ansaita töin ja toimin. Miksi meille tuntuu olevan jostain syystä paljon helpompaa tehdä edes jotain sen eteen, että saisimme armon, hyväksynnän. Miksi kirkon työntekijöinä armahdamme kaikkia muita paitsi itseämme.

Kirjoittaja työskentelee Vantaan seurakuntien Diakoniakeskuksessa vastuualueenaan näkövammaistyö. Kirjoitus on alustus näkövammaistyöstä Kuntokalliassa 29.11.1999.

VUOROTTELUVAPAA — IRTIOTTO OMASTA TYÖSTÄ

*»Työ kulkee mukana
kuin ihokas
se herättää yöllä*

*mihin panet huolet
jos yössä ei ole jakajaa»*

–Mikko Juhani Metsänen–

Erilaiset vaihtoehdot irrottautua omasta työstä ovat onneksi viime vuosina kasvaneet ja niiden käyttö myös. Omalle työhistoriallani on seuraavanlainen kehityskaari: valmistuin 1977 seurakuntakuraattoriksi, suoritin siviilipalveluksen, päädyin Lahteen ensimmäiseen diakonian virkaani syksyllä 1978, sieltä Nastolaan ja lopulta Hämeenlinnaan diakoniasihteeriksi 1985 vuoden alusta.

Ainoat katkokset omissa työtehtävissäni ovat olleet loma-ajat ja lyhyt virkavapaus, jolloin hoidin kirkon Palvelevan puhelimen sihteerin tehtäviä Helsingissä. Ajatuksissani olen kyllä ollut pois-
sa työstä ja miettinyt erilaisia tapoja ottaa etäisyyttä työhön. Työssä ovat pitäneet kiinni taloudelliset seikat. Ei ole ollut varaa jäädä pois esim. pelkälle virkavapaalle ja terveenä olen saanut olla, joten sitäkään kautta ei ole tullut pidempiä poissaoloja.

Omissa haaveissani olen myös monta kertaa rakentanut taloa, vanhoja olen ehtinyt korjata useampia, mutta että tehdä uusi, siinä sitä vasta jotakin. Niinpä olin jokin aika sitten Kirkon perheasiankeskuksen järjestämällä kaksivuotisessa Nlp-koulutuksessa. Siellä teimme ihan pienen harjoituksen, jossa käsiteltiin jotain omaa toteutumaton-
ta haavetta. Itse valitsin haaveeni — uuden talon rakentaminen. Tämä tapahtui toukokuussa 1998. Uskokaa tai älkää, saman vuoden lokakuussa alkoi tapahtua: ostimme tontin, aloin miettiä piirustuksia, lupia, porauksia ja itse rakentamisvaihtetta. Sen tiesin, että työssä ollessa en halua rakentaa, olen kuullut siitä niin monta epäonnistunutta tarinaa. Tiesin, että haluan olla sen ajan poissa töistä, olla paikalla ja myös itse osallistua rakentamiseen. Se oli uudenlainen haaste. Haaste tehdä fyysistä työtä.

Näin astui kuvaan mukaan vuorotteluvapaa ja itselläni totaalinen poissaolo omista työtehtävistä tekemässä jotain sellaista missä sielu ja henki saisivat levätä ja ruumis väsyä ja kunto kohentua. Vaikka olin pois hyvin lyhyen ajan noin 4,5 kuukautta, merkitsi se minulle erittäin paljon. Ensinnäkin pääsin keskittymään mielipuuhaani: tekemään puusta jotain, sain olla luonnon keskellä, sain olla ajattelematta ihmisten ongelmia ja välttämättömiä kysymyksiä, sain olla tekemisissä duunareitten kanssa, jotka ovat oman alansa ammattilaisia.

Kun olen jälkeempäin miettinyt omaa kokemustani vuorotteluvapaasta, niin näen tärkeimpänä asiana etäisyyden saamisen omiin tehtäviin. Vaikka työasioita ei ajatellut rakentamisen keskellä, työskenteli alitajunta silti kaiken aikaa uudistaen omaa ajattelua ja suhdetta työhön. Havaitsin mm. sen, miten monipuolista ja vaihtelevaa diakoniatyö on. Olen nyt osannut nauttia siitä puolesta erityisen paljon. Sitten realisoitui oman työyhteisön ongelmat, joista oli tehnyt suurempia kuin olisi ollut aihetta. Niinhän usein toteutuu sanonta: »Suutarin lapsilla ei ole kenkiä». Samalla tajusin sen, että omaan työhön pesiytyy myös helposti hyvin pieniinkin puutteisiin huomion kiinnittäminen. Tajusin, että monilla muilla aloilla, on huomattavasti heikommin työsuhteasiat, erilaiset etuisuudet, työskentelyolosuhteet ja mahdollisuus vaikuttaa omaan työrytmiin ja työn painopisteisiin. Muualla sanelevat helposti pelkät taloudelliset seikat

Mielestäni jokaisen tulisi jollain tavoin saada mahdollisuus tai järjestää asiat niin, että voisi saada etäisyyttä omaan työhönsä muutamia kertoja oman työkaarensa aikana. Jokainen itse tietää, mikä hänelle on mielekkäintä tekemistä. Itselleni tärkeintä oli olla tuo vuorotteluaika totaalisesti pois omista tehtävistä. Olin sopinut sen myös sisäisesti itseni kanssa. Tiesin, että tehtävät tulevat hoidetuiksi minusta riippumatta, en ole korvaamaton.

*Kirjoittaja on Hämeenlinnan seurakuntien
diakoniasihteer.*

Vastauksia ja kysymyksiä Antti Hyryn uudessa romaanissa

On kiintoisaa ajatella, että Antti Hyry sai kirjallisuuden valtionpalkinnon 1960-luvulla neljä kertaa. Tuolla vuosikymmenellä, jolloin kirjallisen maailman ja muunkin yhteiskunnan suuntaukset etenivät kovaa vauhtia toiseen suuntaan kuin se maailma, jota Antti Hyry kirjoissaan kuvaa. 1960-luvun kirjoissa Antti Hyry kuvaa kasvavan lapsen silmin rantapohjalaisen maalaiskylän elämää, lasten leikkejä ja koulunkäyntejä, aikuisten puheita ja töitä, seuroissakäyntejä, syntien anteeksipyytämistä. Kuvauksensa hän tavoitti vähin elein koskettavaa syvyyttä, joka on puhutellut monia.

Uusin Aitta-romaanii alkaa ja päättyy runoon, jotka toimivat ikään kuin ovena. Mieleen tulee väistämättä aitan ovi, joka avataan ja viimein suljetaan. Epilogi-runo varsinkin on erityisen kaunis. Prologin runo, joka avaa oven aittaan kuuluu:

*Kenen silmissä aurinko laskeutuu
Meren päällä punertaa lumi,
Vieläkö minun.*

*Ilman ihmisen mieltä
Kuolee meren jää
Ja katoaa punertava aurinko.»*

Runo tuntuu vastaukselta kysyjälle. Kaikkein vahvimmatkin asiat, meren jää ja punertava aurinko saavat sittenkin merkityksensä siitä, että hauras ihminen tuntee niiden arvon, pysähtyy ajattelemaan niitä, puntaroi niiden merkitystä. Niin kauan kuin ihmisen mieli etsii niiden kauneutta, toivorikkaasti suuntautuu tulevaisuuteen, alkaa puuhailla ja tehdä työtä, niin kauan

maailma ylipäättään on kohdallaan. Siksi kauniin vanhan aitan siirto joitakin kymmeniä kilometrejä pois vanhalta sijaltaan voi olla mielekäs teko siinä missä jokin muukin samaan aikaan tapahtunut.

Antti Hyryn monissa kirjoissa arkisten töiden tekeminen on samalla kertaa välttämätöntä, ihmisen osaan kuuluvaa ja toisaalta kuitenkin vaikeaa, epävarmaa ja raskasta. Työtä ilman muuta on tehtävä, mutta mitä? Maalla, lapsuuden aikana maanviljelys ja karjanhoito kuuluivat elämään sen suurena, myönteisenä ja itsestään selvänä, kaiken turvan antavana kehyksenä ja sisältönä. Muistot, tunnelmat, tuoksut tästä työstä ovat keskeinen osa lapsuuden syvyyttä, josta koko elämän ajan on ollut ammennettavaa. Kun nuori Antti sitten itse irtautuu tuosta elämänpäästä ja valmistuu heikkovirtainsinööriksi hän tekee ratkaisun, johon hän useissa haastatteluisissa on itse palannut ja viittannut; hän ei menekään palkkatyöhön. Hän oli vuonna 1958 jo kirjoittanut tekstejä, jotka hän oli saanut julkaisua ja jotka hänestä itsestäänkin tuntuivat hyviltä. Hän alkoi kirjoittaa. Kirjoittaessaan hän pysyi lähellä maaseudun oikeaa työtä, loputonta rakentamista, kaikkea sitä, johon lapsuudessa ja nuoruudessa oli päässyt sisälle.

Aitta-romaanissa työnkuvaus vuorottelee tiheästi luonnon tarkkailun ja muistoista nousevien kuvien ja tunteiden kanssa. Hyryllä muistojen tuleminen nykyisyyteen on suurempaa kuin vaikkapa Marcel Proustilla. Voi ajatella, että Proustilla muistojen valinta ja muuntumisprosessi kaventaa menneisyyden ja nyky-

kyisyyden kuilua monesti huomattomaksi. Hyryllä puolestaan erottava kuilu säilyy. Hänelläkin kaikki kuitenkin lepää niiden varassa, kaikki tulee sieltä, lapsuuden syvyydestä ja sen hetkittäisestä, nyt vaikeasti tavoitettavasta tunnelmasta.

Pysähtyminen muistamaan, pysähtyminen miettimään ajan liikettä, pysähtyminen näkemään luonnon tapahtumia on keskeinen elämänmuoto, jota ei saa kadottaa. Tähän liittyy kirjassa yllättävän avoin, paljastavakin kohta. Kirjailija pohtii ominaislaatuun, sitä jota mm. Auli Viikari on nimittänyt eksistenssitietoisuudeksi.

»Nyt rupeaa taas tuntumaan joltakin. Upposin tuossa heinäkuun aikana jonkinlaiseen toimeliaisuuden suohon. Mikä minä olen katsomaan kaikkea ja ihmettelemään, mutta kuka sitten, kuka muukaan, onko meitä muita.»

Tuota ominaislaatua on varjeltava. Loputon työ rakentamisessa ja kalastuksessa ja muussa touhussa on toisaalta kovin mieluista, mutta toisaalta se voi viedä niin, että ilman pysähtymistä mikään ei enää tunnukaan mitään. Silloin maailma on vaarassa suistua raiteiltaan. Lause »Nyt rupeaa taas tuntumaan joltakin», on tässä mielessä tärkeä lause. Se puhuu sen puolesta, että niin hänellä kuin kaikilla on lupa etsiä ja löytää ominaislaatusensa perustasta keskeisin ja varjeltava sitä, sillä sen varaan voi rakentaa paljon.

Työnkuvaus on ilmavaa, parempaa kuin ehkä koskaan. Työnkuvaukseen lomittuvat jutut, jotka ovat liittyneet alusta lähtien vanhoihin työssä sattui-

TYÖYHTEISÖN TYÖ YHTEISTYÖKSI

neisiin tapauksiin, perhe-elämään, viranomaisiin. Jutut ovat elimellinen osa työkuultuuria mutta myös koko sitä lestadiolaisen yhteisön kulttuuria, jossa kirjailija on kasvanut.

Juttuja tärkeämpiä ovat ne jaksot, joissa luonnon pienet ja suuret tapahtumat tulevat tajuntaan, pysähdyttävät hetkeksi tai tuovat mieleen kaukaisen muiston ja tunteen jostakin tärkeästä ja oikeasta, jota ei enää tahdo tavoittaa. Luonto on aina luotettava ja totuudellinen, aikojen vaihtuessa, ihmisten vaihtuessa. Paikoittain teksti näissä yhteyksissä onkin runoa vahvoin vertauskuvin. Viimeisellä sivulla elämän, rakentamisen ja luonnon yhteys tiivistyy tekstissä runoksi: »Ihmisen lapsi kun syntyy, salvokset lokahtavat paikoilleen. Aikaisemmin tehty ja käännettykin. Kuin päivän hohdava korento ja jonkin aikaa leppäta kaislikon päällä.»

Epilogiruno on ihmeen kaunis.

Sen viisi viimeistä säettä kuuluvat:

»Tuulee pimeältä mereltä,

Punainen kuu

Veneen mallinen

Hohtaa kaukana aalloilla

Ja uppooa kohta.»

Ihmetellen pysähtyy ajattelemaan, onko se totta, että suomen kieli ilmaisee noin kauniisti yhteyden veteen, alkuelementtiin. Kun säkeitä lukee hiljaa itsekseen useita kertoja peräkkäin tulee mieleen soutaminen. Tuota pientä runoa lukiessa tulee musiikista mieleen etsimättä toinen pieni helmi, Mozartin Ave Verum Corpus. Samalla tavoin kuin sitäkin voi näitä säkeitä vain ihmetellen käännellä mielessään ja käsissään. Katsella ja ihmetellä.

Hannu Haverinen

» Ihmisellä on oikeus kehittyä. Ihmisellä on oikeus näyttää mihin pystyy. Molemmat oikeudet murskaantuvat organisaatiossa, jossa teot ja toimet eivät ole avoimia ja joka salaa eikä puhu.»

Työpaikan on moni meistä vielä voinut valita ja tulla valituksi normaalilla hakumenettelyllä. Lähimmän työryhmän, työkavereiden valinta ei enää ole omassa vallassa. Jos toimivaa avioliittoa sanotaan Jumalan ihmeeksi, niin voisi sanoa toimivasta työyhteisöstäkin.

Työyhteisömme, Vantaan seurakuntayhtymän diakoniakeskus, koostuu erilaisia diakonia- ja yhteiskunnallisen työn osa-alueita tekevistä, erilaisen koulutuspohjan omaavista työntekijöistä, papeista, diakoniatyöntekijöistä, työhön yhteiskunnan sektorilta pätevöityneistä ja toimistosihiteeristä.

Teemme työtä, joka kokemuksemme ja Per Lindbladin tutkimuksen mukaan on kyllä arvostettua, mutta vaikeasti hallittavaa. Työtehtävien määrä, niiden erilaisuuden laaja skaala sekä jatkuva pyrkimys ja velvoite hakea se tehtävä, jota muut yhteiskunnassa eivät hoida, ei tahdo antaa aikaa pysähtymiselle, työn tarkastelulle.

Työtiiminä olemme tehtävissämme monella tapaa tekemisissä epävarmuuden kanssa; ei ole tarkkaa tietoa, ei edelläkävijöitä, ei kokemuksia. Tästä seuraa, että ihan yksinkertaisiakin asioita, työmääriä, aikatauluja jne. voi olla vaikea arvioida. Kun työ on yhtä aikaa sekä haastavaa, että kuormittavaa, on tärkeää, että työyhteisö toimii. Pitää olla tilaa työntekijöiden erilaisuudelle ja kykyä erilaisuuden hyödyntämiseen. Työyhteisö ei voi toimia tunteen ja vaistojen varassa, vaan toiminnan tulee pohjata harkintaan ja jatkuvaan valintaan. Yksilötasolla itsenäisyys ja riippumattomuus ovat välttämättömiä, mutta työyhteisön toimivuus edellyttää myös tarvetta oikeanlaiseen keskinäiseen riippuvuuteen ja tarvitsevuuteen. Terveessä yhteistyössä yksilö ei häviä vaan hänen merkityksensä itse asiassa korostuu. Tärkeää on tajuta mitä merkitsee olla yhdessä ja erikseen vastuussa asioista. Tiimin etu tulee muistaa, mutta on vaarallista »uhrautua» hyvän yhteishengen säilyttämiseksi. Vaikka yhdessä tekeminen on sopimista, neuvottelemista, joutamista, ei lopputuloksen kannalta ole lainkaan samantekevää kuka joustaa ja millä perusteella!

Työyhteisömme ja sen osana tiimimme on ollut mukana työyhteisökoulutuksessa — tiimivalmennuksessa, parin vuoden ajan. Koko suuri työyhteisö on pohtinut yhteisiä arvoja ja päämääriä työlle sekä

keskinäisen kanssakäymisen pelisääntöjä. Olemme arvioittaneet itsemme pariin otteeseen työtovereilamme ja saaneet verrata omaa arviota itsestä työntekijänä ja työtoverina toisten nimettöminä antamiin, kouluttajan yhteen vetämiin arvioihin. Rankkaa, mielenkiintoista, antoisaa, mutta myös hajottavaa, ellei tiimi kykene yhdessä käsittelemään ja käyttämään tuloksia hyväkseen. Kyky vastaanottaa palautetta, arvioida sitä ja tehdä johtopäätöksiä tarpeen mukaan on edellytys kehitykselle.

Tiimikoulutuksen koen kulkeneen taustalla oman tiimimme hakiessa työskentelytapansa organisaatiomuutoksen, työntekijävaihdosten ja johtajuuden muutosten keskellä. Kahden vuoden aikana meillä on haettu tapaa toimia tiiminä. Olemme kokeilleet harvoin kokoontuvaa tiimiä, kokousten koettiin välillä olevan turhauttavia. Päädyimme kuitenkin tiiviimpään palaveritahtiin, joka toinen viikko, mutta palaverin sisältöä muokattiin. Nyt kaksituntisemme koostuu tunnin osiosta, johon jokainen tuo tiedotettavat asiat / työn ongelmia / omaa tilannettaan tarpeen mukaan. Toinen tunti käytetään pohtien yhteisesti sovittua teemaa, mm. vapaaehtoisten koulutusta, periaatteita leirimaksuille tai sitten kutsumme kokouksemme eri yhteistyötahojen edustajia kertomaan työstään ja tutustumaan meihin ja tehtäviimme. Löytämämme käytäntö tuntuu toimivalta.

Uutena alueena edessämme on vanhojen johtosääntöjen tarkistus ja uudistaminen tätä päivää vastaaviksi. Sen rinnalla suunnitelmissa on aloittaa käytäntö, jossa jokainen vuorollaan tuo tiimiin pohdittavaksi oman työnsä sisältöä. Ajatuksena meillä on tätä aloittaessamme, yhdessä tehtäviä tarkastelemalla saavuttaa kolme asiaa. Tiimi voi näin 1) paremmin tukea työntekijää työn suunnittelussa, 2) jossain määrin olla apuna toteutuksessa ja 3) auttaa myös työn rajaamisessa.

Olemme lähteneet liikkeelle perustehtävästämme, siitä mikä meitä kaikkia yhdistää, sekä siitä mikä kullekin työalalle on täysin omaa. Yhteisen identiteetin löytäminen on suunnittelun ydin. Kulakin on näin mahdollisuus paremmin hahmottaa oma osansa kokonaisuudesta. Peruskysymyksiksemme työyhteisönä ajattelen seuraavat:

- mitä tehdään
- mitä halutaan tehdä
- mitä pitäisi tehdä
- miten saadaan kaikki mukaan
- mitä on saavutettu / seuranta

Kun tällaiseen työhön lähdetään, saavutetaan sitoutumista niin työhön kuin työyhteisöön. Mutta hyväksyttävä on sekin, että kaikki ei aina edisty suunnitelmien mukaan ja joka tapauksessa, lähes aina, hitaammin kuin luultiin.

Lyhty käteen ja etsimään, sinua, minua ja yhteistyötä.

Kirjoittaja on Vantaan seurakuntayhtymän diakoniakeskuksen diakoniasihtööri.

SEPPO HÄKKINEN

MINKÄ TEEMME TULEVAISUUDESSA ENTISELLÄ TAVALLA JA MINKÄ TOISIN?

»Muutos ei ole vain uuden helmen pulpahdamista vanhan tilalle ajan helminauhas-
sa, vaan helmiä sataa päällemme yhä suurempina ryöpsähdyksinä.» Näin nykyajasta ja kohta päättyvästä vuosikymmenestä toteaa filosofian tohtori **Antti Hautamäki**. Modernia aikakautta on kuvattu kiihtyvän muutoksen ja tihentyvän ajan käsitteillä. Nykyajalle on ominaista jatkuva muutos, uuden herkeämätön virtaaminen.

Kirkkona olemme joutuneet kohtaamaan toimintaympäristön nopean muutoksen, mutta myös pyrkinet muuttumaan kirkkona. Uudistusten tahti on välillä tuntunut hengästyttävältä.

Kysymys »Minkä teemme tulevaisuudessa entisellä tavalla ja minkä toisin?» on hyvin ajankohtainen. Keskustelun pohjaksi otan kolme teesiä, jotka liikkuvat varsin yleisellä tasolla. Ne eivät pyri olemaan mikään täydellinen analyysi työmme muutostarpeista, vaan pikemmin virikkeenä jokaisen omaan pohdiskeluun pappisvirkansa hoitamisessa.

I. PRIORISOINTI ON VÄLTÄMÄTTÖMYYS

Seurakunnan työ ei tekemällä lopu. Sen on varmasti jokainen pappi havainnut, joskus liiankin tuskallisella tavalla. Kirkolla on jatkuvasti edessään uusia ja useimmiten myös hyvin tärkeitä haasteita, joihin sen odotetaan vastaavan. Tällöin on pakko pohtia, mitä ylipäänsä teemme.

Seurakunnassa ei jouduta rajaamaan seurakunnan toteutuksen ulkopuolelle vain sellaista, mikä ei kuulu seurakunnan tehtävään, vaan joudutaan rajoittamaan sitäkin, mikä kuuluisi seurakunnan tehtäviin. Törmäämme väistämättä yhteen tämän vuosikymmen muotikäsitteeseen, priorisointiin. Tämä on välttämätöntä myös työntekijän jaksamisen kannalta.

Millaisilla kriteereillä tätä priorisointia sitten tehdään? Miten rajata seurakunnan tehtäväkenttää tai painottaa papin työtä keskeisimpään ja tärkeimpään?

Tätä kysymystä on seurakunnissa pyritty ratkaisemaan eri tavalla. Yksi mahdollisuus on asettaa kahdenlaisia prioriteetteja: sanomasta nousevat pri-

oriteetit ja toiminnan kattavuudesta nousevat prioriteetit. Ensimmäisellä kriteerillä keskeisiksi nousevat jumalanpalvelus ja kirkolliset toimitukset, lähetys, diakonia laajasti ymmärrettynä ja kasvat. Toisesta kriteeristä korostuvat erityisesti kirkolliset toimitukset, rippikoulu ja jumalanpalvelus.

2. PAINOPISTEASETELUN TULEE LÄHTEÄ SEURAKUNNAN PERUSTEHTÄVÄSTÄ KÄSIN

Uusi toiminta- ja taloussuunnittelu korostaa sitä, kuinka tärkeää on jokaisessa seurakunnassa löytää ja hahmottaa perustehtävä. Sen pohjalta voidaan sitten arvioida kaikkea muuta toimintaa, sitä, mitä tulee tehdä toisin kuin ennen ja missä vanha on uutta parempi. Tällöin voidaan välttää se sudenkuoppa, että toimintaa tarkastellaan vain organisaation tai työyhteisön näkökulmasta.

Seurakunnassa tarvitaan oikeaa asiakaslähtöisyyttä. Se ei tarkoita sitä, että kuunnellaan pelkästään jäsenten toiveita ja toimitaan vain sen mukaan. Kyse ei myöskään ole kirkon sanoman ja toiminnan muuttamisesta esimerkiksi vain helposti pureskeltavaksi viihteeksi. Se tarkoittaa pohdintaa siitä, mitä sellaista kirkko pystyy tarjoamaan, jota ihmiset siltä tarvitsevat ja jota muut eivät pysty heille tarjoamaan.

Edellytyksenä oikeanlaiselle joustavuudelle ja kehittymiselle on se, että kirkko pystyy määrittelemään toimintansa ja tavoitteidensa ytimen seurakuntalaisten näkökulmasta. Siltä pohjalta se pystyy miettimään, millaisessa muodossa ja miten viestien tämä ydin parhaiten välittyisi kirkon erilaisille seurakuntalaisten ryhmille. Tarvitaan siis suunnittelua strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla.

3. PAPISTON AMMATTITAITO KÄYTTÖÖN!

Kun pohditaan, mitä tulisi tulevaisuudessa tehdä entisellä tavalla ja mitä toisin, papisto on tässä

keskeinen voimavara. Meillä on kirkossamme hyvin koulutettu, motivoitunut ja työhönsä sitoutunut papisto. Sen tulisi myös itse ymmärtää tämä. Pappisidentiteetin ja papiston kollegiaalisuuden vahvistamiseen olisi syytä paneutua kirkossamme nykyistä voimakkaammin.

Asemansa ja koulutuksensa vuoksi papisto on avainasemassa, kun seurakunnan toimintaa arvioidaan ja kehitetään.

Kokemukseni mukaan — ja luulenpa että myös monen muun kokemus on sama — erilaisten kokouksissa, neuvotteluissa, palavereissa ja työryhmissä istumisen aika on kasvanut merkittävästi työssämme. Niillä on oma paikkansa viranhoidossamme; ilman suunnittelua ja neuvotteluja ei esimerkiksi edellisissä teeseissäni esille nostamiani asioita voi toteuttaa.

Mutta silti kysymykseni on se, että olemmeko me liikaa »toimistoituneet»? Onko tämä kehitys vienyt meitä papistona entistä enemmän kohti virkamiesmäisyyttä? Onko seurakuntalaisten kohtaaminen työssämme lisääntynyt vai vähentynyt esimerkiksi viimeisen vuosikymmenen aikana? Onko papiston ammattitaito ja vahvuudet nyt oikeassa käytössä?

Erityisesti kirkkomme ydintoimintojen, kuten esimerkiksi edessämme olevien jumalanpalvelusudistuksen, kirkollisten toimitusten kehittämisen sekä katekismus- ja rippikoulu-uudistuksen osalta pappien teologinen asiantuntemus, käytännön tietämys ja ammattitaito on seurakunnan voimavara. Sitä ei tule kätkeä vakan alle piiloon, vaan ottaa rohkeasti käyttöön.

Kirjoittaja on Heinolan maaseurakunnan kappalainen, Mikkelin tuomiokapitulin pappisasessori. Kirjoitus on lyhennelmä alustuksesta, joka pidettiin Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan piispantarkastukseen liittyneessä papiston neuvottelussa marraskuussa 1999.

Cruxin internetversio on osoitteessa
<http://www.evl.fi/jst/pappisliitto>

Jäsentietojen muutosilmoitus Diakoniatyöntekijöiden liiton jäsenille!

☐ Osoitteen/nimenmuutos   ☐ Jäsenlajin muutos   ☐ Eroilmoitus

Henkilötunnus _____

Sukunimi _____ Ent. nimi _____

Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinro _____

Postitoimipaikka _____

Puhelin/koti _____ Puhelin/työ _____ Muu puhelin _____

Työnantaja _____

☐ Tarvitsen valtakirjan (Työnantaja vaihtunut)

☐ Varsinainen jäsen

☐ Virka-, ☐ opinto- tai ☐ hoitovapaalla ajalla: ____/____20____–____/____20____

☐ Muu jäsen   ☐ Työtön   ☐ Opiskelijajäsen   ☐ Jään eläkkeelle

Muutos voimassa alkaen ____/____20____

Palauta liiton toimistoon osoitteella: **Rautatieläisenk. 6, 00520 Helsinki**
tai Fax (09) 877 7397,

Jäsentietojen muutosilmoitus Pappisliiton jäsenille!

Nimi (tekstaten) _____

Henkilötunnus _____

ILMOITAN SEURAAVAT MUUTOSTIEDOT (Rasti ruutuun):

☐ Uusi osoitteeni on _____
lähiosoite

läh tien _____ postinumero ja postitoimipaikka

☐ Virkani on vaihtunut. Uusi virkani on: _____

☐ Olen äitiyslomalla/hoitovapaalla   Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Olen virkavapaalla   Mistä lähtien? _____
Mihin asti? _____

☐ Siirryn eläkkeelle   Milloin? _____

Lähetä muutosilmoituslomake Pappisliiton toimistoon osoitteella (tällöin liitto maksaa postituskulut, ts. et tarvitse postimerkkiä):

Suomen kirkon pappisliitto r.y.
Vastauslähetys/sopimus 00520/00139
Rautatieläisenkatu 6, 00520 HELSINKI

Kanttori-urkuriliitolle

Me allekirjoittaneet konservatoriossa kolmevuotisen alimman asteen tutkintoon johtavan koulutuksen suorittaneet kanttorit tiedustelemme mihin toimenpiteisiin Kanttori-urkuriliitto aikoo ryhtyä nostaakseen alimman asteen kanttorin palkkauksen tasolle, joka paremmin vastaisi nykyistä konservatorioissa annettavaa koulutusta?

Kirkossamme tällä hetkellä käytössä oleva virkajärjestelmä edellyttää kanttorin C-viran haltijalta alimman asteen tutkintoa ts. edellä mainittua konservatoriokoulutusta tai esimerkiksi poikkeuskoulutusteitse hankittua muodollista pätevyyttä.

Me allekirjoittaneet toteamme, että nykyinen konservatorioissa annettava alimman asteen koulutus on sekä laajuudeltaan että sisällöltään niin kattava, että sen suorittaneille tulisi maksaa nykyistä palkkaluokitusta H 25–H 27 (käytännössä H 25) korkeampaa palkkaa. Asiallinen korotus olisi mielestämme 3–4 palkkaluokkaa.

Alimman asteen kanttorien koulutuksessa on siis tapahtunut radikaali uudistus parempaan päin. Kuitenkaan palkkaus ei ole tätä koulutuksellista kehitystä seurannut juuri lainkaan. Tämä on mielestämme väärin ja kannammekin huolta siitä, että Kanttori-urkuriliitto ei ole tähän epäkohtaan puuttanut millään tavalla. Ainakin jäsenistöä ei mahdollisista toimenpiteistä ole mitenkään informoitu.

Alimman asteen kanttorit ovat kasvava jäsenryhmä Kanttori-urkuriliitossa. Katsomme, että nyt on korkea aika ryhtyä parantamaan heidän palkkauksellisia etujaan.

Ystävällisesti allekirjoittaneet alimman asteen kanttorit:

Jari Kuusi, Kyyjärvi
Jukka Kulju, Multia
Eeva-Liisa Kolonen, Alajärvi
Joumi Mäkinen, Karstula
Satu Uusisalo, Muuruvesi
Kati Oksanen, Rauma
Inka Ijäs, Kortesjärvi

Postmodernista tyhjyydestä uuteen tarinaan

Lassi Rajamäki vie Cruxissa 7/1999 ajatuksen jumalattoman vanhurskauttamisesta loppuun asti puhtaasti älyllisesti: Jumala vanhurskauttaa sen,

jolla ei ole jumalaa, a-teistin. Tällainen jumalattomuus on todellista uskoa. Se kieltää kaikki tarinat, niin kristilliset kuin ei-kristillisetkin, ja kertojat myös. Jumala on kuollut, ja »minä» siinä mukana. Ihminen ei voi muuta kuin jäädä tyhjyyteen ilman uskoa ja toivoa, sillä tyhjyydessä on Jumala ja todellisuus.

Rajamäki unohtaa toisen luterilaisen paradoksin: ihminen on yhtä aikaa vanhurskas ja syntinen. Vaikka Jumala on sekä alku että loppu yhtä aikaa, ilman peräkkäisyyttä, ja ihminen kohtaa hänet tässä ja nyt, ihminen elää yhä tässä ajassa, jossa tapahtumat hahmotetaan peräkkäisinä.

Postmodernikin ihminen hahmottaa itsensä tarinoiden tai niiden katkelmien kautta. Jumalan tyhjyydessä tavannut ihminen kertoo hänkin tarinaa, mutta se ei enää ole se sama ulkoa opittu tarina, johon kyllästyneinä ihmiset ovat marssiineet pois kirkosta. Se on omakohtainen, aito tarina, ja siinä on liittymäkohtia Raamatun »suureen kertomukseen», sillä ne molemmat kertovat samasta todellisuudesta, Jumalasta.

Omasta tarinasta kiinni pitäminen johtaa uskonsotiin silloin, kun pelkkä äly kertoo tarinaa. Ja uskonsotien välttäminen johtaa silloin tyhjyyteen. Mutta Jumala ei kosketa ihmistä vain aivoihin. Tyhjyydestä pääsee eteenpäin suostumalla tunteisiin. Niihin tutustuminen on aikaa vievää ja tuskaalistakin työtä, mutta se opettaa kertomaan toisille, miltä maailma näyttää ja tuntuu minun kohdaltani. Kun Jumala on Rakkaus, hänen koskettamansa ihminen pystyy kuuntelemaan myös toisen ihmisen tarinaa joutumatta uhatuksi.

Ristiin ja kuolemaan suostuminen merkitsee vanhoista arvoista, kodin ja hengellisen yhteisön perinteistä luopumista, mutta ylösnousemus ja elämä tuovat yhä uudestaan uusia arvoja ihmiselle. Nyt ne ovat hänen omia arvojaan, ja ne nousevat rakkaudesta, eivät enää lainkuuliaisuudesta.

Maaillalla on toivo, ja se on Jeesus Kristus, joka ei asu taivaassa eikä tyhjyydessä, vaan jokaisessa ihmisessä. Kirkon tehtävä ei ole toistaa vanhaa tarinaa, eikä hylätä kaikkea entistä, vaan avata ihmisten silmiä näkemään Kristus arkielämässä.

Merja Auer
Ruskon vt. kirkkoherra

Opiskelija- vinkkeli

*Tällainen on
teologiska fakulteten
vid Åbo Akademi
— ainakin
suomenkieliselle*

Talvinen tervehdys Aurain rannoilta. Istun koulumme eräässä tietokonehuoneessa ja ilokseni saanut huomata tiedekunnan vanhojen höyrykoneiden sittenkin toimivan! Ne siis kestivät millenniumin mukansa tuomat ongelmat. Kiitos ja ylistys!!

Tuomiokirkon kellot löivät juuri ikiaikaiset lyöntinsä, ehtookellot kirjaimellisesti kumajavat TF:n vanhojen talojen seinissä. Päärakennuksemme, Gula huset, on noin 150-vuotisen historiansa aikana ehtinyt kuulla monet ehtookellot. Onpa arvokas talowanhuksemme saanut myös kärsiä Tuomiokirkon ympärillä kulkevasta liikenteestä, jopa siinä määrin, että kattotiilet tippuilevat. Lukusaleissa Novumeihin ja muihin opuksiinsa uppoutuneet havahtuvat reaaliaikaan, nostavat katseensa ja hymyilevät toisilleen, sillä kaikkihan TF:ssä tietävät: »Det är ju sån't här», joka näin vapaasti suomennettuna tässä tapauksessa tarkoittaa: »On tää niin tätä».

Teologiska fakulteten vid Åbo Akademi, kuten virallinen nimi kuuluu, on 75-vuotias. Tiedekuntamme perustettiin ensisijaisesti turvaamaan ruotsinkielisen papiston koulutus ja tulevaisuus, mutta onhan meitä suomenkielisiä aina muutama joukkoon mahtunut. Tällä hetkellä opiskelijoita ja henkilökuntaa on yhteensä 248 joista n. 50 opiskelijaa käy päivittäin luennoilla tai asioilla tiedekunnassa. Ne teologian ylioppilaat, jotka aikovat opettajiksi, aukultoivat Vaasassa, mutta heidät lasketaan kuitenkin meidän opiskelijoiksemme. Åbo Aka-

demin teologian ylioppilaiden joukko on siis pieni, kirjava ja homogeeninen. Suomenkieliselle tuota yhtenäisyyttä ja yhteenkuuluvuutta on jокseenkin vaikea saavuttaa, muttei mahdotonta. Pitää ensin hyväksyä oma äidinkielenä ja oppia antamaan anteeksi itselleen tekemänsä ruotsin kielioppivirheet, koska niitähän tulee. Väistämättä. Saman maan kaksi eri kulttuuria kohtaa joka päivä, sekä päässä että paperilla.

En kuitenkaan missään nimessä näe suomenkielisyyttä taakkana Åbo Akademissa. Identiteetti rakentuu automaattisesti kaksikieliseksi, ja työelämässä on enemmän mahdollisuuksia sijoittua kaksikieliseen seurakuntaan. Valmistuttuani papiksi toivon pääseväni seurakuntaan, jossa voin käyttää kumpaakin kotimaista kieltä. Näen sellaisen laidunmaan mahdollisuutena opettaa papille, tai kelle muulle tahansa, toisenlaista tapakulttuuria ja kieltä. Jokainen teologi varmasti kypsy viidenkuuden vuoden opintojensa aikana löytämään viitekehyksensä, jonka avulla ja jonka mukaan työskentelee, tietenkin unohtamatta minkä instanssin palveluksessa on.

Suomenkielisenä on hauskaa ja antoisaa saada opiskella suomenruotsalaisten kanssa. Suomenruotsalainen kulttuuri ympäröi Suomi-neidon rannikon helminauhan lailla, on mielenkiintoista huomata erottavansa eri murteet toisistaan. Rehelliisyyden nimessä on tunnustettava, etten ensimmäisenä syyslukukautena pysynyt varsinkaan pohjanmaan murteesta perillä. Ihmiset luulivat minua hiljaiseksi ja ujoksi, kunnes tajusivat ettei niin ollutkaan, vaan olin muuten vain tyhmä, kun en osannut mielessäni hienosäätää lausetta: »Skåda, he e' ju han», joka helsingiksi (stadiksi) tarkoittaa: »Tsiigaa hei, sehän on toi kundi.»

Mitä Pappisliitto sitten tarjoaa Åbo Akademinkin kaksikieliselle teologille? Teologi, jonka äidinkieli on suomi ja opiskelukieli ruotsi, löytää itsensä aika ajoin pohdiskelemasta tulevaa ammatillista identiteettiään. Suomen kirkon pappisliitto antaa juuri sen paljon puhutun viitekehyksen, jonka varaan tällainen opiskelija alkaa pikkuhiljaa rakentaa pappeuttaan. Pappisliitto myös kannustaa suomenkielisiä teologeja Åbo Akademista jäsenikseen. Omasta puolestani voin vilpittömästi kertoa olevani erittäin iloinen siitä, ettei aina tarvitse kielen kangerrella teologiasta keskusteltaessa (tai mistä muusta hyvänsä!). Opiskelijatoimikunnan jäsenenä tunnen itseni etuoikeutetuksi saadessani tavata Helsingin suomenkielisiä teologian ylioppilaita ja vaihtaa heidän kanssaan ajatuksia. Ilokseni olen saanut huomata saman auringon paistavan kaikille!

Lena Hildén
teologian ylioppilas

27.2.

2. sunn. ennen
paastonaikaa
(sexagesima)

Jh 4: 31–38

Virret:

Alkuvirsi 426

Kolminaisuusvirsi 328

Päivän virsi 423

Uhrivirsi 168

Ehtoollisvirsi 231

Päätösvirsi 525: 4–6

Kenen leipää syöt...

Tilanne on tyypillisen johanneslainen: 1. Jeesus sanoo jotakin kaksimerkityksistä. 2. Kuulijat tulkitsevat Jeesuksen sanat väärin, koska he ymmärtävät ne liian kirjaimellisesti. 3. Niinpä heidän reaktionsa pakottaa Jeesuksen osoittamaan, kuinka hänen sanansa pitäisi tulkita oikein. Saman kaavan toisintoja ovat mm. Nikodemus ja uudestisyntyminen (3: 4), samarialainen nainen ja vesi (4: 5–15) sekä juutalaiset ja leipä (6: 30–35). Johanneksen Jeesus puhuu toisaalta aivan avoimesti — ja toisaalta ah niin hämäästi!

Kun kielikuvaa ruoasta vähän venytetään, sana sopii hätkähdyttävästi evankeliumin julistajaan: eikö juuri minun, saarnan valmistajan, 'ruoka' (siis 'leipä' eli elanto) ole se, että minä täyttäisin lähettäjäni tahdon ja veisin hänen työtään — ei tietenkään lähellekään päätöstä mutta jos Lähettä-

jän armosta edes karvan verran eteenpäin... Ja tässä tehtävässä pappi on kuin onkin Kristuksen sijainen. Mutta ei vain pappisviran haltija, vaan jokainen kristitty, kasteessa Kristuksen papiksi vihitty. Hänen leipäänsä syömme, hänen laulujaan siis laulakaamme. Monessa mielessä siis »leipäpappeja» olemme kaikki tyynni!

Kun Jeesus puhuu arvoituksen tavoin, ei ole mikään ihme, että oppilaat jäävät leipäläpi ammolleen. He ovat sisäpuolisia, mutta eivät kuitenkaan ymmärrä. Mutta ehkä heidän ei tarvitsekaan? Ainakaan Jeesus ei näköjään halua heittää heitä ulos, leivättömän pöydän ääreen. He saavat jäädä ja maistaa salattua ruokaa.

Jotenkin minusta nämä usein toistuvat opetuslasten ymmärtämättömyyttä korostavat kohdat ovat tavattoman lohdullisia: jos he saivat jäädä ns. tyhmine kysymyksineen, kuinka paljoa ennemmin me, me vähäuskoiset! Juuri tällaisiin opetuslapsiin tekee mieli samastua. Saamme syödä, vaikka emme ymmärrä ravinnon tarkkaa koostumusta.

TOISTEN VAINIOILLA

Paljon suuremmassa määrin kuin opetuslapset me 21. vuosisadan kristityt olemme toisten vainioilla. Emme ole ensimmäisiä, jotka uskovat, emmekä ensimmäisiä, jotka tästä tekstistä saarnaavat. Harva meistä on ollut myöskään kotiseurakuntansa kirkkoa rakentamassa. Toiset ovat vaivaa nähneet, me pääsemme vainioille.

Katselemme kuulijakuntaamme: Mikä on tuonut heidät tänään kirkkoon? Tuskin se on papin erinomaisuutta: jos kirkon pysyminen pystyssä olisi kiinni saarnaajan taidoista, olisi voinut panna lapun luukulle jo aikoja sitten. Se, että kirkko on pystyssä meidän saarnoistamme *huolimatta*, on paras todiste Pyhän Hengen olemassaolosta, sanoi muuan vanhempi eksegeettiveljellä kerran. Se, että seurakunta on koolla, on toisten työn ansiota. Sukupolvet ennen meitä ovat osallistuneet kylvötyöhön. Eikä kukaan ole itse kastanut itseään. Ihmistä tarvitaan työhön, mutta kasvun antaa Jumala (vrt. myös päivän epistola 1 Kor 3: 7–15).

Jeesuksen tehtävä on ollut lähteä maailmaan; nyt hän siirtää saman tehtävän eteenpäin. Lähellä

ja kaukana hän kutsuu lähetettyjä tuomaan ruokaa, jota maailma ei voi antaa. Sanan nälkään ei voi antaa kiveä leivän sijasta. (Puhumattakaan sitten vielä aivan kirjaimellisesta nälästä, jota lukuisat kärsivät lähellä ja kaukaa ja johon tarvitaan todellista leipää, tekoja enemmän kuin sanoja...) »Sadonkorjaaja saa palkkansa jo nyt.» Sanoissa

kaikuu johannekselainen preesenttinen eskatologia. Viimeistä tuomiota ei odoteta aikojen lopulla (kuten Mt 25), vaan Jeesuksen omat ovat hänen omiaan jo tässä ja nyt. Ajatukseni kantautuu ehtoollispöytään: olisikohan liian kaukaa haettua nähdä ehtoollisleivässä ja -viinissä pisara tuota vilja- ja rypälesadon korjaajan palkkaa? Entäpä ehtoollisvieraat, hengellisen kylvötyön sato?

Myös kuvapuhe ruoasta avaa linkin ehtoolliseen. Siinä on salattu ruoka ja juoma — mahdollon ymmärtää mutta silti jokaisen ulottuvilla. Juuri ehtoollispöydän puolikaareissa saamme liittyä ikiaikaiseen opetuslasten ketjuun. Saamme kysellä, etsiä, ymmärtää väärin. Eikä tarvitse edes selitellä — sen paremmin ehtoollisen salaisuutta kuin omia väärinkäsityksiäänkään. Ruoka on kaikesta huolimatta tarjolla. Edes epäilevää tuomasta ei Jeesus kiellä viiniä juomasta.

Mika Aspinen

5.3.

Laskiaissunn.

Jh 12: 25–33

Virret:

Alkuvirsi 54

Kolminaisuusvirsi 336:

4–5

Päivän virsi 55

Uhrivirsi 301

Ehtoollisvirsi 318

Päättövirsi 430: 1, 5

Minua varten on Jumala

Elämä pitää panna alttiiksi tietoisena siitä, että jokainen hiuskarvakin on laskettu (Mt 10: 30). Elämän alttiiksi paneminen ja hiuskarvojen laske-

minen ovat kuitenkin vierasta todellisuutta. Mitä ne voisivat olla muuta kuin suuria sanoja? On helppo väittää, että yritykset elämänsä turvaamiseksi valuvat hukkaan. Mitä nykyaikana voisi tarkoittaa elämänsä kadottaminen Jeesuksen tähden? Mitä voisi tarkoittaa yritys turvata elämänsä ja siten kadottaa se (Lk 17: 33)?

»Jokainen juoksee kiireesti omaa tietään.» (Jer 8: 6). Siksi tuon toteamuksen edelle sopiikin hyvin kysymys: »Miksi tämä kansa on jatkuvasti eksyksissä?»

Miten paljon paremmaksi papin paastoa sitten pitäisi seurakuntalaisten päästä, että jotain uutta ja olennaista rupeaisi löytymään? Tietysti tiedämme, että paastossa on kysymys tahdosta. Kristinuskossa on kysymys tahdosta. Jeesus on esimerkki siinä, että hänen rukouksensa kuultiin, koska hän taipui Jumalan tahtoon. (Hepr 5: 7). Kumpikin on vaikeaa. Vaikeaa on löytää oma tahto. Vaikeaa on löytää luopuminen omasta tahdosta Jumalan tahdon hyväksi. Ja pitää kiinni tästä löydöstä. Se on se kolmas asia ja paasto, jossa mennään jo tavoittamattomaan ihanteeseen. Se on kuin rakkauden korkea veisu (1 Kor 13). Sinänsä kaikki on ymmärrettävissä. Samalla on täysin selvää, ettei tässä puhuta ihmisistä ollenkaan. Ei puhuta siitä rakkaudesta, joka toteutuisi meidän ihmisten kesken aina ja kaikkialla. Ei edes joskus ja yhden kerran kunnolla.

Yhtä vaikeaa on ajatella, että minua varten olisi Jumala ja Hänen tahtonsa. Se on vaikeaa mutta väärin on suistua toiseen reunaan ja luopua kaikesta — tuntea, ettei minulla ole mitään arvoa. Kuulostaa yltiöpäiseltä sanoa, että minua varten olisi Jumala, jos Jumalalla tarkoitetaan sitä, mitä uskontunnustuksessa sanotaan. Ja toisaalta juuri näinhän on. Vastapainona on ihminen, joka ei usko mitään eikä ketään eikä luota Häneen, joka laskee hiuskarvatkin vaan yrittää turvata itse elämänsä ymmärtämättä, ettei meistä ole oman elämämme takuumiehiksi. Riittäisikö laskiaissunnuntaina sanoa, ettei meillä ole juuri tartumakohtaa tähän evankeliumiin? Me voimme korkeintaan hautajaisissa hiukan romanttissävyysesti ajatella, että kerran saisimme olla siellä, missä Vapahtajamme on. (Jh 14: 3). Mutta kuvat siitä, että meidät temmataan pilvissä Herraamme vastaan, kuulostavat vaikuttavilta mutta mahdottomilta. (1 Tess 4: 17).

Elämänsä kadottaneiden evankeliumi sopii huonosti itsensä toteuttajien sukupolvelle. Hämäryys ei kuitenkaan koske vain Jumalan tahtoa. Arvelen, että kun omakin tahto on kadoksissa on mahdoton löytää mitään viitettä Jumalasta. Pelkkä itsekkyys ei vielä ole tahtomista.

Koko ihmiskunnalla on eksyttävänsä, Jumalan vastavoima, Saatana, Paholainen. Mutta onko seurakunnassa mitään mahdollisuutta palata alkukuvaan niin, että seurakunta tästä tosiaan rakentuu? Vähintäänkin on kuitenkin uskottava, että minua varten on Jumala, jolta pyydän: »Ole minulle

kallio, jonka suojaan saan paeta, vuorilinna, johon minut pelastat.» (Ps 31: 3). Kaikkine hiuksineni tai onnellisena kaljuna.

Matti Perälä

8.3.

Tuhkakeskiviikko

Mt 6: 16–21

Virret:

Alkuvirsi 54

Päivän virsi 289

Tuhkalla merkittäessä

359: 1–2, 6

Uhrivirsi 80

Ehtoollisvirsi 225

Päätösvirsi 61

Sydäimestä nouseva paasto

Jumalanpalvelusuudistuksen sisältämät uudet ideat muuttuvat osaksi kristittyjen elämää ja tapakulttuuria vain, jos niistä kerrotaan kyllin avoimesti ja selkeästi. Tuhkakeskiviikossa on sellaista suomalaiselle kulttuurille ja jumalanpalveluselämälle uutta symboliikkaa, josta on syytä messussa kertoa.

Tuhka ja tomu ovat Vanhassa testamentissa katumuksen merkkejä. Kun Ninive Joonan saarnan ansiosta taipui parannukseen, pukeutui kuningas säkkivaatteeseen, istuutui tomuun ja käski kaikkia ihmisiä paastoamaan ruoasta ja juomasta. Omista vaatteista luopuminen ja pidättäytyminen ravinnosta osoittivat, että ihmiset olivat tosissaan. Kaikkien oli lisäksi huudettava Jumalaa täysin voimin. Tällainen oli kääntymys, joka sai Jumalan muuttamaan mielensä (Joona 3: 6–10).

Tuhka on katoavaisuuden vahva symboli. Puu palaa tuhkaksi, kallio hioutuu maan tomuksi. Tuhkasta ja tomusta ei jää mitään jäljelle, kun niihin osuu tuuli. Liittyessään näihin katoavaisuuden merkkeihin ihmisen on helpompi ymmärtää oma pieniuutensa Jumalan edessä.

Vanhan testamentin katumuksen symbolit ovat vieraita suomalaisessa kontekstissa. Meillä on oma hiljaisempi ja peitetynpi tapamme osoittaa tunteita. Televisio kyllä näyttää, kuinka ihmiset esim.

Lähi-idässä tai Aasiassa pidäkkeettä näyttävät surunsa ja vihansa. He huutavat suureen ääneen kädet ojossa, repivät hiuksiaan, itkevät. Raamatun ihmiset tulevat samasta kulttuurista. Hekin kiertelivät tuhkassa, surivat ja valittivat katkerasti, kun vaikkapa vihollinen uhkasi (Jer. 6: 26).

Tuhkakeskiviikon messussa otsaan tuhkasta tehty ristinmerkki on alkavan paaston merkki, joka ei kuitenkaan pysy kauan näkyvillä. Paastossa sisäinen ja ulkoinen ihminen kilvoittelevat omilla saroillaan. Jeesuksen sanat vuorisaarnassa korostavat paaston näkymättömyyttä. Hän kyllä tunsi ne tekopyhät, jotka yrittivät kuitata ulkoisella surkedellaan koko Paaston. Kukaan ei kysellyt heidän tekemisiään tarkemmin, jos he jo likaisilla kasvoillaan ja epäsiisteillä hiuksillaan osoittivat paastoavansa. Jeesus siirtää vuorisaarnalle tyypillisellä tavallaan huomion ihmisen sydämeen. Rukous ei ole huulten puhetta eikä tyhjää hokemista vaan salassa tapahtuvaa sydämen puhetta Jumalalle. Samalla tavalla paastonkin tulisi tapahtua vain Jumalan edessä. Muiden ei tarvitse Jeesuksen mukaan siitä edes tietää. Tuntuu siltä, että nyky-Suomessa usko kaiken kaikkiaan on kovin yksityistä ja sisäistä. Ihmiset pitävät uskon sisällään. Jeesuksen ajan ihminen uskoi paljon yhteisöllisemmin, hän harjoitti uskoaan toisten kanssa, toisten nähden.

Meille on tullut tavaksi laajentaa paasto tarkoittamaan kaikesta turhan tärkeästä luopumista. Kuka paastoa ruoasta, kuka silmän tai mielen ruoasta. Matteuksen kohdassa on kyse paastosta sanan perusmerkityksessä ja se myös edellytetään kuuluvaksi Jeesuksen opetuslapsen hurskauteen. Paastosta ei luovuta, vaikka tekopyhät ovatkin käyttäneet sitä väärin.

Evangeliumitekstin loppupuoli antaa hiukan enemmän suuntaviivoja meidän harrastamaamme »laajaan paastoon». Jeesus varoittaa mammonan hallitsevuudesta ja maallisten aarteiden väistämättömästä katoavaisuudesta. Paastonaikana mietitään, ketkä ovat elämäni herroja, mihin panostan, missä ovat aarteeni. Tahdon luopua siitä, mikä ansaitsee arvonlennuksen elämäni tärkeysjärjestyksessä. Kuulijat tulisi herättää itsenäiseen pohdintaan siitä, mikä joutaa pois, mikä heidän elämässään on tuuleen häipyvää. Paastolistaa ei anneta ulkopuolelta, silloinhan se olisikin taas tekopyhien ulkoista touhua.

Usein elämä itse on jo karusti opettanut, kuinka katoavia maanpäälliset aarteemme ovat. Se on pakko tunnustaa, kun työ ja vaikeat olosuhteet polttavat ihmisen loppuun, kun menettää läheisen, kun koti palaa kirjaimellisesti tuhkaksi. Riistuttu ihminen ei kaipaa ylhäältä tulevaa selittelyä siitä, kuinka suuri opetus luopumisiin kätkeytyy. Tuen on oltava toisenlaista.

Riitta Särkiö

12.3.

1. paastonajan sunn.

Mt 16: 21–23

Virret:

Alkuvirsi 182

Päivän virsi 305

Uhrivirsi 55

Ehtoollisvirsi 221

Päätösvirsi 405: 4–7

Ennakoiva uskontunnustus

Kaikkiaan kolme kertaa Jeesus ilmoittaa opetuslapsille tulevasta kärsimyksestään (kaksi muuta: Mt 17: 12, 22s ja 20: 18s). Ensimmäinen kärsimysilmoitus sopii paastonajan alkuun, kääntämään katseet kohti tulevaa ja muistuttamaan, kuinka varhain ristin varjo välähtää.

Jeesus opettaa tässä Kirkon Kristuksena. Toisen uskonkappaleen keskeisimmät elementit löytävät jo ennakoivasti paikkansa: Jeesus on kärsivä, kuoleva, nouseva kuolleista. Kaikki tapahtuu Jumalan suunnitelman mukaisesti. Pääsiäinen on jo läsnä.

Mutta matka pääsiäiseen on pitkä, ja se kulkee paastonajan ja pitkänperjantain kautta. Ei ylösnousemista ilman kuolemaa, ei kuolemaa ennen kärsimystä, ei aamuaurinkoa ennen yön pimeyttä.

Vastakkain Jeesus ja Pietari, Jumalan ja ihmisen suunnitelma, näkökulma ylhäältä ja alhaalta. Hän, joka tietää ennalta — ja hän, jonka ei kohtuuden nimissä voisi edellyttää tietävän.

Taas kerran Pietari on syvästi inhimillinen ja sympatioita keräävä hahmo. Sillä kukapa voisi moittia Pietaria? (Ellei sitten kaikkietävä lukija, joka kiirehtii pikavauhtia pääsiäisen tuolle puolen). Kun Jeesus maalaa karkein vedoin kärsimystien keskeiset etapit, eikö ole vain luonnollista, että aina niin sanavalmis ja kuumaverinen Pietari järkyttyy ja haluaa vaimentaa hänet niin kuin hyvää tarkoittava ystävä. Erittäin vapaasti käännettynä: »Jumal’auta! Et sinä tuollaisia saa puhua!»

Kohtauksesta tulee »Pietarin kärsimysilmoitus» (ei vain Jeesuksen!). Pietari saa turpiinsa, ja tällä kertaa (toisin kuin ehkä joskus muulloin) monen mielestä ilman omaa syytään. Jos Pietarin repliikin saa kuulostamaan lähes kiroilulta, vielä enemmän siltä kuulostaa Jeesuksen vastaus.

Jeesus on todella karski. Suorastaan epäreilu.

On kuin hän sylkäisisi seuraajaansa vasten kasvoja.

Toki Matteus tarjoaa hermeneuttisen avaimen: Mestarin sana kantaa kaikuja kiusauksista; täsmälleen saman käskyn (*hypage, satana*) hän ärjähti jo evankeliumin alussa (Mt 4: 10). Kohteena ei siis ole Pietari itse, vaan Pietarin näennäisen viattoman repliikin taakse kätkeytyvä kiusaaja — tai pikemminkin vastustaja (hepreaksi *satán*). Jumalan suunnitelmaa ei saa estää edes hyvää tarkoittaen.

Kalliosta (*Petros < petra*) tulee kompastuskivi (*skandalon* = aihe/houkutus syntiin, ansa). Jumalan voimasta Pietari on kallio, omassa voimassaan hän on kompastuskivi. Jeesuksen seuraajana hänestä tulee pyhä pietari, omana itsenään hän on vaarassa pysyä saatanan pahana pietarina. Kauniimmin sanottuna: *simul iustus et peccator*!

Mutta tällainen teo- ja satanologinen pohdiskele ei yllä samaan vaikuttavuuteen kuin tekstistä syntyvät välittömät mielikuvat. Jeesus puhuu — ja Pietarin suu jää hämmästyksestä auki. Kun hän saa vastattua, Jeesus puolestaan reagoi — ja näen Pietarin ilmeen entistä suurempana kysymysmerkkinä. »Piruko tuohon mieheen meni», ajattelevat molemmat tahoillaan. »Eikö se todellakaan ymmärrä, mitä se puhuu?» Tekstimaailman hahmot, kaksi kiivasta miestä, saavat lihaa luiden ympärille. Kohtaus, joka itsessään on täysin symbolinen, on kaukana paperinmakuisuudesta. Kuvitelkaa bibliodraama, jossa Pietari huutaa Jeesukselle »ei, jumalauta» ja Jeesus vastaa »hiljaa, saatana». Ehkä esimerkkiä ei kannata kertoa saarnatuolista — vaikka toisaalta: milloin kiro sanat voisivat olla osuvammassa asiayhteydessään?

Aivan toisenlaisen sävyn tämä sananvaihto saa, kun sen asettaa Matteuksen evankeliumin kokonaisuuteen. Kun Jeesuksen kolme kärsimysilmoitusta lukee peräkkäin opetuslasten näkökulmasta, piirtyy vähäeleinen ja samalla vaikuttava kaari. Ensimmäiseen Pietari ei voi olla reagoimatta — ja saa kuulla kunniansa. Toisen kuullessaan opetuslapset jäävät surullisiksi (Mt 17: 23), hämilleen (Mk 9: 32 // Lk 9: 45) — mutta eivät uskalla enää sanoa sanaakaan. Kolmannen jälkeen opetuslasten reaktioista ei kerrota käytännössä mitään (Mk 10: 32–34 // Mt 20: 17–19; vrt. // Lk 18: 31–34: »asia pysyi heiltä salassa»). Kysymysmerkit jäävät ilmaan, mutta huuto on häipynyt. Aika on protestoida, ja aika on hyväksyä. Aika on kysyä, ja aika olla vaiti. Sillä kun kärsimys käy lähemmäksi, sanat jäävät vähemmäksi.

Mika Aspinen

19.3.

2. paastonajan sunn.

Mk 9: 17–29

Virret:

Alkuvirsi 483

Kolminaisuusvirsi 334:

5–8

Päivän virsi 361

Uhrivirsi 440

Ehtoollisvirsi 297

Päätösvisi 326: 1–3

Muistaako Jumala minut?

Terveys on tärkeintä. Useimmat ihmiset arvostavat kaikkein eniten sitä, että voisivat elää terveenä. Jumalanpalveluksessa terveys ja sairaus näkyvät esirukouspyynnöissä. Mutta muuten tämä aihe taitaa olla aika vaikea ja vähän esillä.

»Sinä et parane vaan kuolet!» (2. Kun 20: 1). Profeetan sanat olivat rajut päätöksiin tottuneelle kuninkaalle. Jumalan läsnäolo voi merkitä myrskyä ja ahdistusta.

Millaista on kun muut osaavat mutta minä en? Jeesuksen seuraajien osa ei ollut varmaan kadehdittava, kun isä kertoi tuoneensa sairaan pojan heidän luokseen, että opetuslapset auttaisivat. »Mutta ei heistä ollut siihen.» Jeesuksen edessä isän osa ei kuitenkaan ollut helpompi: »Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo.» Isä ei enää selviytynyt vain katselemalla epäonnistuneita Jeesuksen seuraajia. Oli katsottava itse.

Jumalan läsnäolo ei enää tarkoittanut vain opetuslasten arvostelemista. Sairaam pojan isästä löytyi epäusko, tietoinen epäusko. Epäuskon tähden oli pakko luottaa vain Jumalaan. »Minä uskon! Auta minua epäuskossani!»

Mikään muu tuskin puhuttelee meitä niin paljon kuin ajan kuluminen ja elämän käännekohtat. Puhuttelemisen tarkoittaa sitä, että läsnä on jotain meitä itseämme suurempaa. Voi olla, että saamme sisimpämme lakaistuksi ja hyvään järjestykseen (Mt 12: 44). Mutta siinä tilanteessa hyökkäys järjestystä vastaan voi olla rajumpi kuin koskaan. Elämästä ei saa sievää kuin ehkä hetkittäin. Niinä hetkinä usko ei ole tietoista epäuskoa eikä sitä ole edes sinapinsiemenen vertaa. Se on häilymistä sinne tänne, muttei uskollisuutta Jumalalle (Ps 78: 8).

Eikö tunnu liialliselta sanoa Jumalalle: »Muista minua.» (Ps 25: 6). Se on juuri niin yltiöpäistä kuin usko on. Voi olla, että terveys ja sairaus ovat niin vaikeita aiheita, että ne kääntyvät uskonnollisiksi meidän puheissamme. Se ei ole väärin. Mutta olisi ehkä hyvä muistaa lähtökohta. Se, että juuri terveyden ja sairauden kysymyksistä ponnistamme uskonnollisten kysymysten äärelle.

Sairaam pojan isällä oli Jeesukseen sekä luotto että pettymyksen kokemus hänen seuraajistaan. Omasta itsestään häneltä löytyivät samat asiat. Jumalan läsnäolo vain merkitsi astumista sisälle ahdistukseen ja tulemistä tietoisiksi epäuskosta. Siitä löytyi usko, joka tarkoittaa kaiken muun karsiutumista ja häilymisen päättymistä.

Matti Perälä

26.3.

Marian

ilmestymispäivä

Lk 1: 39–45

Virret:

Alkuvirsi 50: 1–5

Kolminaisuusvirsi 50: 6

Päivän virsi 53

Uhrivirsi 52

Ehtoollisvirsi 233

Päätösvisi 51

Yhteisen uskon ilo

1. Kun tapaamme ystävän tai sukulaisen, tuo kaivattu tapaaminen ei suinkaan aina täytä odotuksia. Huomaamme äkisti olevamme eri aaltopituudella tai jotenkin vain käy niin, että sielut eivät kohtaa. Jälkeenpäin pohdimme, miksi tapaamisesta muodostui mitänsanomaton. Jokin näkömätön muuri oli välissä. Ehkä olimme kasvaneet eri suuntiin. Ihmissuhteen ohentumisesta seuraa pettymys. Menneisyyden ainutkertaisia yhteisiä kokemuksia ei voi lämmittää uudelleen.

2. Marian ja hänen sukulaisensa Elisabetin kohdalla tapaaminen oli erityisen lämmin ja kunniottava. Yhteinen elämäntilanne yhdisti heitä. Molempien raskaus oli alkanut yllättävällä tavalla,

Jumalan erityisen asioihin puuttumisen kautta, Jumalan teosta. Enkelit olivat olleet liikkeellä. Pyhyys oli koskettanut heitä.

Äitien kohtaaminen ei ollut pelkkä ihmissuhde, ihmisten vuoropuhelu. Yhteinen usko liitti heidät yhdeksi. Heidän luottamuksensa rakentui sekä kansan uskon perinteestä että omalla kohdalla koetusta Jumalan puhuttelusta. Kohtaaminen oli Kristuksen läsnäolon leimaama. Kristuksen työ tässä maailmassa oli alkanut. Pyhä Henki oli kirkastanut Elisabetille pelastuksen lahjan. Käsillä oli täyttymys, Jumalan lupauksen toteutuminen. Vanha ja uusi liitto kohtasivat odottavissa äideissä.

Molempien kohdalla hämmennys oli jo vaihtunut ylistykseen. Nyt kielen siteet vapautuivat. Maria, joka oli kätkenyt paljon sydämeensä, avautui myös. Voisi sanoa, että heillä oli kyky puhua luontevasti hengellisistä asioista.

3. Luukkaan kuvaus äitien kohtaamisesta on kaunis. Se muistuttaa lähes kiiltokuvan idylliä. Siitä on kaukana arki ja elämän rosoisuus. Onkohan niin, että liian moni meistä joutuu elämään arkeaan ilman tämänkaltaista kiitoshetkeä? Yhteinen ilo, yhteinen usko, yhteinen kokemus Jumalan johdattamasta keskellä huolia ja epävarmaa tulevaisuutta, tätä jakamista tarvitsemme itse kukin.

Voisiko elämän kauneus joskus yllättää meidät? Arkipäivän keskellä kahden sielun yhteentuleminen, ilon ja kuorman jakaminen on sitä. Keidas hetki voi tarjoutua valmistamatta, kuin lahjana. Enkelin siipi hipaisee odottamatta.

4. Kertomuksen kauneuteen kuulu syntymättömyyden elämän läsnäolo. Elämä Jumalan luomana ei ala syntymästä, vaan sikiämisestä, kuten uskontunnustus asian muotoilee. Vauvat potkivat Jumalan kunniaksi. Näin elämän kunnioitus on voimakkaasti mukana äitien kohtaamisessa. Syntymättömyydessä elämällä on tärkeä rooli. Odotusaika on omalla hiljaisella tavalla kiittämisen opettelua elämän lahjasta.

5. Hengellisen elämän voimanlähde on Kristuskeskeisyys. Usko elää Jumalan lupauksissa ja lupauksista eikä tuijota itseensä. Usko ottaa vastaan Jumalan lahjan ja kiittää siitä. Usko suostuu odottamaan ja jos on Jumalan tahto, myös luopumaan.

Elisabet julisti Marian uskossaan autuaaksi. Marian usko ei ollut ihmisen voimaa, vaan suostumista Jumalan tarkoittamaan elämänsa.

Kuinka saisimme riemuvuonna jumalanpalveluksiimme, kokoontumisiimme, kohtaamisiin aitoa iloa? Ilo ei synny konstein eikä puristamalla. Jonkin meissä on vapauduttava. Syntien anteeksisaamisen ilo yhdistää, vie elämää eteenpäin.

Marian matkalla nimeltä mainitsemattomaan vuorimaan kaupunkiin on myös vertauskuvallinen sisältö. Hän ei voinut olla lähtemättä. Ilo ajoi hänet liikkeelle. Marian vaellus oli kiitosmatka. Kiitosmatkalla mekin olemme.

Antti Rusama

2.4.

4. paastonajan sunn.

Jh 6: 24–35

Virret:

Alkuvirsi 205: 1–5

Päivän virsi 59

Uhrivirsi 330

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 447: 3

Leipä pitää tiellä

Evankeliumitekstin alkujakeet (6: 24–27) kytkeytyvät suoraan niitä edeltävään ruokkimisihmeseen. Kansa, jonka Jeesus ihmeellisellä tavalla ruokki ohraleivillä ja kaloilla, tahtoi pysyä profeetansa kannoilla. Jatkossa yhteys ruokkimisihmeseen kuitenkin murtuu, sillä laaja Elämän leipä -jakso (6: 28–59) näyttää olevan alunperin itsenäisen kokonaisuus. Ajatuksellisesti tietenkin kertomus leipien syömisestä johdattaa puheeseen Jeesuksesta elämän leipänä.

Jeesus puhuu 6. luvussa suoraan, jopa loukkaavasti. Evankeliumeissa on lopulta paljonkin perikoppeja, joissa Jeesuksen kovuus yllättää. Hänestä löytyy muutakin kuin kiiltokuvissa hohteleva kiltti paimen. Nyt puheena olevissa jakeissa Jeesus paljastaa ihmisten itsekkäät motiivit. Kerran ruokitut ihmiset halusivat jatkossakin saada ruokaa vaivatta. Itse koettu ihme on tehokkaampi kiinnostuksen herättäjä kuin toisille tapahtuneet tunnusteet, joita vain sivusta seurataan. Oma suu ja oma nälkä ovat lähinnä.

Luvussa ovat rinnakkain yhtäältä maallinen, katoava ruoka, sen nälkä ja san antama kylläisyys ja toisaalta katoamaton ruoka, elämän leipä, jonka nautittuaan saa iankaikkisen elämän. Elämän leivän vastaanottaminen on Jeesukseen uskomista. Se on Jumalan tahtoma teko. Vain sitä Jumala meiltä odottaa.

Jakeissa 30 vaaditaan Jeesukselta uutta tunnustekoa, joka vasta herättäisi uskon. Tämä pyyntö viittaa siihen, että jakso on alunperin ollut erillään ruokkimisihmestä. Muuten olisi yllättävää (mutta kyllä ehkä inhimillistä), että juuri suuren ihmeen itse kokeneet ihmiset ovat taas kättämässä Jeesukselta tunnustekoa. Puhujat muistelevat kaiholla esi-isää, jotka saivat autiomaassa mannaa taivaasta. Ankeaan arkipäivään olisi niin mukava saada vastaavaa päivittäistä piristystä ylhäältä. Ihmiset lupailevat, että tunnusteon jälkeen he uskovat Jeesukseen.

Sellainen lupaus on katteeton. Usko ei synny oman päätöksen voimin.

Saarnassa voi pohtia kaikkien aikojan ihmisille niin tyyppillistä ihmehakuisuutta. Voimmeko edes muuttaa tätä piirrettä itsessämme? Luulemmeko, että olisi helpompi uskoa, jos kokisimme ensin ihmeitä? Ehkä se on vain toivekuva tai harha. Ihmeitä itse kokeneet voivat tähän vastata. Ihminen haluaisi nähdä ja uskoa, mutta Paavali sanoo: »Usko syntyy kuulemisesta, mutta kuulemisen synnyttää Kristuksen sana» (Rm 10: 17). Nykyisin korostetaan elämyksellisyyttä, näkemistä ja kokemista, mutta ilmeisesti uskossa on paljon sellaista, jonka sittenkin täytyy kulkeutua korvan kautta ihmisen sydämen sulateltavaksi. Näkeminen voi tuhota jotakin uskomisessa.

Jeesus korjaa jaksossamme koko ajan puhekumppaniensa ajatuksia. He tavoittelevat väärää ruokaa, pyytävät tarpeettomia ihmeitä. Ei ole ihme, että luvun loppupuolella kuulijat alkavat ärsyntyä, nurista ja väitellä (6: 41, 43, 52). Ärtymyksen kasvaessa Jeesuksen puhekin syvenee. Luvun lopussa viitataan selvästi ehtoolliseen, kun Jeesus puhuu Ihmisen Pojan lihan ja veren nauttimisesta. Ehtoollinen on kristitylle konkreettinen elämän leipä, jossa Jeesus antaa itsensä meille. Viime vuosikymmeninä ehtoollispöydästä onkin tullut yhä enemmän Jumalan perheen ruokapöytä, johon tullaan rohkeasti hakemaan ravintoa arkeen.

Mutta ehtoollinen ei ole ainoa paikka, jossa voi kokea yhteyttä elämän leipään. Jeesus tarkoittaa olevansa jotakin elintärkeää, perustavaa ja jokaiseen päivään kuuluvaa, kun kerran valitsi vertauskuvakseen leivän. Ehkä nykyajan ihminen aamiismuroineen ja kekseineen on etääntynyt reilusta leivästä, elämän yhdestä perusasiasta. Hän ei aterialla ensimmäisenä kaipaa leipää. Jeesuksen aikana leipä todella oli ravinnon perusta ja jokapäiväinen syötävä. Särvintä lisättiin tilanteen mukaan, mutta leipää syötiin aina. Tästä avautuu Jeesuksen käyttämän vertauskuvan merkitys. Elämän leipänä Jeesus ravitsee meitä, antaa voiman tehdä rakkauden tekoja. Hän pitää kylläisinä aina iankaikkisuuteen asti. Jeesuksen suuri lupaus on, että hänen luoksensa tuleva ei koskaan ole nälissään.

Riitta Särkiö

9.4.

5. paastonajan sunn.

Lk 13: 31–35

Virret:

Alkuvirsi 80

Päivän virsi 73

Uhrivirsi 79: 1, 8–14

Ehtoollisvirsi 222, 452

Päätösvirsi 275

Te ette tahtoneet tulla

PROFEETAA EI OTETTU VASTAAN

Jeesus ennustaa lähes samaan hengenvetoon Jerusalemin kohtalon ja oman kohtalonsa. Jerusalem, joka hylkää ja tuhoaa, joutuu itse hylätyksi ja tuhotuksi. Päälimmäisenä eivät kuitenkaan ole hävityksen tunnelmat, vaan pettymys: Jeesus on kutsunut, mutta »te ette tahtoneet tulla».

Voinko ottaa Jeesuksen sanat suuhuni, siirtää ajatuksen nykypäivään ja moittia häntä, joka ei tahtonut tulla... niin, mihin? Kristuksen luo? (Mikä minä olen arvioimaan, kuka on lähempänä Kristusta ja kuka kauempana?) Tänään jumalanpalvelukseen? Jakamaan leipäänsä nälkäiselle veljelle tai sisarelle?

Katso itse eteesi, muistuttaa omatunto paaston aikana. En minäkään aina tahtonut tulla. Sinne missä ei ollut välttämätöntä olla. Vapaavuorolla kirkonpenkkiin. Ottamaan laupiaan samarialaisen roolia. Kohtaamaan haavoittunutta enkeliä lähimmäisessäni. Jos tuomitsen innokkaasti Jerusalemin, tulen samalla tuominneeksi oman itseni.

Mitä tekee Jeesus? Kutsuuko tulen alas taivaasta (vrt. Lk 9: 54)? Ei. Hän huokaa. Vaikka j. 34–35 on kirjalliselta lajiltaan melko tyyli puhdas tuomion oraakkeli, sen sävy on pikemminkin surumielinen kuin jyrisevä — erityisesti Luukkaan kontekstissa, joka ainoana kertoo Jeesuksen puhjenneen itkuun Jerusalemin tähden (19: 41–44) ja jossa kaksinkertainen puhuttelu »Jerusalem, Jerusalem» tuo mieleen toisen huokauksen ja lempeän nuhtelun: »Marta, Marta» (10: 41).

TUHLAAJA(KANAN)POJAN PUOLUSTUS

Tekstin kuvapuhe kanaemosta tuo mieleen hurskaita, suorastaan äiteliä kielikuvia — jotka eivät

aina sovi ihan ongelmitta yhteen: »Kirkkomme on kuin kanaemo, joka tahtoo koota siipiensä alle kaikki eksyneet lampaat». Mutta kaikki poikaset eivät tahtoneet tulla.

Kuva siipien suojasta on vähän kahtalainen. Siipien suojassa tai emon sylissä on lämmintä ja turvaisaa — mutta toisaalta siellä voi tulla ajan mittaan myös kuumaa ja ahdistavaa. Vaikka kielikuvista ei pitäisi repiä liikoja eikä raaputtaa niitä piloille, en kuitenkaan malta olla antamatta kysymysteni lentää (vaikka ne kulkisivat eri suuntiin kuin Luukas ja käsikirjakomitea tarkoittavat). Ihminen aikuistuu, lähtee pesästä — miksi vastaavien kielikuvien jumalasuhteessa pitäisi olla yksinomaan kielteisää?

Mieleeni nousee jumalakuvan toisenlaisia piirteitä, joita teologi-psykoanalyttikko Matti Hyrck on pohtinut. Miksei Jumalaa voisi ajatella Elämän Sylinä, joka ottaa yksinään värjöttelevän lapsen vastaan, kenties syleilee lämpimästi, muttei sanan kielteisessä mielessä sulje (tukahduttavasti) syleilynsä vaan on myös valmis päästämään lapsen taas maailmaan, retkille, ehkä välillä harharetkillekin. Se, joka ei tahtonut tänään tulla, saattaa haluta sitä huomenna tai ylihuomenna — ja paljon mieluummin, jos häntä ei ole pakotettu. Hän tulee harharetkiltään takaisin Syliin — vain huomataksaan, ettei loppujen lopuksi edes päässyt Jumalan kämmenen ulkopuolelle, vaikka siltä tuntui. Hän oli kaiken aikaa Sylissä, siipien alla, mutta ei huomannut sitä, koska siellä oli niin avaraa ja tilaa liikkua. Näin ainakin itse haluaisin ajatella.

Ehkä tässä heijastuu visio kansankirkosta, jonka ei tarvitse olla niin kuin profeettoja lahtaava Jerusalemin. Sillä eikö se, että kivet alkavat lentää

(j. 34), ole juuri oire siitä, että siipien suoja on käynyt liian ahtaaksi ja sisäänpäinlämpiäväksi. Ja kääntäen: siellä, missä on riittävästi elintilaa, ei kivi nouse niin helposti käteen heti ensimmäisen profeetan lähestyessä.

PÄÄKALLO HÄÄMÖTTÄÄ

Meille Jeesus antaa vapauden — itselleen ei. Te ette tahtoneet tulla, mutta minun oli tultava — pääkallonpaikalle.

Olisiko hän itsekään tahtonut tulla — määrän-päähensä nimittään? Jerusalemiin, kärsimään, kuolemaan? Joka tapauksessa, hänen on jatkettava kulkuaan. Paastonaika jatkuu, syvä paastonaika on juuri alkamassa, ja pitkäperjantai lähenee.

Luukas korostaa, kuinka Jeesus kulkee Jumalan suunnitelman mukaisesti kuolemaansa kohti. Eikä piittaa varoituksista. Kettuilee vain takaisin. Niille, jotka sanovat »mene» (verbi *poreuomai* j. 31), hän vastaa samalla mitalla: »ei, vaan menkää te» (sama verbi *poreuomai* j. 32). Hänen luokseen lähetetyistä tuleekin hänen lähettämiään. Sen paremmin fariseukset, Herodes kuin kukaan muukaan ihminen ei voi muuttaa muuksi sitä, mikä Luukkaan mukaan on välttämätöntä: Jeesuksen täytyy kärsiä.

Loppu (j. 35) tähtää pian koittavaan palmusun-
nuntaihin: silloin kansanjoukko huutaa juuri niin kuin Jeesus on ennustanut.

Vielä hetkeä myöhemmin joukko on huutava jotakin aivan päinvastaista.

Mika Aspinen

Onhan kalenterissasi?

Papiston päivät 2000

24.–25.10.2000

Tampere-talossa

LIITTOJEN UUDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Alhoniemi, Asko, Lappeenrannan srky/
Sammonlahden srk

Antola, Markku, Kirkkohallitus/Ulkoasiain-
osasto

Bärlund, Aino, Hankasalmen ev. lut. srk

Elo, Merja, Kesälahden srk

Heinilä, Kimmo, Raahen srky/Saloisten srk

Jukkola, Tuomo, kaksoisjärjestäytynyt

Lampinen, Pasi, Jyväskylän maasrk

Louheranta, Olavi, Kuopion srky

Palovaara, Olavi, Karijoen srk

Paski, David, Kuusankosken srk

Saharinen, Sami, Vaasan srky/Vaasan
suom. Srk

Stenberg, Carola, Vantaan srky/Vanda sv.
förs.

Suokko, Eija, kaksoisjärjestäytynyt

Tenhovaara, Pertti, Kotkan ev. lut. srk

Töyry, Osmo, eläkkeellä

Vapaavuori, Hannu-Poju, Kirkkohallitus

Vesti, Rauno, Nousiaisten srk

Väyrynen, Leena, Alavuden srk

Maisterijäsenet:

Jokela, Kristiina, Helsinki

Petterson, Juha, Helsingin srky/Paavalin srk

Salmi, Minna, Suomen kirkon seurakunta-
opisto

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Alatalo, Eija, diakoni, Lappeenranta

Anttila, Tarja, diakonissa, Jäppilän srk

Hautala, Veli-Matti, diakoni, Posion srk,
nuorisot.

Helminen, Anneli, diakoni, Kuopion tkli/
kirkkohall./Naarajärven varavankila

Kiviniemi, Katja, diakonissa, Inarin srk

Kohonen, Satu, diakoni, Vaasa

Määttä, Marja, diakonissa, Ylivieskan srk

Niskanen, Mariliisa, diakoni, Kangasnie-
men srk

Reingoldt, Tero, diakoni, Suomen Meri-
mieskirkko

Tuisku, Anne-Marie, diakoni, Hgin kaup./
Koskelan sair.

Åström, Helena, diakonissa, Närpes
församl.

Suomen Kanttori-urkuriiliitto

Ellfolk, Maria, Pedersöre förs.

Hirvonen, Ari, Uudenkaupungin srk

Häyrynen, Ari, Helsingin srky/Hakavuoren
srk

Mäkinen, Kaisa, Juuan srk.

Paloniemi, Lea, Lapinlahden srk.

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14. 1. 1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050) 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
(050) 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@
pappisliitto.inet.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Jukka Huttunen
(09) 150 2466 (työ)
(09) 812 165 (koti)
(050) 546 2763 (GSM)
s-posti: jukka.huttu-
nen@pappisliitto.inet.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
(050) 546 2765 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.antton-
nen@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@
pappisliitto.inet.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meino-
la@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu [www.evl.fi/jst/
pappisliitto/](http://www.evl.fi/jst/pappisliitto/)
s-posti: [suomen.kirkon@
pappisliitto.inet.fi](mailto:suomen.kirkon@pappisliitto.inet.fi)

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15. 6. 1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Sisko Rantalankila
Porintie 1 B 11
00350 Helsinki
(09) 561 70416 (työ)
(09) 551 696 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
(040) 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
(040) 7650 477 (GSM)
(09) 588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykkö@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalai-
nen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00–15.00
fax (09) 877 7397

SUOMEN KANTTORI- URKURIILITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
(040) 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Varatuomari
Pentti Niemelä
(09) 1502 445 (työ)
(040) 512 9985 (GSM)
(09) 7262 321 (koti)

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Munck
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00–15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu [www.kolum-
bus.fi/skul/](http://www.kolumbus.fi/skul/)
s-posti: [kanttori.urkuri-
liitto@ kolumbus.fi](mailto:kanttori.urkuri-
liitto@kolumbus.fi)

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTÖMYSSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu
17 B, 00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
(Tarja Kontkanen)
fax (09) 622 5631
s-posti: [tarja.kontka-
nen@patkassa.fi](mailto:tarja.kontka-
nen@patkassa.fi)

ERITYISKOULLUTETTUIJEN TYÖTÖMYSSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Moninaisesta olennaiseen

Uusi vuosituhat on pyörähtänyt käyntiin tällä kertaa Riemuvuoden merkeissä, mutta seurakunnissamme jatkuu vanha meininki? Tarkoitan niitä moninaisia toimintoja ja tapahtumia, piirejä ja kerhoja, jotka kokoontuvat seurakuntiemme suojissa, koska niin on aina ennenkin ollut ja tulee siten kaiketi olemaan hamaan *parusiaan* saakka. Tarkoitan vanhakantaista ajattelua, että näin on ennenkin tehty, ja kannattaako tässä mitään ruveta muuttamaan, kun eläkeikäkin väistämättä edessä hämöttää.

Olemme kyllä työksemme tekemisissä ikuisten asioiden kanssa, mutta eihän se suinkaan tarkoita, ettei mikään kirkossa tai paikallisseurakunnissa saa ikinä muuttua. Eivätkö seurakuntiemme moninaiset ammattilaiset ole siellä juuri *soveltamassa* ikuista sanomaa paikallisiin oloihin ja tekemässä teologiaa?

Mutta tässöpä se ongelman ydin piileekin. Seurakunnat eivät — ainakaan tällä hetkellä — ole teologian todeksi elämisen, tekemisen ja soveltamisen paikkoja. Seurakuntatyö ei nykyään näytä tarvitsevan koko teologiaa. Teologiasta on tullut moninaisten työalojen uhka ja ammattitaidon hyödyntämisen rajoittaja, josta on kynsin hampain taisteltava eroon.

Kun teologia koetaan seurakuntatyön suurimpana vihollisena, herää kysymys, miten meillä on oivallettu kirkon perustehtävä. Miksi seurakunnat ovat olemassa ja mitä virkaa ne toimittavat? Mikä on yksittäisten työntekijöiden ja työalojen rooli? Ovatto seurakuntien monet ammattilaiset ikään kuin yksityisyrittäjiä, joilla on yhteinen palkanmaksaja, mutta ei juuri muuta yhteyttä? Useimmiten ei edes keskusteluyhteyttä, sillä kukin on oman alansa ja työviirinsä paras

asiantuntija eikä siis tarvitse amatöörien mielipiteitä. Siksi papit ja kanttorit puuhastelevat omiaan yhdellä työalalla, jota yleiseksi seurakuntatyöksi kutsutaan, diakoniatyöntekijät omallaan, nuorisotyönohjaajat ta-hoillaan, mutta työalojen totaalisen eriytymisen vuoksi ei vahingossakaan yhdessä. Yhteisiä tavoitteita ei ole. Eikä ainakaan teologia ole se punainen lanka, joka yhdistäisi toisistaan eriytyneitä työaloja.

En väitä, että mikään työala olisi seurakunnissamme tarpeeton, mutta rahavirtojen ehtyessä ja yhteisöveron jo vähettyä olisi korkea aika miettiä, mikä on kaikkein olennaisinta ja keskittää resurssit tähän. Muuten edessämme on pian aika, että puuhastelemme samoja asioita ja tarjoamme samoja palveluita kuin muuallakin yhteiskunnassa. Mutta se kaikkein olennaisin, jota kukaan muu ei voi tarjota, jää unohtuiksi.

Mikä sitten on olennaista? Jos arvostaisimme teologiaa ja rohkeasti sitä tekisimme, käsitys perustehtävästämme säilyisi kirkkaana mielessämme. Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset nousisivat tällöin väistämättä kirkon luovuttamattomiksi toimintamuodoiksi. Mutta tämä ei toki estä niidenkin sisältöä ja toteutustapaa miettimästä ja uudistamasta, kuten on tehtykin. Jumalanpalvelusuudistuksista huolimatta muita kirkon työntekijöitä kuin pappeja ja kanttoreita messussa harvoin tapaa, vaikka sen piti olla seurakunnan yhteinen juhla — myös työyhteisön juhla. Monien muiden puuhastelujemme vuoksi meillä ei myöskään ole aikaa eikä aina haluaakaan paneutua riittävästi näihin seurakunnan olemassaolon kannalta keskeisiin tehtäviin. Toimituskeskusteluja ei vielä-kään kaikin paikoin käydä tai ne soljuvat nopeina virastoasioina läpi sormien. Muistotilaisuuksiin ei menä, eikä siihen anneta mahdollisuutta edes niille työntekijöille, jotka haluaisivat. Jumalanpalvelusten kaavoja on kyllä uudistettu, mutta mikään messuun valmistautumisen tavoissa ei ole muuttunut. Kaikkein keskeisimpään käyttämme seurakunnissa lopultakin vain vähän aikaa ja resursseja.

Eikö pastori siis arvosta diakonia-, nuoriso-, varhaisnuoriso-, erityisnuoriso-, oppilaitos-, lapsi-, perhe- ja lähetystyötä, perheneuvontaa, sairaalasielunhoitoa, ja muita työaloja? Eikö hän pidä arvossa diakoniatyöntekijöiden, nuorisotyönohjaajien, lapsityöntekijöiden ja muiden ammattitaitoa?

Tämä ei kuitenkaan ole arvostuskysymys. Kysymys on kirkon olemassaolosta ja tehtävästä. Onko työaloil-lamme sellaista tarjottavaa, josta joku ei jo huolehtisi? Miten moninainen puuhastelumme vie kirkon asiaa eteenpäin? Jos diakoniatyössä jaetaan avustuksia aivan samojen kriteereiden mukaan kuin sosiaalitoimistossa, ja muut tapaukset koetaan toivottomiksi; jos nuorisotyössä pyörivät samat vapaaehtoisten ohjaamat sähly-, kokki-, askartelu-, ja näytelmäkerhot kuin kaikkialla muuallakin; jos perheneuvonnan kantava ajatus on tarjota miespuolisten perheneuvojien palveluita, kun muualla palvelevat vain naiset, niin mikä niistä tekee kirkon työtä? Ja kuinka kauan kirkko voi olla olemassa, jos varsinainen tehtävä unohtuu?

2

Jukka Huttunen: Kalenterit auki ja hallintaan

3

Esko Jossas: Kolmas kristillinen vuosituhat?

4

Uutisia

8

Tiedottaminen työllistää Raija Pyykköä.

Pj Leena Vanne: Palkkaukseen saatava korjaus

10

Kalle Kuusimäki: Yhteisvastuullinen seurakunta

12

Juha Kauppinen: Milloin on papin työt tehty?

13

Ulla-Maija Kyrölä: Diakonian virkojen määrä

15

Leena Vanne: Diakoniatyöntekijä, miten jaksat?

16

Kati Abtiainen: Vakava valvoo jäsentensä etuja

18

Marjukka Andersson: Kanttorien palkasta

20

Pirjo Työrinoja: Pohjolan Birgitta

24

Kai Vahtola: Miten papin on pukeuduttava II.

27

Jukka Paarma:

Diakonian eettinen ja profeettallinen tehtävä

32

Teemana Ajankäytön suunnittelu

Pekka Alaja: Ajankäyttö ja jaksaminen

Marko Heusala: Kiire

Mikko Metsänen: Vuorotteluvapaa — irtiotto

44

Hillevi Hiironniemi: Työ yhteistyöksi

45

Seppo Häkkinen: Minkä teemme toisin?

48

Kommentti

49

Opiskelijavinkkeli, *Lena Hildén:*

Teologiska fakulteten vid Åbo Akademi

50

Tekstin ääressä

59

Maarit Hytönen: Moninaisesta olennaiseen

Kirkko kaupungissa

»SAATTAA OLLA, ETTÄ KIRKON JA

KRISTINUSKON ASEMAN RATKAISEE LOPULTA
KAKSI KYSYMYSTÄ, KIRKON YHTEISKUNNALLI-
NEN SANOMA JA KIRKON TYÖN ONNISTUMINEN
KAUPUNKIYHTEISÖSSÄ.»

PÄÄKIRJOITUS, SIVU 3

Uusi virka- ja työehtosopimus

UUSI SOPIMUS HYVÄKSYTTIIN 1.2.

ESKO JOSSAS ESITTELEE SOPIMUKSEN
PÄÄPIIRTEET.

SIVUT 5-6

Oma hyvä vointi osana ammattitaitoa

»ERITYISESTI DIAKONIATYÖNTEKIJÄN TULISI PITÄÄ OMAA
HYVÄÄ VOINTIAAN OSANA AMMATILLISTA ASiantuntijuut-
ta.» MITÄ DTL:N UUSI PUHEENJOHTAJA LEENA VANNE
TÄLLÄ TARKOITTA?

LUE SIVUILTA 15 JA 9-10

Pyhä Birgitta, Euroopan suojeluspyhimys

SIVUT 20-23